

*Τμήμα Μηχανικών
Παραγωγής & Διοίκησης*

Πολυτεχνείο Κρήτης

**Εκτίμηση Επιδόσεων Μεγάλων και Μικρομεσαίων
Τραπεζών στην Ελλάδα
Μια Πολυκριτήρια Προσέγγιση**

Διατριβή που υπεβλήθη για τη μερική ικανοποίηση των απαιτήσεων για
την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης

Υπό

Παγκάλου Μαρία-Δέσποινα

2009

© Copyright υπό Παγκάλου Μαρία – Δέσποινα

2009

Η διατριβή της Παγκάλου Μαρίας-Δέσποινας εγκρίνεται από τους κ.κ.

Ζοπουνίδης Κωνσταντίνος – Καθηγητής

Δούμπος Μιχαήλ – Επίκουρος Καθηγητής

Γρηγορούδης Ευάγγελος – Επίκουρος Καθηγητής

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
1.1 Σκοπός και αναγκαιότητα της έρευνας.....	3
1.2 Προτεινόμενη μεθοδολογική προσέγγιση.....	3
1.3 Δομή διπλωματικής εργασίας.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	6
ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	6
2.1 Οι Λειτουργίες των Τραπεζικών Ιδρυμάτων.....	6
2.1.1 Διαμεσολάβηση.....	6
2.1.2 Ατέλεια αγορών.....	9
2.1.3 Χρονικός μετασχηματισμός της ρευστότητας.....	10
2.1.4 Έλεγχος μέσω εκπροσώπων.....	11
2.2 Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα.....	11
2.3 Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση και η Ελλάδα.....	13
2.4 Η παγκόσμια οικονομική ύφεση του 1929.....	16
2.5 Ομοιότητες και διαφορές της σημερινής κρίσης με τη κρίση του 1929.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	19
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ.....	19
3.1 Τραπεζικές οικονομικές καταστάσεις.....	20
3.1.1 Τραπεζικός ισολογισμός.....	21
3.1.2 Τραπεζική κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης.....	26
3.2 Τραπεζικοί δείκτες.....	29
3.3 Ανασκόπηση σε παλιότερες έρευνες με τη μέθοδο πολυκριτήριας ανάλυσης.....	29
3.3.1 Εισαγωγή στην πολυκριτήρια ανάλυση αποφάσεων.....	30
3.3.2 Εφαρμογή της μεθόδου PROMETHEE στην αξιολόγηση τραπεζικών ιδρυμάτων.....	31
3.3.3 Εφαρμογή της μεθόδου UTA στην αξιολόγηση τραπεζικών ιδρυμάτων.....	37
3.3.4 Εφαρμογή της μεθόδου UTADIS στην αξιολόγηση τραπεζικών ιδρυμάτων.....	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	41
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	41
4.1 Εισαγωγή.....	41
4.2 Προτεινόμενη μεθοδολογία.....	41
4.2.1 Συλλογή και ανάλυση χρηματοοικονομικών δεδομένων και υπολογισμός αριθμοδεικτών.....	42

4.2.2 Εφαρμογή παραγοντικής ανάλυσης.....	45
4.2.3 Πολυκριτήρια μέθοδος PROMETHEE	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	51
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ	51
5.1 Εισαγωγή.....	51
5.2 Το πεδίο εφαρμογής	51
5.3 Εφαρμογή	59
5.4 Αποτελέσματα	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	74
ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	74
6.1 Συμπεράσματα.....	74
6.2 Μελλοντικές μελέτες.....	75
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	76
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	80
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.....	86

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας θα ήθελε να ευχαριστήσω κάποια άτομα που διατέλεσαν καταλυτικό ρόλο στην εκπόνηση της.

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου κύριο Ζοπουνίδη Κωνσταντίνο για την εμπιστοσύνη, την αμέριστη υποστήριξη, τις γνώσεις και την καθοδήγηση που μου παρείχε καθόλη τη διάρκεια της διπλωματικής εργασίας.

Παράλληλα να ευχαριστήσω την κυρία Κοσμίδου Κυριακή, Επίκουρος Καθηγήτρια του τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, για την πολύτιμη συμβολή και καθοδήγηση της.

Θερμά ευχαριστώ την Λιαδάκη Αγγελική υποψήφια διδάκτωρ και μέλος του εργαστηρίου συστημάτων χρηματοοικονομικής διοίκησης για την καθοδήγηση της και την συμβολή της στην υλοποίηση του ερευνητικού τμήματος της παρούσας εργασίας.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω, την κυρία Κατή Σπυριδούλα τμηματάρχη στο τμήμα χρηματοοικονομικών και μακροοικονομικών αναλύσεων της Εμπορικής τράπεζας, για την κριτική της και τις συμβουλές της κατά την διάρκεια υλοποίησης του ερευνητικού τμήματος της διπλωματικής εργασίας.

Οφείλω επίσης να ευχαριστήσω τους καθηγητές κυρίους Δούμπο Μιχαήλ και Γρηγορούδη Ευάγγελο, για την τιμή που μου έκαναν να διαβάσουν τη διπλωματική μου εργασία και να συμμετάσχουν στην επιτροπή εξέτασης αυτής.

Τέλος, θεωρώ υποχρέωση μου να ευχαριστήσω τους γονείς μου για την ηθική και υλική υποστήριξη που μου παρείχαν και τους φίλους μου για την ηθική τους συμπαράσταση.

Σύντομο Βιογραφικό Σημείωμα

Η Μαρία – Δέσποινα Παγκάλου γεννήθηκε το 1985 στο Ηράκλειο Κρήτης. Το 2003 ξεκίνησε τις σπουδές της στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης, από όπου και αποφοίτησε το 2007. Το 2007 ξεκίνησε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στο Πολυτεχνείο Κρήτης, στο Τμήμα Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης, στον τομέα Οργάνωση και Διοίκηση.

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια, οι σημαντικές θεσμικές και διαρθρωτικές αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν στον τραπεζικό χώρο, η παγκοσμιοποίηση και η απελευθέρωση των χρηματοοικονομικών αγορών και οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις έχουν συντελέσει στο να διαμορφωθεί ένα απαιτητικό και έντονα ανταγωνιστικό διεθνές χρηματοοικονομικό περιβάλλον. Στο χρηματοοικονομικό αυτό περιβάλλον ο ρόλος των τραπεζικών ιδρυμάτων είναι ιδιαίτερα σημαντικός ενώ η χρηματοοικονομική τους κατάσταση αποτελεί την πιο σημαντική πληροφορία για την εκτίμηση των επιδόσεων τους.

Στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η εκτίμηση των επιδόσεων δεκατριών μεγάλων και μικρομεσαίων τραπεζικών ιδρυμάτων που έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών για τα έτη 2005, 2006, 2007 και πρώτο εξάμηνο 2008 μέσω της εφαρμογής της πολυκριτήριας μεθόδου PROMETHEE.

Αρχικά γίνεται μια σύντομη περιγραφή στα χαρακτηριστικά των τραπεζικών ιδρυμάτων. Στη συνέχεια, γίνεται ανάλυση στις τραπεζικές οικονομικές καταστάσεις που αποτελούν σημαντικό εργαλείο στην εκτίμηση της ευρωστίας των τραπεζικών ιδρυμάτων. Επιπλέον γίνεται αναφορά σε προηγούμενες έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί με σκοπό την αξιολόγηση τραπεζικών ιδρυμάτων βασιζόμενες σε μεθόδους πολυκριτήριας ανάλυσης αποφάσεων.

Τέλος, για την εφαρμογή της έρευνας αναπτύσσεται ένα ολοκληρωμένο μεθοδολογικό πλαίσιο αξιολόγησης τραπεζικών ιδρυμάτων. Η μεθοδολογία αυτή ενσωματώνει, ένα σύνολο δεικτών που κωδικοποιούν με ακρίβεια όλα τα προσδιοριστικά μεγέθη της χρηματοοικονομικής κατάστασης ενός οργανισμού καθώς και την πολυκριτήρια μέθοδο αξιολόγησης PROMETHEE που επεξεργάζεται τα κριτήρια αξιολογώντας ταυτόχρονα 500 διαφορετικά σενάρια σχετικά με τη βαρύτητα των κριτηρίων αξιολόγησης.

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα αποτελεί, το δυναμικότερο κλάδο της οικονομίας όλων των χωρών. Τα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα σε αυτό παίζουν καταλυτικό ρόλο στην αναπτυξιακή διαδικασία μιας χώρας καθώς και στην ανάπτυξη και τη σταθερότητα του οικονομικού της περιβάλλοντος.

Όπως υποστηρίζουν οι Προβόπουλος και Καπόπουλος (2001), η διάρθρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι αρκετά περίπλοκη. Ανάλογα με το θεσμικό πλαίσιο κάθε κράτους ο χρηματοοικονομικός τομέας περιλαμβάνει πληθώρα διαφορετικών χρηματοοικονομικών οργανισμών. Σε κάθε περίπτωση, ως πυρήνας αυτού αναγνωρίζεται το τραπεζικό σύστημα το οποίο συναπαρτίζεται από την κεντρική τράπεζα, τις εμπορικές τράπεζες και τους ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς.

Τα τραπεζικά ιδρύματα αποτελούν την "καρδιά" του χρηματοδοτικού συστήματος μιας χώρας. Έχουν την ικανότητα να μεταβάλλουν την προσφορά χρήματος μιας χώρας, να επιδρούν στην αγοραστική δύναμη όπως και να ενοποιούν την οικονομική διαδικασία της παραγωγής, της διανομής και της κατανάλωσης. Ο παραδοσιακός ρόλος τους είναι αυτός του διαμεσολαβητή ανάμεσα σε αποταμιευτές και πιστούχους. Δέχονται καταθέσεις από διάφορες μονάδες και διαθέτουν κεφάλαια μέσω του δανεισμού και των επενδυτικών δραστηριοτήτων στους ιδιώτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις. Συνεπώς, διευκολύνουν τη ροή των αγαθών και υπηρεσιών από τους παραγωγούς προς τους καταναλωτές, καθώς και τις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες της κυβέρνησης συμβάλλοντας έτσι στην αναπτυξιακή διαδικασία μιας χώρας.

Ωστόσο, στο παγκόσμιο και άκρως ανταγωνιστικό νομισματοοικονομικό περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί, η χρηματοοικονομική κατάσταση των τραπεζικών ιδρυμάτων αναγνωρίζεται ως μια από τις πλέον ζωτικές πληροφορίες για την εκτίμηση της ευρωστίας του ευρύτερου χρηματοπιστωτικού συστήματος και κατ' επέκταση της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας καθώς αντανακλά την πιστοληπτική τους

επιφάνεια και κατά συνέπεια τη πιθανότητα κατάρρευσης αυτών (Νούλας και Καραμπάση, 2006).

Αν ανατρέξουμε στη βιβλιογραφία θα διαπιστώσουμε ότι πολλές είναι εκείνες οι μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί σχετικά με την πορεία των τραπεζικών ιδρυμάτων και την πρόβλεψη τυχόν προβλημάτων που αυτά ενδέχεται να παρουσιάσουν. Η διαδικασία αξιολόγησης των τραπεζικών ιδρυμάτων και ο βαθμός δυσκολίας της έχει κεντρίσει το ενδιαφέρον πολλών ερευνητών.

1.1 Σκοπός και αναγκαιότητα της έρευνας

Σκοπός της παρούσας διατριβής είναι η εκτίμηση επιδόσεων των μεγάλων και μικρομεσαίων τραπεζών στην Ελλάδα που έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α).

Ο διαχωρισμός, των μεγάλων και μικρομεσαίων τραπεζών πραγματοποιήθηκε με βάση το σύνολο του ενεργητικού που αναφέρει κάθε τράπεζα στις λογιστικές τις καταστάσεις. Συνεπώς, στα μεγάλα τραπεζικά ιδρύματα εντάχθηκαν οι εξής τράπεζες: Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, Alpha Bank, Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, EFG Eurobank Ergasias, Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος και Τράπεζα Πειραιώς. Ενώ στα μικρομεσαία τραπεζικά ιδρύματα εντάχθηκαν οι εξής τράπεζες: Αττικής Τράπεζα, Aspis Bank, Geniki Bank, Τράπεζα Κύπρου, Marfin-Egnatia Τράπεζα, Proton Bank και Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος.

Χρειάζεται να σημειωθεί ότι ο στόχος της μελέτης δεν είναι ο διαχωρισμός των τραπεζικών ιδρυμάτων σε αξιόλογα ή μη, αλλά η κατάταξη τους με βάση επιλεγμένους δείκτες που προέκυψαν από τα στοιχεία των δημοσιευμένων λογιστικών καταστάσεων τους και αφορούν τα έτη 2005, 2006, 2007 και το πρώτο εξάμηνο του 2008.

1.2 Προτεινόμενη μεθοδολογική προσέγγιση

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για την ανάλυση και αξιολόγηση των χρηματοοικονομικών επιδόσεων των μεγάλων και μικρομεσαίων τραπεζών που έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α) ανήκει στις πολυκριτήριες μεθόδους, βασισμένη στη θεωρία των σχέσεων υπεροχής, και είναι η μέθοδος Promethee.

Αρχικά, συλλέχθηκαν στοιχεία από τον ισολογισμό και την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης για κάθε τραπεζικό ίδρυμα για τη χρονική περίοδο 2005-2007 και πρώτο εξάμηνο 2008, με απώτερο σκοπό ο υπολογισμός χρηματοοικονομικών δεικτών που αντανακλούν τη χρηματοοικονομική κατάσταση των τραπεζικών ιδρυμάτων. Στην συνέχεια, εφαρμόστηκε παραγοντική ανάλυση (Factor Analysis) στους δείκτες αυτούς με σκοπό τη δημιουργία ενός πλέγματος αριθμοδεικτών ικανού να κωδικοποιήσει με σαφήνεια όλες τις πτυχές της τραπεζικής απόδοσης και να αποφευχθεί η υψηλή συσχέτιση μεταξύ των κριτηρίων. Τα κριτήρια αυτά αντανακλούν την κερδοφορία – αποδοτικότητα της τράπεζας, την αποτελεσματικότητα διαχείρισης δαπανών, τη ρευστότητα και την κεφαλαιακή της επάρκεια. Τέλος, με την εφαρμογή της μεθόδου Promethee προκύπτει μια ρεαλιστική αξιολόγηση των τραπεζικών ιδρυμάτων για τα οποία διεξάγεται η έρευνα.

1.3 Δομή διπλωματικής εργασίας

Η διπλωματική εργασία οργανώνεται σε έξι κεφάλαια, τα οποία καλύπτουν τα παρακάτω θέματα:

Στο πρώτο και τρέχον κεφάλαιο πραγματοποιείται μια εισαγωγή στο αντικείμενο και τους στόχους της διπλωματικής εργασίας. Παρουσιάζεται η έννοια των τραπεζικών ιδρυμάτων και η σπουδαιότητα που παρουσιάζει η αξιολόγηση τους. Επίσης, γίνεται μια σύντομη αναφορά για το μεθοδολογικό πλαίσιο που θα ακολουθηθεί για την διεξαγωγή της έρευνας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρατίθεται μια εκτενής αναφορά στο ρόλο των τραπεζών, στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα και στη διεθνή οικονομική κρίση που είναι κυρίως κρίση φερεγγυότητας και ρευστότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Επιπλέον παρουσιάζεται η κρίση του 1929 και οι ομοιότητες καθώς και οι διαφορές με τη σημερινή κρίση.

Στο τρίτο κεφάλαιο πραγματοποιείται μια συνοπτική περιγραφή των δύο βασικών τραπεζικών οικονομικών καταστάσεων, του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσης, στα στοιχεία των οποίων βασίζονται όλες οι χρηματοοικονομικές αναλύσεις των τραπεζικών ιδρυμάτων. Επιπλέον γίνεται μια βιβλιογραφική ανασκόπηση σε προηγούμενες μελέτες που αφορούν την αξιολόγηση τραπεζικών ιδρυμάτων με τη χρήση της πολυκριτήριας ανάλυσης αποφάσεων.

Στο τέταρτο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας παρουσιάζεται η προτεινόμενη μεθοδολογία για την αξιολόγηση των τραπεζικών ιδρυμάτων. Πραγματοποιείται

διεξοδική ανάλυση στο πλέγμα των δεικτών που θα χρησιμοποιηθούν στην έρευνα, στην παραγοντική ανάλυση που θα εφαρμοστεί σε αυτούς και στο προτεινόμενο μοντέλο πολυκριτήριας ανάλυσης και αξιολόγησης τραπεζικών συστημάτων, το οποίο στηρίζεται στις αρχές της θεωρίας των σχέσεων υπεροχής.

Στο πέμπτο κεφάλαιο πραγματοποιείται η εφαρμογή της μεθοδολογίας για την αξιολόγηση 13 τραπεζικών ιδρυμάτων που έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και για τα οποία έχει γίνει ομαδοποίηση σε δύο κατηγορίες, στα μεγάλα τραπεζικά ιδρύματα και στα μικρομεσαία τραπεζικά ιδρύματα. Το κεφάλαιο αυτό αρχίζει με μια περιγραφή του δείγματος δεδομένων, συνεχίζει με την εφαρμογή της προτεινόμενης μεθοδολογίας και ολοκληρώνεται με την ανάλυση των αποτελεσμάτων.

Τέλος, το έκτο κεφάλαιο παρουσιάζει τα βασικά συμπεράσματα της παρούσας διπλωματικής εργασίας και προτείνει μελλοντικές ερευνητικές κατευθύνσεις στο πρόβλημα της αξιολόγησης των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Κεφάλαιο 2

Γενικά χαρακτηριστικά του τραπεζικού συστήματος

Τα τραπεζικά ιδρύματα αποτελούν τον κύριο χρηματοοικονομικό οργανισμό σε κάθε οικονομία. Δέχονται καταθέσεις από διάφορες μονάδες και διαθέτουν κεφάλαια μέσω του δανεισμού και των επενδυτικών δραστηριοτήτων στους ιδιώτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις. Συνεπώς, διευκολύνουν τη ροή των αγαθών και υπηρεσιών από τους παραγωγούς προς τους καταναλωτές, καθώς και τις χρηματοδοτικές δραστηριότητες της κυβέρνησης. Με αυτό τον τρόπο συμβάλουν στη διαδικασία ανάπτυξης μιας χώρας, ενώ αποτελούν και μέσα εφαρμογής της νομισματικής πολιτικής. Το τραπεζικό σύστημα κατέχει πολύ σημαντικό ρόλο στη λειτουργία της οικονομίας μιας χώρας.

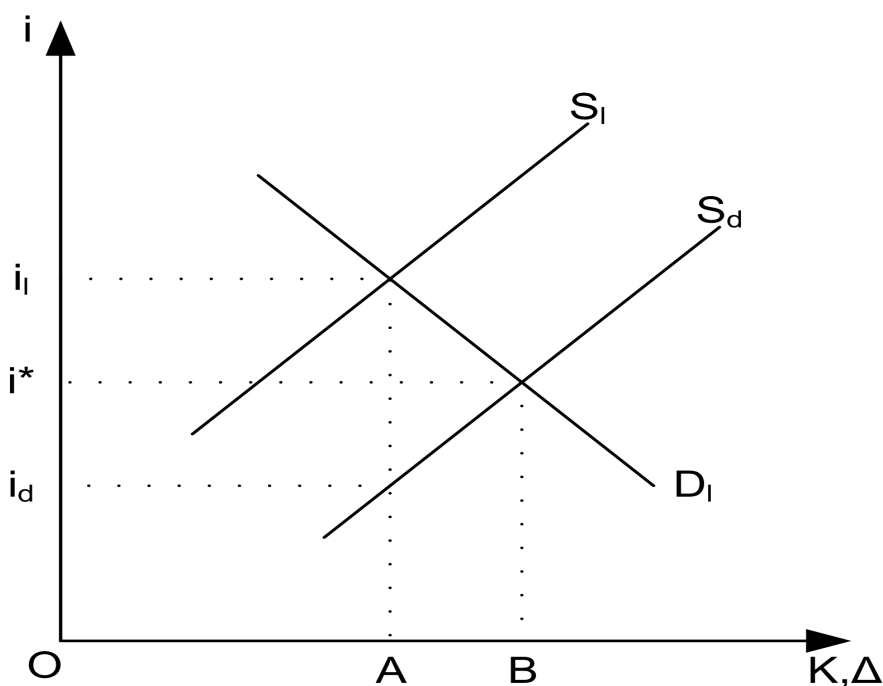
2.1 Οι Λειτουργίες των Τραπεζικών Ιδρυμάτων

Ο παραδοσιακός ρόλος των τραπεζικών ιδρυμάτων στην οικονομία είναι αυτός του διαμεσολαβητή ανάμεσα σε δανειστές και δανειζόμενους. Τα τραπεζικά ιδρύματα διαχειρίζονται το παθητικό τους χορηγώντας δάνεια, δημιουργώντας έτσι το ενεργητικό τους.

2.1.1 Διαμεσολάβηση

Για να παρουσιαστεί η παραδοσιακή λειτουργία διαμεσολάβησης της τράπεζας, θα χρησιμοποιηθεί η διαγραμματική ανάλυση μιας αγοράς δανειακών κεφαλαίων. Στον κατακόρυφο άξονα του σχήματος 2.1 βρίσκονται οι τιμές του επιτοκίου (i), ενώ στον οριζόντιο άξονα ο όγκος αποταμιεύσεων (K) και δανείων (Δ). θεωρείται ότι το επιτόκιο είναι εξωγενώς καθοριζόμενο είτε από κάποια νομισματική αρχή είτε από τις διεθνείς αγορές, έτσι ώστε μια τράπεζα δεν μπορεί να το επηρεάσει. Σε αυτή τη περίπτωση, η τράπεζα αντιμετωπίζει μια καμπύλη προσφοράς καταθέσεων (S_d) και

μια καμπύλη προσφοράς δανείων (S_I) με ανοδική κλίση. Αυτό σημαίνει ότι η τράπεζα θα δέχεται περισσότερες καταθέσεις και θα χορηγεί περισσότερα δάνεια όσο μεγαλύτερο είναι το ύψος των επιτοκίων. Η καμπύλη D_I αναπαριστά την απαίτηση για δάνεια σε κάθε επίπεδο επιτοκίου, και έχει αρνητική κλίση.

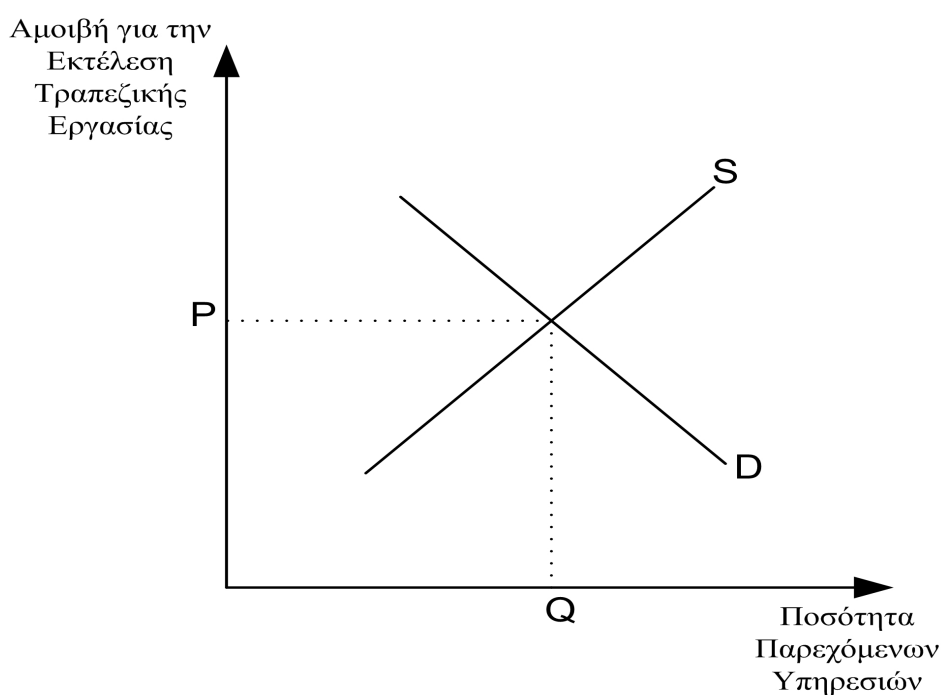
Σχήμα 2.1. Η τυπική τράπεζα

Σε κατάσταση ισορροπίας η τράπεζα καταβάλλει ένα επιτόκιο ύψους i_d στους αποταμιευτές και χρεώνει ένα επιτόκιο ύψους i_l στους πιστούχους. Ο όγκος των καταθέσεων και των χορηγήσεων είναι OA . Το περιθώριο κέρδους (spread) της τράπεζας είναι ίσο με $i_l - i_d$ και πρέπει να καλύπτει το λειτουργικό κόστος, το κόστος κεφαλαίου, τα επασφάλιστρα κινδύνου που επιβαρύνουν τα δάνεια και τις πληρωμές των φόρων. Υπό μια έννοια, το περιθώριο ($i_l - i_d$) αντιπροσωπεύει το συνολικό κόστος που πληρώνει η κοινωνία για τις διαμεσολαβητικές υπηρεσίες των τραπεζών. Αυτονόητο είναι ότι το περιθώριο κέρδους μειώνεται όσο αυξάνεται ο ανταγωνισμός στη χορήγηση δανείων.

Εάν δεν υπήρχε κόστος διαμεσολάβησης, το επιτόκιο ισορροπίας της αγοράς θα ήταν i^* . Συνεπώς ο όγκος των καταθέσεων και των χορηγήσεων θα αυξανόταν σε OB . Αλλά, ακόμη και εάν δεν υπήρχαν τράπεζες θα υπήρχε κόστος διαμεσολάβησης, και μάλιστα θα ήταν υψηλότερο. Δηλαδή, εάν δεν υπήρχαν τράπεζες, ο υποψήφιος δανειστής θα έπρεπε να εκτιμήσει ο ίδιος τον πιστωτικό κίνδυνο για κάθε υποψήφιο

δανειολήπτη και να προβεί σε τιμολόγηση τόσο του επισφάλιστρου κινδύνου όσο και της υπηρεσίας αξιολόγησης του κινδύνου που προσέφερε. Επομένως, το κόστος για να έρθουν σε επαφή οι ελλειμματικές με τις πλεονασματικές οικονομικές μονάδες θα ήταν αρκετά υψηλό. Εύλογο είναι ότι η ύπαρξη του τραπεζικού συστήματος συντελεί στη μείωση του κόστους διαμεσολάβησης.

Η διαγραμματική παρουσίαση του απλού υποδείγματος της αντιπροσωπευτικής τράπεζας (σχήμα 2.1) δεν περιλαμβάνει άλλες τραπεζικές δραστηριότητες που εκτελεί μια σύγχρονη τράπεζα, όπως είναι οι εργασίες εκτός ισολογισμού και τα έσοδα από προμήθειες (π.χ. πράξεις συναλλάγματος, άνοιγμα θυρίδας κ.λπ.). Στηριζόμενοι στο ότι μια τράπεζα μπορεί να προσφέρει αυτές τις υπηρεσίες με πολύ χαμηλότερο κόστος από ό,τι εάν οι οικονομικές μονάδες ερχόταν σε συμφωνίες από μόνες τους, υπάρχει λόγος ύπαρξης της τράπεζας. Αυτονόητο είναι ότι οι τράπεζες θα προσφέρουν αυτές τις υπηρεσίες μόνο στο βαθμό που είναι επικερδείς γι'αυτές. Στο σχήμα 2.2 το σημείο τομής της καμπύλης προσφοράς με την καμπύλη ζήτησης αντιπροσωπεύει την ισορροπία σε αυτήν την αγορά (ποσότητα Q και τιμή P) των αμειβόμενων τραπεζικών εργασιών.

Σχήμα 2.2. Η ισορροπία στις υπόλοιπες

Οι πηγές κερδοφορίας των τραπεζών ταξινομούνται στις ακόλουθες κατηγορίες: (α) τη διαφορά μεταξύ επιτοκίων χορηγήσεων και καταθέσεων, (β) τις πάσης φύσεως

προμήθειες, (γ) τα κεφαλαιακά κέρδη από τη διαπραγμάτευση χρεογράφων και (δ) την είσπραξη αμοιβής από την παροχή χρηματοοικονομικών συμβουλών.

2.1.2 Ατέλεια αγορών

Η ύπαρξη υψηλού κόστους απόκτησης πληροφόρησης υποδηλώνει την αναγκαιότητα του διαμεσολαβητικού ρόλου των τραπεζών. Το κόστος απόκτησης πληροφόρησης χωρίζεται σε τέσσερις κατηγορίες (Heffernan, 1996). Πρώτον, το κόστος διερεύνησης που υπάρχει σε κάθε περίπτωση συμβολαίου. Τα αντισυμβαλλόμενα μέρη υποχρεούνται να ερευνήσουν, να αποκτήσουν την αναγκαία πληροφόρηση και στη συνέχεια να συναντηθούν και να διαπραγματευτούν μεταξύ τους. Ευνόητο είναι ότι το κόστος διερεύνησης είναι υψηλότερο για τον ατομικό επενδυτή από ότι για την τράπεζα, όταν το συμβόλαιο συνιστά το αποτέλεσμα διαπραγμάτευσης για την χορήγηση ενός δανείου. Δεύτερον, το κόστος επιβεβαίωσης των πληροφοριών που παρέχονται από τον υποψήφιο δανειολήπτη. Τρίτο, το κόστος παρακολούθησης της αποπληρωμής του δανείου και τέταρτο, το κόστος ανάκτησης του δανείου. Στην περίπτωση που ένα δάνειο μετά από ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα δεν εξοφλείται ή να αποτελεί επισφαλή απαίτηση. Στην προκειμένη περίπτωση θα πρέπει ο δανειστής να ακολουθήσει ενέργειες που συνιστούν την επαναδιαπραγμάτευση των όρων του δανείου ή να προβεί μέσω νομικών διαδικασιών στη διεκδίκηση των καθυστερούμενων εσόδων.

Η τράπεζα δίνει τη δυνατότητα μέσω του διαμεσολαβητικού της ρόλου στους φυσικούς δανειστές (αποταμιευτές) να χορηγούν δάνεια με το κόστος απόκτησης της πληροφορίας να είναι πολύ μικρό σε σύγκριση με το κόστος που θα επωμίζονταν αν αποφάσιζαν να διαπραγματευθούν άμεσα με τους υποψήφιους δανειολήπτες. Το υψηλό κόστος απόκτησης της πληροφορίας καθώς και το κόστος που διακρίνει τη διενέργεια των συναλλαγών συντελούν στο να είναι οι χρηματοοικονομικές αγορές ατελείς. Συνεπώς η ύπαρξη των τραπεζών είναι απαραίτητη.

Η ασυμμετρία πληροφόρησης που υπάρχει μεταξύ του δανειστή και του δανειολήπτη δημιουργεί δύο προβλήματα. Το πρόβλημα της δυσμενούς επιλογής (adverse selection) και το πρόβλημα του ηθικού κινδύνου (moral hazard). Είναι αυτονόητο ότι ο δανειζόμενος διαθέτει περισσότερη και καλύτερης ποιότητας πληροφόρηση σχετικά με την ικανότητα του να αποπληρώσει το δάνειο σε σύγκριση με το δανειστή.

Το πρόβλημα της δυσμενούς επιλογής παρουσιάζεται προτού η συναλλαγή συμβεί. Οι τράπεζες κατά τη χορήγηση των δανείων αξιολογούν τον πιστωτικό κίνδυνο. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις τους για τη φερεγγυότητα του κάθε υποψήφιου δανειολήπτη διαμορφώνουν το επιτόκιο. Από ένα ύψος επιτοκίου και άνω, η

επιβάρυνση γίνεται απαγορευτική για την πλειοψηφία των δανειζόμενων. Οι τράπεζες γίνονται ιδιαίτερα επιφυλακτικές για τους δανειζόμενους που αποδέχονται αρκετά υψηλές επιβαρύνσεις. Εν τέλει, απορρίπτουν τις δανειοδοτήσεις πάνω από ένα ύψος επιτοκίου. Κατά συνέπεια, η προσπάθεια περιορισμού επισφαλών απαιτήσεων έχει σαν συνέπεια να μη χρηματοδοτηθούν επενδύσεις με υψηλή αποδοτικότητα.

Το πρόβλημα του ηθικού κινδύνου παρουσιάζεται ενώ η συναλλαγή έχει πραγματοποιηθεί. Είναι η περίπτωση που ο δανειζόμενος εμπλέκεται με επενδυτικά προγράμματα ή σχετίζεται με οικονομικές δραστηριότητες που είναι ανεπιθύμητες με βάση τη συνάρτηση ευημερίας του δανειστή, αφού καθιστούν λιγότερη πιθανή την αποπληρωμή του δανείου. Όταν οι δανειζόμενοι λάβουν το δάνειο, έχουν περισσότερα κίνητρα να αναμειχθούν με δραστηριότητες υψηλού κινδύνου και η αιτία είναι ότι ουσιαστικά δεν διακινδυνεύουν δικά τους χρήματα. Συνεπώς, ο ηθικός κίνδυνος μειώνει τη πιθανότητα αποπληρωμής των δανείων, αποθαρρύνοντας με αυτό τον τρόπο την πιστωτική επέκταση των τραπεζών.

2.1.3 Χρονικός μετασχηματισμός της ρευστότητας

Οι τράπεζες μετασχηματίζουν το πιστωτικό τους χαρτοφυλάκιο σε ένα χαρτοφυλάκιο καταθέσεων (Gurley and Shaw). Άλλος ένας λόγος που υποστηρίζει τη σπουδαιότητα της ύπαρξης των τραπεζών, είναι οι διαφορές που προκύπτουν στις προτιμήσεις ρευστότητας μεταξύ των δανειζόμενων και των αποταμιευτών. Στην ουσία, οι τράπεζες μετατρέπουν «απαιτήσεις» χαμηλού βαθμού ρευστότητας σε «υποχρεώσεις» υψηλού βαθμού ρευστότητας. Κατά κύριο λόγο, οι επιχειρηματικές μονάδες δανείζονται κεφάλαια, τα οποία αποπληρώνουν βασισμένες στις αναμενόμενες αποδόσεις των επενδυτικών σχεδίων που χρηματοδότησαν μέσω των δανείων. Οι εν λόγω αποδόσεις όμως πραγματοποιούνται μετά από αρκετά χρόνια από την υλοποίηση της επένδυσης. Ωστόσο, οι αποταμιευτές που ουσιαστικά δανείζουν τα κεφάλαια τους έχουν αποστασιοποιηθεί από την τρέχουσα κατανάλωση. Ευνόητο είναι βέβαια ότι κάποια μη αναμενόμενα γεγονότα μπορούν να μεταβάλλουν τόσο τη πλευρά των δανειστών όσο και των δανειζόμενων. Ο ρόλος των τραπεζών είναι να συνδυάσουν ένα μεγάλο αριθμό δανειζομένων και αποταμιευτών, έτσι ώστε να εξασφαλίζουν την απαραίτητη ρευστότητα και να ικανοποιούνται και οι δυο πλευρές. Συνεπώς, η οι κατάλληλες συνθήκες ρευστότητας στους πελάτες μπορούν να προσφερθούν σε μια οικονομία μέσω του τραπεζικού συστήματος.

2.1.4 Έλεγχος μέσω εκπροσώπων

Σε κάθε συμβόλαιο μεταξύ δανειστών και δανειζόμενων οι δανειζόμενοι πρέπει να υπόκεινται σε έλεγχο που θα πιστοποιεί την ικανότητα τους αποπληρωμής του δανείου. Αυτονόητο είναι ότι πρόκειται για μια αρκετά δαπανηρή δραστηριότητα. Στην πραγματικότητα, οι αποταμιευτές μεταβιβάζουν τον ελεγκτικό τους ρόλο στις τράπεζες, οι οποίες έχουν δύο συγκριτικά πλεονεκτήματα (Diamond, 1984). Καταρχάς, την ύπαρξη οικονομιών κλίμακας στην ελεγκτική δραστηριότητα, και τη ικανότητα να μειώνουν το κόστος της ελεγκτικής δραστηριότητας μέσω της διαφοροποίησης του χαρτοφυλακίου τους.

2.2 Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Η ιστορία του σύγχρονου Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος ξεκινά από το 1828, όπου ο πρώτος Κυβερνήτης του νεοσύστατου Ελληνικού κράτους ο Ι.Καποδίστριας δημιούργησε την Εθνική Χρηματιστική Τράπεζα με σκοπό να λύσει τα δημοσιονομικά και πιστωτικά προβλήματα που προέκυψαν από τα επτά χρόνια του πολέμου της Ανεξαρτησίας. Η διάρκεια λειτουργίας της Εθνικής Χρηματιστηριακής Τράπεζας ήταν μέχρι και το 1834 όπου και έκλεισε λόγω της εξάντλησης των χρηματοδοτικών πόρων οι οποίοι είχαν προέλθει κυρίως από το εξωτερικό.

Τον Μάρτιο του 1841 ιδρύθηκε η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (ΕΤΕ), η οποία χρηματοδοτούνταν από το κράτος, καθώς και από έλληνες και ξένους επενδυτές. Η Εθνική αποτέλεσε όχι μόνο την πρώτη εμπορική τράπεζα της χώρας αλλά επιπλέον διέθετε το προνόμιο έκδοσης τραπεζικών γραμματίων. Το 1864 η ΕΤΕ έχασε το προνόμιο έκδοσης τραπεζογραμματίων, καθώς η Ιονική Τράπεζα η οποία είχε ιδρυθεί στο Λονδίνο το 1839, και δραστηριοποιούνται μέχρι τότε μόνο στα Ιόνια νησιά επεκτείνει τη δραστηριότητα της και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Κατά τη διάρκεια του δεύτερου μισού του 19^{ου} αιώνα, ο αριθμός των τραπεζών αυξήθηκε εντυπωσιακά. Η Τράπεζα Αθηνών (ιδρύθηκε το 1893), έγινε πολύ σύντομα η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα της χώρας. Ήταν η πρώτη τράπεζα που λειτούργησε σα πιστωτικός οργανισμός καταθέσεων.

Το Μάιο του 1928 ιδρύθηκε η Τράπεζα της Ελλάδος, ως ανώνυμη εταιρεία με έδρα την Αθήνα. Η Τράπεζα της Ελλάδος σχεδιάστηκε βασιζόμενη στα σύγχρονα τραπεζικά πρότυπα για κεντρικές τράπεζες που επικρατούσαν εκείνη την περίοδο. Το μετοχικό της κεφάλαιο ορίστηκε σε 400 εκατ. δρχ. τα οποία καταβλήθηκαν εξολοκλήρου από την Εθνική Τράπεζα, η οποία και παραιτήθηκε από το προνόμιο της έκδοσης τραπεζογραμματίων. Το προνόμιο αυτό σε ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο κατείχε πλέον η Τράπεζα της Ελλάδος.

Η διεθνής οικονομική ύφεση του 1929 οδήγησε αρκετές εμπορικές τράπεζες να βρεθούν αντιμέτωπες με το πρόβλημα της έλλειψης ρευστότητας ενώ πολλές μικρές τράπεζες έκλεισαν. Η κρίση της παγκόσμιας οικονομίας οδήγησε στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Αμέσως όμως μετά τον πόλεμο έγιναν πολλές συγχωνεύσεις τραπεζών. Ωστόσο, οι μεγαλύτερες τράπεζες κρατικοποιήθηκαν και αυτό είχε σαν συνέπεια το μεγαλύτερο ποσοστό του τραπεζικού συστήματος να περάσει υπό την εποπτεία του κράτους.

Μετά το 1960, παρατηρούμε μια ραγδαία αύξηση των ξένων τραπεζικών ιδρυμάτων στον ελλαδικό χώρο που προκύπτει από την διεθνοποίηση του τραπεζικού συστήματος. Η ένταξη της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (1981) συντέλεσε στην είσοδο και άλλων ξένων τραπεζικών ιδρυμάτων στον ελλαδικό χώρο.

Από τα τέλη της δεκαετίας του 80, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα υπέστη σταδιακά μεν, αλλά με πλήρη αποτελεσματικότητα, ένα ριζικό μετασχηματισμό. Συγκεκριμένα, καταργήθηκαν οι περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων, όπως και όλοι οι διοικητικοί περιορισμοί που σχετίζονταν με τη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος σε όλη τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου. Ωστόσο οι τράπεζες ειδικού σκοπού όπως ήταν οι κτηματικές, οι επενδυτικές και οι ναυτιλιακές έπαψαν να υφίστανται ενώ οι τράπεζες που βρίσκονταν υπό τον έλεγχο του δημοσίου μετασχηματίστηκαν σε ανώνυμες εταιρείες εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών με μετοχολόγιο ένα ευρύ φάσμα ελλήνων και ξένων ιδιωτών και θεσμικών επενδυτών. Επιπλέον, σε όλες τις τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα δόθηκε η δυνατότητα παροχής του συνόλου των επενδυτικών υπηρεσιών που προσφέρονται στις κεφαλαιαγορές, όπως και η ικανότητα διαμεσολάβησης στην παροχή ασφαλιστικών υπηρεσιών.

Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν σταδιακά στην προσαρμογή της Ελλάδας στις συνθήκες λειτουργίας του ενιαίου χρηματοπιστωτικού χώρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση (1993), καθώς και στην ένταξη της στην ευρωζώνη, το 2001. Τέλος, η επιτυχημένη ανταπόκριση των ελληνικών τραπεζών στην πρόκληση της απελευθέρωσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος, συντέλεσε στην αναβάθμιση της χώρας μας στην κατηγορία των οικονομικά αναπτυγμένων. Μέσα από μια σειρά εξαγορών και συγχωνεύσεων, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990, δημιουργήθηκαν ισχυροί τραπεζικοί όμιλοι, οι οποίοι λειτουργούν πλέον με όρους οικονομίας της αγοράς και στόχο τη μεγιστοποίηση των αποδόσεων για τους μετόχους τους και την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

2.3 Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση και η Ελλάδα

Η χρηματοοικονομική κρίση που βιώνουμε δεν είναι η πρώτη κρίση στην περίοδο της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, αλλά σίγουρα είναι η πιο οξεία και εκτεταμένη μετά τη μεγάλη ύφεση της δεκαετίας του 30. Η κατάρρευση της Lehman Brothers, τέταρτης μεγαλύτερης επενδυτικής τράπεζας των ΗΠΑ, την 15^η Σεπτεμβρίου 2008 σηματοδότησε τη μεγαλύτερη μεταπολεμική παγκόσμια οικονομική κρίση. Η κατάρρευση της παραπάνω τράπεζας ανέδειξε τις αστοχίες του παγκόσμιου χρηματοοικονομικού συστήματος σε επίπεδο υπολογισμού των ανειλημμένων κινδύνων και δυστυχώς θα χρειαστεί αρκετό χρονικό διάστημα ακόμα προκειμένου να επουλωθούν πλήρως οι «πληγές» που άνοιξε στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Πολλά «παιχνίδια» διαδραματίστηκαν έως σήμερα στο διεθνή χρηματοπιστωτικό περιβάλλον, με στόχο την επαναφορά της ομαλότητας στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, την εξασφάλιση της αναγκαίας ρευστότητας στο σύστημα, την επανάκτηση της ψυχολογίας των επενδυτών, καθώς και την επαναφορά της εμπιστοσύνης σε ένα καπιταλιστικό μοντέλο το οποίο όμως επιδέχεται έλεγχο και ρύθμισης των αγορών. Πιθανόν, εάν οι αποφάσεις εκείνων που καθορίζουν τους κανόνες της διεθνούς εποπτείας των χρηματοπιστωτικών οργανισμών και επηρεάζουν το μέλλον της παγκόσμιας οικονομίας, επικεντρώνονταν περισσότερο στη ρίζα του προβλήματος, πριν αλλά και μετά την εμφάνιση της κρίσης, να είχε αποφευχθεί η δραματική αυτή κατάσταση που έγινε πιο έντονη το τελευταίο εξάμηνο του 2008. Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν ενδείκνυται η επιστροφή σε παλαιότερα και ξεπερασμένα μοντέλα οικονομικής διαχείρισης που θα οδηγούσαν σε αναποτελεσματικές μορφές κρατισμού.

Όσον αφορά την Ελλάδα, η κρίση και οι δυσμενείς διεθνείς εξελίξεις στις αγορές χρήματος και κεφαλαίων, δεν επέφεραν σημαντικές επιπτώσεις στη σταθερότητα του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, σε σύγκριση με τα συστήματα άλλων χωρών που επλήγησαν από τη κρίση αυτή. Σε γενικές γραμμές οι ελληνικές τράπεζες έχουν αποδειχθεί ανθεκτικές στην κρίση. Ακόμη και σε περιπτώσεις όπου υπήρξαν κάποια προβλήματα, όπως στην Proton Bank, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έλυσε με δικές του δυνάμεις το πρόβλημα, καθώς η τράπεζα κατέληξε στην Πειραιώς. Η Ελλάδα καθ' όλη τη διάρκεια της κρίσης δεν βίωσε παρόμοιο ισχυρό σοκ με την πτώχευση μιας εγχώριας τράπεζας όταν διεθνώς υπεραιωνόβιες τράπεζες, όπως η Merrill Lynch, εξαφανίστηκαν σε ένα Σαββατοκύριακο, πιστωτικοί οργανισμοί όπως η Royal Bank of Scotland περιήλθαν στον έλεγχο του Δημοσίου και άλλοτε κραταιοί κολοσσοί όπως η Citibank βρίσκονται υπό κρατικοποίηση.

Όλα αυτά συνέβησαν σε κράτη με πολύ ισχυρή οικονομία όπως είναι οι ΗΠΑ και η Μ. Βρετανία, χωρίς τα δημοσιονομικά προβλήματα και το τεράστιο δημόσιο χρέος της Ελλάδας. Η αντοχή που επέδειξε το ελληνικό Τραπεζικό σύστημα οφείλεται στους παρακάτω παράγοντες.

1. Στη σχεδόν αμελητέα τοποθέτηση των ελληνικών τραπεζών σε προϊόντα άλλων τραπεζών που πτώχευσαν, καθώς και σε προβληματικά χρηματοοικονομικά προϊόντα υψηλού ρίσκου.
2. Στη μικρή μόχλευση στους ισολογισμούς των τραπεζών (το ποσοστό, δηλαδή, των δανεικών κεφαλαίων προς τα ίδια κεφάλαια).
3. Στην ισχυρή καταθετική τους βάση.
4. Στην ικανοποιητική ρευστότητα στο σύστημα, που προκύπτει από την ισχυρή ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας τα τελευταία χρόνια και παράλληλα της επέκτασης των ελληνικών τραπεζών στις ταχύτατα αναπτυσσόμενες χώρες της Νοτιανατολικής Ευρώπης.
5. Στη σχετικά ικανοποιητική κεφαλαιακή του επάρκεια (συσχέτιση του ύψους των κεφαλαίων προς τους αναλαμβανόμενους κινδύνους).
6. Στη σχετικά καλή ποιοτική διάρθρωση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων του (το ποσοστό, δηλαδή, των ιδίων κεφαλαίων χωρίς χαρακτηριστικά χρέους σε σχέση με τα κεφάλαια που διαθέτουν χαρακτηριστικά χρέους).

Η κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών τραπεζικών ομίλων, όπως και η ποιοτική διάρθρωση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων κατέχουν σπουδαίο ρόλο όσον αφορά τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος καθώς και την αντιμετώπιση των κινδύνων που το υπονομεύουν. Αυτό υφίσταται διότι η προστασία από τους κινδύνους δεν βασίζεται μόνο στο ύψος των κεφαλαίων, αλλά και στην ποιότητα τους. Για παράδειγμα, η Lehman Brothers που υποστήριξε τις επενδύσεις της βασισμένη σε υψηλό ποσοστό δανειακών κεφαλαίων, αυξάνοντας κατακόρυφα τον κίνδυνο μόχλευσης στο χαρτοφυλάκιο της κατά συνέπεια όταν η διεθνής κατάσταση επιδεινώθηκε, η ίδια να καταρρεύσει και να προκαλέσει δυσμενείς καταστάσεις στον κλάδο της τραπεζικής ανά τον κόσμο.

Από μια έρευνα που διεξήγαγε ο Δρ Νικόλαος Γεωργικόπουλος (site της capital.gr) όσον αφορά τους ελληνικούς τραπεζικούς ομίλους και ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα τραπεζικών ομίλων της Ε.Ε. προέκυψε ότι οι ελληνικοί τραπεζικοί όμιλοι χρησιμοποιούν, κατά κανόνα, κεφάλαια καλύτερης ποιότητας σε σύγκριση με τους λοιπούς τραπεζικούς ομίλους της Ε.Ε. Στην Ελλάδα, ο λόγος των βασικών ιδίων

κεφαλαίων - Tier I (τα καλύτερης ποιότητας κεφάλαια) ως προς τα συνολικά εποπτικά ίδια κεφάλαια, κυμαίνεται άνω του 80% για κάθε κατηγορία κεφαλαιοποίησης. Στις περιπτώσεις των ομίλων της Ε.Ε., ο λόγος αυτός δεν ξεπέρασε το 80% για κανέναν όμιλο υπό εξέταση, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις ήταν κατώτερος του 70%.

Ωστόσο, από την ίδια έρευνα παρατηρείται ότι την τελευταία τριετία 2005 - 2007 στους ελληνικούς ομίλους υπάρχει μια τάση μείωσης των υβριδικών κεφαλαίων που αναγνωρίζονται ως πρόσθετα βασικά ίδια κεφάλαια - Lower Tier I (τα λιγότερο καλύτερης ποιότητας κεφάλαια), αλλά και των υποχρεώσεων μειωμένης εξασφάλισης (τα χειρότερης ποιότητας κεφάλαια). Αντιθέτως, στους υπό εξέταση ομίλους της Ε.Ε., παρατηρείται ανάμικτη τάση σε ό,τι αφορά τόσο τα υβριδικά κεφάλαια, όσο και σε ό,τι αφορά τις υποχρεώσεις μειωμένης εξασφάλισης.

Σε γενικές γραμμές, οι ελληνικοί όμιλοι κάνουν χρήση της καλύτερης διαβάθμισης υβριδικών κεφαλαίων, ενώ η χρήση των υποχρεώσεων μειωμένης εξασφάλισης είναι περιορισμένη. Πιο συγκεκριμένα, η χρήση είναι μικρότερη του 2% του συνόλου των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων. Αντίθετα, στους ομίλους της Ε.Ε. και ιδιαίτερα στους ομίλους της υψηλής κεφαλαιοποίησης, γίνεται ευρεία χρήση των υποχρεώσεων μειωμένης εξασφάλισης, η οποία σε ορισμένες περιπτώσεις αγγίζει το 20% του συνόλου των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων. Επιπλέον, η ποιότητα των ιδίων κεφαλαίων που παρατηρείται στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα δεν καταγράφεται η ίδια σε κάθε τράπεζα, αλλά εξαρτάται από το βαθμό κεφαλαιοποίησής τους, την πολιτική που ακολουθούν στην δραστηριοποίηση και ανάπτυξή τους, καθώς και από το είδος των εργασιών τους.

Παρά ταύτα, οι ελληνικοί τραπεζικοί όμιλοι δεν θα πρέπει να επαναπαύονται. Αν και δεν εφάρμοσαν το μοντέλο της αναπτυξιακής τάσης και επέκτασης των άλλων ευρωπαϊκών τραπεζών, που βασίστηκαν σε μεγαλύτερα ποσοστά χαμηλότερης διαβάθμισης κεφαλαίων και πραγματοποίησαν επενδύσεις βασιζόμενοι σε υψηλότερα ποσοστά δανειακών κεφαλαίων, η αβεβαιότητα για το μέγεθος και τη διάρκεια της διεθνούς κρίσης μπορεί να αποτελέσει παράγοντα ανησυχίας για τις ελληνικές τράπεζες το 2009.

Καταρχήν, τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να προσπαθήσουν να αυξήσουν τις καταθετική τους βάση μέσω των προθεσμιακών καταθέσεων που θα προκύψουν από επενδυτές που αποστρέφονται τις ριψοκίνδυνες επενδύσεις καθώς και την αρνητική πορεία του ελληνικού χρηματιστηρίου το τελευταίο διάστημα.

Επιπλέον, η σωστή πολιτική των τραπεζών είναι να ικανοποιούν την επιπλέον αναγκαιότητα τους για πιο οικονομικά κεφάλαια με τη μέγιστη δυνατή χρήση των καλύτερης διαβάθμισης υβριδικών κεφαλαίων (τα λιγότερο καλύτερης ποιότητας κεφάλαια) και να μειώσουν στο μέγιστο δυνατό την χρήση υποχρεώσεων μειωμένης εξασφάλισης (τα χειρότερης ποιότητας κεφάλαια).

Ωστόσο η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), θα πρέπει να αξιολογήσει τους κινδύνους που περιλαμβάνονται στα χαρτοφυλάκια των εμπορικών τραπεζών, ιδιαίτερα αυτών με κυρίαρχη παρουσία στις χώρες της αναπτυσσόμενης Ευρώπης και της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, βασιζόμενοι στο ότι οι κίνδυνοι από επενδύσεις στις αγορές αυτές είναι πολύ μεγαλύτεροι σε σχέση με την εγχώρια αγορά. Επιπλέον θα πρέπει, να ζητήσει από τους ομίλους να ενισχύσουν να αυξήσουν την κεφαλαιακή τους επάρκεια βάση του βαθμού επικινδυνότητας που εμπεριέχεται στα χαρτοφυλάκια τους.

Εν συνεχεία, οι τράπεζες θα πρέπει να αναθεωρήσουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τους κινδύνους. Στη διάρκεια της κρίσης αποδείχθηκε ότι τα μοντέλα διαχείρισης κινδύνων που χρησιμοποιούνται για να εκτιμηθούν οι μελλοντικοί κίνδυνοι ήταν ανεπαρκή. Αυτό συνέβη διότι δεν συμπεριέλαβαν πιθανά μελλοντικά σενάρια ή προσέδωσαν ελάχιστη πιθανότητα εμφάνισης τους στο μέλλον. Βασικό είναι λοιπόν, να υπάρχει πλήρης επικοινωνία ανάμεσα στα στελέχη των τραπεζών στο τμήμα αξιολόγησης κινδύνων και στο τμήμα διαχείρισης κινδύνων.

Τέλος, θα πρέπει να αναβαθμιστούν οι μέθοδοι και οι διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων σε όλους τους τραπεζικούς ομίλους, στηριζόμενοι σε συνεχείς και προγραμματισμένους ελέγχους από ειδικούς με τεχνογνωσία και εμπειρία στο χώρο αυτό.

2.4 Η παγκόσμια οικονομική ύφεση του 1929

Η παγκόσμια οικονομική ύφεση του 1929 ξεκίνησε από τις ΗΠΑ στις 29 Οκτωβρίου του 1929 γνωστή ως η «Μαύρη Τρίτη» και προκάλεσε καταστροφικές επιπτώσεις στην αμερικάνικη οικονομία αλλά και σε όλο τον αναπτυγμένο και αναπτυσσόμενο κόσμο. Επρόκειτο για τη μεγαλύτερη οικονομική ύφεση της σύγχρονης ιστορίας και χρησιμοποιείται τον 21ο αιώνα ως παράδειγμα για το πόσο οδυνηρή μπορεί να είναι μια οικονομική καταστροφή.

Η οικονομική κρίση επεκτάθηκε σύντομα και στην Ευρώπη. Στην Ελλάδα η κρίση έγινε αισθητή προς το τέλος του 1931. Οι τομείς που επηρεάστηκαν περισσότερο ήταν της γεωργίας και της ναυτιλίας. Η βαθιά αυτή κρίση συντέλεσε και στο να

ματαιωθούν μεγάλα παραγωγικά έργα που είχε προγραμματίσει η κυβέρνηση να γίνουν σε διάφορες περιοχές της χώρας.

Η κρίση πήρε τέλος σε κάθε χώρα σε διαφορετικό χρόνο. Οι περισσότερες χώρες εφάρμοσαν προγράμματα ανακούφισης για να βοηθήσουν στην ανάκαμψη της οικονομίας τους. Στην πραγματικότητα όμως το τέλος της κρίσης ταυτίστηκε με το έναυσμα της πολεμικής οικονομίας του 2^{ου} παγκοσμίου πολέμου όταν πολλοί άνθρωποι απορροφήθηκαν στις πολεμικές βιομηχανίες.

2.5 Ομοιότητες και διαφορές της σημερινής κρίσης με τη κρίση του 1929

Πολλοί αναλυτές και οικονομολόγοι παρομοιάζουν την τρέχουσα πολύπλοκη κρίση που διανύουμε με την αντίστοιχη του 1929. Παρά το γεγονός ότι τα σημερινά δεδομένα είναι εντελώς διαφορετικά από αυτά του 1929, είναι βέβαιο ότι σε κάθε μεγάλη κρίση υπάρχουν ορισμένα κοινά στοιχεία.

Πρώτον, και στις δύο περιπτώσεις, το ξεκίνημα της κρίσης αφορά τη μεγαλύτερη οικονομία του πλανήτη, που το 1929 παρήγαγε πάνω από το 35% του παγκόσμιου ΑΕΠ και σήμερα το 27%.

Δεύτερον, πριν τις κρίσεις προηγήθηκε μια περίοδος υπερθέρμανσης της αξίας των περιουσιακών στοιχείων, για την κρίση του 1929 στο χρηματιστήριο και στις τιμές των ακινήτων αντίστοιχα σήμερα. Η υπερθέρμανση αυτή επέφερε απληστία, ανάληψη υπερβολικών κινδύνων, «σκάνδαλα» και αδιαφάνεια στις χρηματοοικονομικές συναλλαγές. Για παράδειγμα, η σημερινή άνοδος και η επακόλουθη πτώση των τιμών των ακινήτων δεν θα είχε προκαλέσει διακυμάνσεις στις αγορές, αν πρωτίστως δεν είχε αυξηθεί η παροχή στεγαστικών δανείων με μηδενική σχεδόν προκαταβολή και με επιτόκια αρκετά ελκυστικά για τα πρώτα έτη ή αν τα στεγαστικά δάνεια δεν τιτλοποιούνταν και έφευγαν εκτός ισολογισμού των τραπεζών. Αντίστοιχα, το 1929 η άνοδος του χρηματιστηρίου δεν θα είχε τόσο μεγάλες αναταραχές αν και οι τράπεζες δεν επένδυαν τόσο απερίσκεπτα τα χρήματα των καταθετών τους και δεν ενέπλεκαν το ρόλο τους ως τραπεζών επενδύσεων με τον ρόλο τους ως εμπορικών τραπεζών.

Τρίτον, και στις δύο περιπτώσεις η κρίση διογκώθηκε από την άμεση αρνητική επίδραση της στον χρηματοοικονομικό χώρο. Οι τράπεζες ήρθαν αντιμέτωπες με το πρόβλημα της ρευστότητας που προκλήθηκε από την πτώση των τιμών των περιουσιακών στοιχείων, αυτό όμως οδήγησε στην αναξιοπιστία της φερεγγυότητα τους και όλα αυτά τα προβλήματα προκάλεσαν χρεοκοπίες καθώς και αρνητικές

επιδράσεις στο διαμεσολαβητικό τους ρόλο ανάμεσα στους καταθέτες και στους δανειολήπτες. Τέλος, η μείωση της κατανάλωσης των νοικοκυριών που προκλήθηκε από τη κατακόρυφη πτώση των τιμών των περιουσιακών στοιχείων έκανε ακόμα πιο αισθητή την ύφεση.

Σημαντικές όμως είναι και οι διαφορές ανάμεσα στις δύο κρίσεις, οι οποίες οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η μεγάλη κρίση του Μεσοπολέμου στη παγκόσμια οικονομία δεν θα επαναληφθεί σήμερα.

Πρώτον, η σημερινή εποχή είναι εποχή σχετικής σταθερότητας και προσεγγίζει περισσότερο την εποχή 1870-1914 της πρώτης παγκοσμιοποίησης, με την ελεύθερη διασυνοριακή κίνηση των προϊόντων, των εργαζομένων και του κεφαλαίου. Αντίθετα, το παγκόσμιο πολιτικοοικονομικό περιβάλλον την εποχή του μεσοπολέμου ήταν πολύ πιο ασταθές. Η περίοδος του Μεσοπολέμου διακρίνεται από τις δυσκολίες της Γερμανίας στην πληρωμή των αποζημιώσεων του πολέμου, από την επαναφορά των συναλλαγματικών ισοτιμιών πολλών χωρών στον κανόνα του χρυσού, αλλά με λανθασμένη κεντρική ισοτιμία, γεγονός που προκάλεσε αναστάτωση στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα, και από τη γενικότερη έλλειψη αξιοπιστίας λόγω απειρίας των Αμερικανών στο να αναπληρώσουν τον παγκόσμιο ηγεμονικό ρόλο που είχαν πριν από το Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο οι Βρετανοί. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η ανάκαμψη στις επιμέρους χώρες την περίοδο 1932-1933 ξεκίνησε μετά την απόφαση της καθεμιάς να αποσυνδεθεί από τον κανόνα του χρυσού.

Δεύτερον, ο ρόλος των κεντρικών τραπεζών σήμερα είναι πολύ διαφορετικός, διότι έχουν διδαχθεί απ τα λάθη του παρελθόντος. Την περίοδο 1929-1933 η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ, αρχικά έσπασε τη φούσκα του χρηματιστηρίου με άνοδο επιτοκίων παρέμβασης, στη συνέχεια ακλούθησε περιοριστική πολιτική που επιδείνωσε την ύφεση. Αντίθετα, σήμερα ο επικεφαλής της Fed κ. Μπερνάνκι ως γνώστης των προβλημάτων της περιόδου της Μεγάλης Ύφεσης εμφανίζεται ιδιαίτερα καινοτόμος και επιθετικός στην παρέμβαση της κεντρικής τράπεζας.

Τρίτον, σημαντική είναι η βελτίωση του θεσμικού πλαισίου των χρηματοοικονομικών αγορών. Για παράδειγμα, σήμερα υπάρχει Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων σε όλες τις χώρες, που περιορίζει την πιθανότητα κατάρρευσης υγιών τραπεζών που μπορεί να προκληθεί από την επιδρομή των καταθετών και από την απόσυρση των καταθέσεων τους.

Κεφάλαιο 3

Αξιολόγηση των τραπεζικών ιδρυμάτων

Μεγάλες αλλαγές στο διεθνές χρηματοοικονομικό σύστημα έχουν προκληθεί από την απελευθέρωση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου, από την ολοκλήρωση της νομισματικής ενοποίησης των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από τις ραγδαίες κοινωνικοπολιτικές και τεχνολογικές εξελίξεις που έχουν λάβει χώρα το τελευταίο διάστημα. Στο αλληλοεξαρτώμενο επιχειρηματοοικονομικό περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί, ο ρόλος του χρηματοπιστωτικού συστήματος παρουσιάζεται ιδιαίτερα σημαντικός ενώ η χρηματοοικονομική κατάσταση των τραπεζικών ιδρυμάτων αποτελεί από τις πιο σημαντικές πληροφορίες για την εκτίμηση της ευρωστίας του ευρύτερου χρηματοπιστωτικού συστήματος και κατ' επέκταση της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας.

Ωστόσο, πολλοί είναι εκείνοι οι επιστήμονες που έχουν εστιάσει το ενδιαφέρον τους στην ανάπτυξη μεθοδολογικών πλαισίων αξιολόγησης των τραπεζικών ιδρυμάτων, όπως και αξιοσημείωτη είναι η πρόοδος που έχουν πραγματοποιήσει, παρά ταύτα η εν λόγω διαδικασία συνεχίζει να παρουσιάζει μεγάλες προκλήσεις. Το σύγχρονο χρηματοοικονομικό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό συγκέντρωσης και μεγάλη ανταγωνιστικότητα, γεγονός που επιβάλει την αναδιαμόρφωση των λειτουργιών των πιστωτικών ιδρυμάτων, τα οποία έχουν μετασχηματιστεί σε σύνθετους οργανισμούς παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Επιπλέον οι συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς, υποχρεώνουν τη δημιουργία νέων επιχειρηματικών δομών που συμβάλουν στην ενίσχυση της θέσης από την άλλη όμως προκαλούν νέους κινδύνους που η πιθανών λάθος αντιμετώπιση τους μπορεί να δημιουργήσει ισχυρά πλήγματα στο χρηματοοικονομικό περιβάλλον.

Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει μια συνοπτική παρουσίαση των δύο βασικών τραπεζικών οικονομικών καταστάσεων, του ισολογισμού και της κατάστασης αποτελεσμάτων

χρήσης, στα στοιχεία των οποίων στηρίζονται όλες οι χρηματοοικονομικές αναλύσεις των τραπεζικών ιδρυμάτων. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η σπουδαιότητα της χρήσης των δεικτών στην χρηματοοικονομική ανάλυση.

3.1 Τραπεζικές οικονομικές καταστάσεις

Οι δραστηριότητες κάθε τραπεζικού και μη τραπεζικού οργανισμού όπως και το μέγεθος αυτού αντανακλούν στις οικονομικές του καταστάσεις. Οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν την οικονομική θέση μιας επιχείρησης, τις συναλλαγές της καθώς και την απόδοση της.

Οι τραπεζικές οικονομικές καταστάσεις δεν διαφέρουν ουσιαστικά από αυτές των λοιπών επιχειρήσεων. Η μόνη διαφορά τους προκύπτει στις επιμέρους πληροφορίες που τα τραπεζικά ιδρύματα πρέπει να παρουσιάσουν για να μπορούν οι χρήστες των συντασσόμενων καταστάσεων να αξιολογήσουν τη ρευστότητα και τη φερεγγυότητα τους (Thornton, 2004).

Οι οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι πέντε:

- Ισολογισμός (Balance Sheet)
- Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης (Income Statement)
- Κατάσταση Μεταβολών των Ιδίων Κεφαλαίων (Statement of Stockholders' Equity)
- Κατάσταση Ταμειακών Ροών (Cash Flow Statement)
- Επεξηγηματικές Σημειώσεις σχετικά με τις χρησιμοποιούμενες λογιστικές πολιτικές και τις αναγκαίες επεξηγηματικές πληροφορίες

Ο Ισολογισμός όπως και η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης είναι οι βασικότερες οικονομικές καταστάσεις στις οποίες οι οικονομικοί σύμβουλοι στηρίζονται για να διεξάγουν τις χρηματοοικονομικές του αναλύσεις ενώ οι επενδυτές αντλούν πληροφορίες για τα τραπεζικά ιδρύματα. Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία πρόκειται για δύο βασικές οικονομικές καταστάσεις που πρέπει υποχρεωτικά να δημοσιεύονται από όλες τις οικονομικές μονάδες που δραστηριοποιούνται εντός των ελληνικών συνόρων (Ναούμ, 1994).

Μέχρι πρωτίστως δεν υπήρχε κάποιος ομοιόμορφος τρόπος κατάταξης των στοιχείων που περιλαμβάνονταν στις οικονομικές καταστάσεις. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργείται πρόβλημα στην συγκρισιμότητα των λογιστικών καταστάσεων τόσο με άλλες προηγούμενων χρήσεων, όσο και με οικονομικές καταστάσεις άλλων

επιχειρήσεων στη διεθνή και εγχώρια αγορά. Για το λόγο αποφασίστηκε η καθιέρωση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης. Η εφαρμογή των ενιαίων αυτών προτύπων στις οικονομικές καταστάσεις άρχισε στην Ελλάδα από το 2005.

3.1.1 Τραπεζικός ισολογισμός

Ισολογισμός είναι η συνοπτική κατάσταση των περιουσιακών στοιχείων του χρηματοοικονομικού ιδρύματος και των πηγών χρηματοδότησης των στοιχείων αυτών. Είναι η κατάσταση στην οποία παρουσιάζονται τα στοιχεία του Ενεργητικού (Ε), του Παθητικού (Π) και της Καθαρής Περιουσίας μιας επιχείρησης ή ενός χρηματοοικονομικού οργανισμού σε μια δεδομένη χρονική στιγμή (Τσακλάγκανος, 1990). Με βάση αυτό ο Ζοπουνίδης (2006) σε ένα άρθρο του στο περιοδικό «Επιλογή ισολογισμών», παρομοιάζει τον ισολογισμό με έναν πίνακα, ο οποίος περιέχει την περιουσία της επιχείρησης. Οποιαδήποτε συναλλαγή γίνει μετά τη σύνταξη του ισολογισμού μεταβάλλει τον ισολογισμό αυτό. Η περιουσιακή κατάσταση της επιχείρησης δεν παραμένει η ίδια, αλλά μεταβάλλεται ανάλογα με το μέγεθος της συναλλαγής που επιφέρει την μεταβολή στην περιουσία της επιχείρησης. Ο νέος ισολογισμός μετά την μεταβολή είναι διαφορετικός από τον προηγούμενο. Ο ισολογισμός αποτελεί μια στατική κατάσταση, παρουσιάζει δηλαδή την στατική εικόνα της επιχείρησης και όχι την δυναμική της μορφή. Επομένως ο ισολογισμός μας πληροφορεί μόνο για το τι συμβαίνει, τι υπάρχει και ποια είναι η κατάσταση σε μια ορισμένη χρονική στιγμή, ενώ δεν δίνει καμία πληροφορία σχετικά με το πως εξελίχθηκε η επιχείρηση στην περίοδο αυτή.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο ισολογισμός ακολουθεί τη βασική λογιστική εξίσωση που είναι η εξής:

$$\boxed{\text{Σύνολο Ενεργητικού} = \text{Σύνολο παθητικού} + \text{Ίδια κεφάλαια}}$$

3.1.1.1 Ενεργητικό τραπεζικού ισολογισμού

Το ενεργητικό ενός τραπεζικού ισολογισμού είναι τα περιουσιακά στοιχεία που έχει στη διάθεση του ο κάθε οργανισμός με σκοπό να παράγει κέρδος. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να είναι φυσικά όπως οι κτιριακές εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός γραφείου κατά βάση όμως πρόκειται για χρηματοοικονομικά στοιχεία όπως δάνεια, χρεόγραφα και επενδυτικοί τίτλοι (Thornton, 2004). Αν και οι απόψεις δίστανται ως προς τον αριθμό των ομάδων που χωρίζονται τα στοιχεία του ενεργητικού, η επικρατέστερη άποψη είναι ότι τα στοιχεία του ενεργητικού χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες: τα

ταμειακά διαθέσιμα, τις απαιτήσεις, το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο και τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού.

3.1.1.1.1 Ταμειακά διαθέσιμα

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τα μετρητά που βρίσκονται στο ταμείο της τράπεζας, τις εισπρακτέες επιταγές, τις καταθέσεις που διατηρεί το τραπεζικό ίδρυμα σε άλλες κεντρικές τράπεζες και κυρίως στην Τράπεζα της Ελλάδος, όπως και τα αξιόγραφα που γίνονται δεκτά από την Κεντρική Τράπεζα για επαναχρηματοδότηση. Οι Rose & Hudgins θεωρούν ότι τα ταμειακά διαθέσιμα αποτελούν, όπως είναι αναμενόμενο τη πρώτη γραμμή άμυνας της τράπεζας σε περιόδους όπου η ανάληψη των καταθέσεων είναι αυξημένη παράλληλα και την πρώτη πηγή κεφαλαίων για τη χορήγηση δανείων.

3.1.1.1.2 Απαιτήσεις

Οι απαιτήσεις αποτελούν τη δεύτερη πιο σημαντική κατηγορία των στοιχείων του ενεργητικού μετά τα ταμειακά διαθέσιμα. Σε αυτή τη κατηγορία περιλαμβάνονται τα δάνεια, οι προκαταβολές σε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που στον ισολογισμό εμφανίζονται ως “απαιτήσεις κατά άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων” και οι προκαταβολές σε ιδιώτες ή επιχειρήσεις που παρουσιάζονται στον ισολογισμό ως “δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες”.

Οι απαιτήσεις και τα δάνεια σε πελάτες αποτελούν για τους τραπεζικούς όσο και για τους μη τραπεζικούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς το πιο σημαντικό στοιχείο του ενεργητικού τους καθώς οι τόκοι που λαμβάνουν οι οργανισμοί από την χορήγηση τους αποτελούν την κύρια πηγή χρηματοδότησης τους. Επειδή πάντοτε υπάρχει ένα ποσοστό δανείων που δεν αποπληρώνονται σωστά, οι τραπεζικοί οργανισμοί έχουν δημιουργήσει τον λογαριασμό “προβλέψεις για απομείωση δανείων”, ο οποίος δείχνει το ύψος των δανείων που εμφανίζουν δυσκολίες στην αποπληρωμή τους (Thornton 2004b).

3.1.1.1.4 Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο

Στην ομάδα του επενδυτικού χαρτοφυλακίου περιλαμβάνονται οι ομολογίες σταθερής απόδοσης, τα χρεόγραφα μεταβλητής απόδοσης, οι συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις όπως και σε συγγενείς επιχειρήσεις.

Σκοπός κάθε τραπεζικού οργανισμού είναι να κρατήσει τα χρεόγραφα που συνθέτουν το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο μέχρι τη λήξη τους. Οι επενδύσεις μετά τα δάνεια θεωρούνται η καλύτερη πηγή εσόδων για τους τραπεζικούς οργανισμούς, οι οποίοι στοχεύουν σε ομολογίες και τίτλους υψηλών αποδόσεων. Οι κίνδυνοι από τις τοποθετήσεις μιας τράπεζας σε χρεόγραφα είναι αισθητοί. Για παράδειγμα μια αύξηση των επιτοκίων, προκαλεί πτώση της τιμής των ομολόγων και αντίστροφα, επομένως όσο μεγαλώνει το χρονικό διάστημα της επένδυσης τόσο υψηλότερος γίνεται ο κίνδυνος. Στην προσπάθεια αποστροφής του κινδύνου, οι τραπεζικοί οργανισμοί εφαρμόζουν τη στρατηγική διαφοροποίησης χαρτοφυλακίου, η οποία πραγματοποιείται με την αγορά πολλών και διαφορετικού τύπου χρεογράφων.

3.1.1.1.5 Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

Στα λοιπά στοιχεία του ενεργητικού εντάσσονται τα στοιχεία του ενεργητικού που δεν ανήκουν σε καμία από τις προαναφερθείσες ομάδες. Στην ομάδα αυτή περιλαμβάνονται τα πάγια στοιχεία του τραπεζικού οργανισμού και τα στοιχεία του ομώνυμου λογαριασμού της οικονομικής κατάστασης που εμφανίζονται ως “λοιπά στοιχεία ενεργητικού”. Τα πάγια στοιχεία διακρίνονται σε δύο κατηγορίες στις ενσώματες ακινητοποιήσεις και στις ασώματες ακινητοποιήσεις. Στις ενσώματες ακινητοποιήσεις κατατάσσονται τα περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν στον τραπεζικό οργανισμό και έχουν φυσική υπόσταση όπως για παράδειγμα οι κτιριακές εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός γραφείου, τα οποία χρησιμοποιεί ο οργανισμός για να καλύψει τις δικές του λειτουργικές ανάγκες και όχι για μεταπώληση. Ωστόσο στις ασώματες ακινητοποιήσεις κατατάσσονται όλα τα οικονομικά αγαθά που αποκτά ο τραπεζικός οργανισμός με στόχο να τα χρησιμοποιήσει παραγωγικά για τουλάχιστον ένα χρόνο. Η φήμη, η πελατεία και οι άδειες είναι μερικά από τα στοιχεία που περιέχονται στις ασώματες ακινητοποιήσεις.

3.1.1.2 Παθητικό τραπεζικού ισολογισμού

Στο παθητικό ενός τραπεζικού ισολογισμού εντάσσεται το σύνολο των υποχρεώσεων του οργανισμού προς τρίτους. Είναι δηλαδή, το σύνολο των κεφαλαίων που απέκτησε ο τραπεζικός οργανισμός από πηγές που δεν σχετίζονται με την επιχειρηματική του δραστηριότητα με στόχο τη χρηματοδότηση των στοιχείων του ενεργητικού του.

Το παθητικό ενός τραπεζικού ισολογισμού διακρίνεται σε βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ανάλογα με το χρονικό διάστημα που πρέπει οι υποχρεώσεις να

εξοφληθούν. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις είναι εκείνες για τις οποίες η προθεσμία εξοφλήσεως τους λήγει μέχρι το τέλος της επόμενης χρήσεως. Ωστόσο μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις είναι οι υποχρεώσεις για τις οποίες η προθεσμία εξοφλήσεως τους λήγει μετά από το τέλος της επόμενης χρήσεως. Παρόλο που η παραπάνω ταξινόμηση είναι η επικρατέστερη κατά την σύνταξη του ισολογισμού όλων σχεδόν των επιχειρήσεων, οι τραπεζικοί οργανισμοί λόγω της αβέβαιης διάρκειας και της ποικιλομορφίας που διακρίνει τις συναλλαγές τους και συνεπώς δυσχεραίνει την ικανότητα της τράπεζας να προσεγγίσει την ακριβή ημερομηνία λήξης των υποχρεώσεων της, ακολουθεί μια διαφορετική ταξινόμηση των στοιχείων του παθητικού της. Σύμφωνα με τα προηγούμενα τα στοιχεία του παθητικού χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες: τις υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα, τις υποχρεώσεις προς πελάτες, τις προβλέψεις και τα λοιπά στοιχεία παθητικού.

3.1.1.2.1 Υποχρεώσεις προς τα πιστωτικά ιδρύματα

Οι υποχρεώσεις προς τα πιστωτικά ιδρύματα είναι η πρώτη ομάδα ταξινόμησης των στοιχείων του παθητικού. Η κατηγορία αυτή αναπτύχθηκε στα τέλη της δεκαετίας του □60 και περιλαμβάνει τις προθεσμιακές καταθέσεις και τις καταθέσεις όψεως άλλων τραπεζικών αλλά και μη τραπεζικών χρηματοπιστωτικών οργανισμών, τα προσωρινά δάνεια μεταξύ των τραπεζικών οργανισμών, τα ονομαζόμενα “overnight” δάνεια, δηλαδή τα δάνεια εικοσιτετράωρης διάρκειας μεταξύ των τραπεζών με σκοπό την κάλυψη των απαιτήσεων που έχουν δημιουργηθεί κατά τη διάρκεια της ημέρας, όπως και τα διαπραγματεύσιμα χρεόγραφα καθώς και τα διαπραγματεύσιμα πιστοποιητικά καταθέσεων. Όλα τα παραπάνω στοιχεία με εξαίρεση τις καταθέσεις οι οποίες είναι υποχρεώσεις σταθερού επιτοκίου, συντελούν στην άμεση και γρήγορη συγκέντρωση πόρων, χωρίς κάποιο σημαντικό κόστος, καθώς οι συναλλαγές που πραγματοποιούνται στα πλαίσια της διατραπεζικής αγοράς δεν χαρακτηρίζονται από υψηλό κόστος τραπεζικής πράξεως. Αυτό το γεγονός δίνει τη δυνατότητα στους τραπεζικούς οργανισμούς να πραγματοποιήσουν πιο ευέλικτες στρατηγικές διαχείρισης του παθητικού ενώ παράλληλα ανάγει τα παραπάνω χρηματοοικονομικά εργαλεία σε μια από τις πιο σπουδαίες πηγές κεφαλαίου για τη χρηματοδότηση των στοιχείων του ενεργητικού.

3.1.1.2.2 Υποχρεώσεις προς πελάτες

Η πιο σπουδαία κατηγορία των στοιχείων του παθητικού ενός τραπεζικού οργανισμού είναι οι υποχρεώσεις προς πελάτες καθώς αντιπροσωπεύουν το 70% με 80% των

πόρων που απαιτούνται για τη χρηματοδότηση των μεγεθών του ενεργητικού του (Rose and Hudgins, 2004). Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται οι καταθέσεις που διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: τις καταθέσεις όψεως, τις καταθέσεις ταμιευτηρίου και τις προθεσμιακές καταθέσεις. Εκτός όμως από τις καταθέσεις που αποτελούν το κύριο μέρος των υποχρεώσεων προς τους πελάτες, σε αυτή τη ομάδα των υποχρεώσεων εντάσσονται και οι πληρωτέες επιταγές, οι πληρωτέες εντολές όπως και οι υποχρεώσεις από πράξεις προσωρινής εκχώρησης.

3.1.1.2.3 Προβλέψεις

Προβλέψεις είναι τα χρηματικά ποσά που έχουν ως στόχο την κάλυψη γενικών τραπεζικών κινδύνων, καθώς και μελλοντικών ζημιών ή απρόβλεπτων κινδύνων όπως και ενδεχόμενων οικονομικών γεγονότων (Thornton, 2004b). Στην ομάδα αυτή κατατάσσονται οι προβλέψεις για κινδύνους και βάρη οι οποίες αντιπροσωπεύουν το ύψος των επισφαλών απαιτήσεων, καθώς και οι προβλέψεις για ωφελήματα προσωπικού όπως είναι οι πληρωμές λόγω εξόδου από την υπηρεσία. Η εκτίμηση των παραπάνω στοιχείων πρέπει να είναι ακριβής για την αποφυγή περιπτώσεων υπερεκτίμησης των στοιχείων του ενεργητικού ή υποτίμησης των υποχρεώσεων.

3.1.1.2.4 Λοιπά στοιχεία παθητικού

Λοιπά στοιχεία παθητικού είναι όσα στοιχεία του παθητικού δεν ανήκουν σε καμία από τις προηγούμενες ομάδες. Σε αυτή την ομάδα περιλαμβάνονται οι υποχρεώσεις των τραπεζικών οργανισμών σε Ασφαλιστικούς οργανισμούς και προμηθευτές, οι φορολογικές υποχρεώσεις αυτών όπως και τα πληρωτέα μερίσματα (Golin, 2001).

3.1.1.3 Ίδια κεφάλαια τραπεζικού ισολογισμού

Τα ίδια κεφάλαια ή αλλιώς η καθαρή θέση ενός τραπεζικού οργανισμού αντιπροσωπεύουν τις υποχρεώσεις του τραπεζικού οργανισμού προς τους φορείς της επιχειρηματικής του δραστηριότητας. Αντανακλούν, δηλαδή, το σύνολο των πόρων που κατέβαλαν αρχικά οι μέτοχοι στον οργανισμό με σκοπό τη χρηματοδότηση για την απόκτηση των περιουσιακών στοιχείων του οργανισμού, καθώς και τα κέρδη που τους αναλογούν από τη διαχείριση των παραπάνω πόρων. Το μέγεθος των ιδίων κεφαλαίων ενός οργανισμού εξαρτάται από την αποτίμηση των περιουσιακών του στοιχείων και των υποχρεώσεων του καθώς στηριζόμενοι στην εξίσωση του

ισολογισμού ενός τραπεζικού ιδρύματος τα ίδια κεφάλαια του ισούται με το ενεργητικό του εάν από αυτό αφαιρεθεί το παθητικό του.

Κατά τη σύνταξη του ισολογισμού τα ίδια κεφάλαια χωρίζονται στις εξής κατηγορίες.: στο μετοχικό κεφάλαιο, στα αδιανέμητα κέρδη και στα αποθεματικά. Το μετοχικό κεφάλαιο είναι το κεφάλαιο που έχει καταβληθεί από τους μετόχους. Τα αδιανέμητα κέρδη αντανakλούν τα κέρδη του τραπεζικού ιδρύματος τα οποία δεν διανέμονται στους μετόχους αλλά λειτουργούν ως πηγές κεφαλαίου για την ανάκτηση μελλοντικών κερδών ή αποτελούν ταμειακά διαθέσιμα για την κάλυψη πιθανών μελλοντικών ζημιών. Τέλος τα αποθεματικά, είναι αδιανέμητα έσοδα τα οποία βάσει φορολογικών διατάξεων υποχρεούνται τα τραπεζικά ιδρύματα να τα παρακρατούν.

3.1.2 Τραπεζική κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης

Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης αποτελεί μια συνοπτική εικόνα της οικονομικής δραστηριότητας του οργανισμού ή της επιχείρησης για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο παρουσιάζοντας το είδος και το μέγεθος των εσόδων και των εξόδων, καθώς και το κέρδος ή τη ζημία που έχει επιτευχθεί από τον οργανισμό (Σαμουηλίδης και συνεργάτες, 1994).

Η τραπεζική κατάσταση αποτελεί μια δυναμική εικόνα του οργανισμού καθώς αναφέρεται σε ολόκληρο το οικονομικό έτος για το οποίο συντάσσεται, εν αντιθέσει με τον τραπεζικό ισολογισμό που αντιπροσωπεύει μια στατική εικόνα του ισολογισμού καθώς αναφέρεται σε μια δεδομένη χρονική στιγμή (συνήθως την 31 Δεκεμβρίου).

Στις τραπεζικές καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσης έχει επικρατήσει τα έσοδα να χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, τα έσοδα από τόκους και τα λοιπά λειτουργικά έσοδα, ωστόσο τα έξοδα διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: τα έξοδα για τόκους, τα λοιπά λειτουργικά έξοδα και τους φόρους.

3.1.2.1 Έσοδα από τόκους

Τα έσοδα από τόκους αποτελούν την πιο σπουδαία κατηγορία εσόδων για κάθε τραπεζικό ίδρυμα, καθώς αποτελούν το 60% με 80% των λειτουργικών του εσόδων. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι τόκοι από τα δάνεια που χορηγούνται σε πελάτες και πιστωτικά ιδρύματα, τα έσοδα από τα διακρατούμενα έως τη λήξη τους χρεόγραφα του επενδυτικού χαρτοφυλακίου καθώς και οι τόκοι από τις καταθέσεις του τραπεζικού οργανισμού σε άλλες κεντρικές τράπεζες. Εύλογο είναι, ότι όλα αυτά τα

στοιχεία επηρεάζονται άμεσα από τις διακυμάνσεις του επιπέδου των επιτοκίων καθώς αποτελούν προϊόντα αυτών.

3.1.2.2 Έξοδα για τόκους

Τα έξοδα για τόκους περιλαμβάνουν το σύνολο των τόκων που οφείλει ο τραπεζικός οργανισμός στους ιδιώτες και στις επιχειρήσεις που διατηρούν καταθετικούς λογαριασμούς σε αυτόν, καθώς και στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για δάνεια που του χορήγησαν στα πλαίσια της διατραπεζικής αγοράς με σκοπό την κάλυψη των αναγκών του. Συνεπώς, τα έξοδα για τόκους αντανakλούν το κόστος χρηματοδότησης, καθώς αποκαλύπτουν το κόστος που είχε στον τραπεζικό οργανισμό η εξασφάλιση πηγών κεφαλαίου για τη χρηματοδότηση της απόκτησης των περιουσιακών του στοιχείων (Golin, 2001). Τα στοιχεία της ομάδας αυτής επηρεάζονται άμεσα από τις διακυμάνσεις του επιπέδου των επιτοκίων όπως τα στοιχεία της ομάδας έσοδα για τόκους. Ωστόσο μέσα από τη διαφορά των δύο ομάδων προκύπτει ένα πολύ σημαντικό μέγεθος για τη χρηματοοικονομική ανάλυση που ονομάζεται καθαρά έσοδα από τόκους.

3.1.2.3 Λοιπά λειτουργικά έσοδα

Στα λοιπά λειτουργικά έσοδα ανήκουν όλα τα έσοδα του τραπεζικού οργανισμού που προκύπτουν από τις κύριες δραστηριότητες του οργανισμού και δεν είναι προϊόντα των επιτοκίων. Αναλυτικότερα στην κατηγορία αυτή ανήκουν, τα έσοδα από αμοιβές και προμήθειες, τα έσοδα από την παροχή εγγυητικών επιστολών, την ενοικίαση θυρίδων ασφαλείας, την πραγματοποίηση πράξεων συναλλάγματος ή χρηματιστηριακών πράξεων όπως και τις προμήθειες κίνησης λογαριασμών καταθέσεων ή κεφαλαίων. Όλα τα παραπάνω έσοδα θεωρούνται η δεύτερη μεγαλύτερη πηγή εισοδήματος για τους τραπεζικούς οργανισμούς, γι' αυτό κατά τη σύνταξη της τραπεζικής κατάστασης των αποτελεσμάτων χρήσης η αναλυτική παρουσίαση τους είναι αναγκαία. Στην ομάδα των λοιπών λειτουργικών εσόδων εκτός τα έσοδα που προέρχονται από αμοιβές και προμήθειες, εντάσσονται και τα έσοδα που προκύπτουν από μερίσματα θυγατρικών ή συγγενών εταιρειών στις οποίες έχει συμμετοχή ο τραπεζικός οργανισμός, τα κέρδη ή οι ζημιές από χρηματοοικονομικές πράξεις και τέλος τα έσοδα από την πώληση μετοχών ή ομολόγων.

3.1.2.4 Λοιπά λειτουργικά έξοδα

Τα λοιπά λειτουργικά έξοδα αποτελούν την μεγαλύτερη ομάδα εξόδων κάθε τραπεζικού οργανισμού. Σε αυτή την ομάδα ανήκουν τα έξοδα αμοιβών και προμηθειών, οι αποσβέσεις των ενσώματων αλλά και των άυλων πάγιων στοιχείων του τραπεζικού οργανισμού, οι προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους και τέλος τα έξοδα που απαιτούνται για τη λειτουργία αυτού.

Τα λειτουργικά έξοδα αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των συνολικών λειτουργικών εξόδων ενός τραπεζικού οργανισμού. Τα τραπεζικά ιδρύματα παρουσιάζουν ιδιαίτερα αυξημένες δαπάνες, αυτό οφείλεται στο σκληρό ανταγωνισμό που χαρακτηρίζει τον τραπεζικό χώρο. Τα τραπεζικά ιδρύματα υποχρεούνται να διαθέτουν μεγάλα χρηματικά ποσά για την απόκτηση ικανών και έμπειρων υπαλλήλων και την εξασφάλιση κατάλληλων συνθηκών εργασίας που θα συμβάλουν στην καλύτερη απόδοση των υπαλλήλων. Πολλοί είναι οι τραπεζικοί οργανισμοί που κατά τη σύνταξη της οικονομικής κατάστασης για την παρουσίαση των εξόδων λειτουργίας τους χρησιμοποιούν δύο λογαριασμούς. Ο πρώτος λογαριασμός είναι οι “Αμοιβές και έξοδα προσωπικού” και περιλαμβάνει τις δαπάνες του οργανισμού για το ανθρώπινο δυναμικό. Ο δεύτερος λογαριασμός είναι τα “Γενικά διοικητικά έξοδα” στα οποία ανήκουν οι δαπάνες για την ενοικίαση και συντήρηση κτηριακών εγκαταστάσεων, τα έξοδα προβολής και διαφήμισης και ο εξοπλισμός του γραφείου.

Μεγάλο όγκο στο σύνολο των λειτουργικών εξόδων κατέχουν και οι προβλέψεις. Οι προβλέψεις παρουσιάζουν το ύψος των επισφαλών απαιτήσεων. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Golin (2001), οι προβλέψεις δεν χρησιμοποιούνται πάντα για το σκοπό που δημιουργήθηκαν καθώς αποτελούν το πιο παραπονήσιμο στοιχείο των οικονομικών καταστάσεων αφού δεν αντιστοιχούν σε κάποια υπαρκτή δαπάνη. Συνεπώς οι διοικήσεις των τραπεζικών οργανισμών μπορούν να παρουσιάσουν αυξημένα κέρδη αν υποτιμήσουν τους πιστωτικούς κινδύνους ή αν επιδιώξουν φορολογικές μειώσεις τα τραπεζικά ιδρύματα εμφανίζουν υπερεκτιμημένες προβλέψεις. Η αδυναμία αυτή που χαρακτηρίζει τις προβλέψεις επηρεάζει το μέγεθος των καθαρών κερδών προ φόρων, των κερδών που προκύπτουν αν από το σύνολο των λειτουργικών εσόδων αφαιρεθούν τα λειτουργικά του έξοδα. Συνεπώς, η αναξιοπιστία τους ως μέτρο αξιολόγησης της τραπεζικής κερδοφορίας στις χρηματοοικονομικές αναλύσεις, έχει συντελέσει στη σταδιακή αντικατάστασή τους από τα καθαρά κέρδη προ προβλέψεων και φόρων, ένα μέγεθος που παρουσιάζει καλύτερα την αποδοτικότητα του οργανισμού.

3.1.2.5 Φόροι

Σε κάθε τραπεζικό οργανισμό οι φόροι αποτελούν την τελευταία ομάδα εξόδων. Είναι το ποσό των καθαρών κερδών το οποίο υποχρεούται να καταβάλλει στις φορολογικές αρχές ή κάποιες φορές να ανακτήσει από αυτές ως φόρο εισοδήματος. Βάσει τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, ο φόρος εισοδήματος υπολογίζεται επί των καθαρών αφορολόγητων κερδών του οργανισμού μέσω των φορολογικών συντελεστών που ισχύουν κάθε φορά σύμφωνα με την ελληνική φορολογική νομοθεσία (Thornton, 2004a). Τα καθαρά κέρδη του οργανισμού για την τρέχουσα χρήση προκύπτουν αν από τα καθαρά κέρδη προ φόρων αφαιρέσουμε το φόρο εισοδήματος. Στην συνέχεια, τα καθαρά κέρδη μετά φόρων των τραπεζικών ιδρυμάτων μπορούν είτε να διανεμηθούν ως μερίσματα στους μετόχους, είτε χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία αποθεματικών.

3.2 Τραπεζικοί δείκτες

Αναμφισβήτητα, η χρήση των δεικτών εμφανίζεται ως η πιο διαδεδομένη και δυναμική μέθοδο χρηματοοικονομικής ανάλυσης. Τόσο για τους τραπεζικούς όσο και για τους οικονομικούς αναλυτές οι δείκτες αποτελούν ένα πολύ ισχυρό εργαλείο στα χέρια τους.

Η ανάγκη για την ουσιαστικότερη κατανόηση και ανάλυση των απόλυτων μεγεθών που εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις οδήγησε στην μελέτη των χρηματοοικονομικών δεικτών. Ωστόσο, η ικανότητα τους να μπορούν να συνδυαστούν με οποιαδήποτε άλλη τεχνική ανάλυσης συντέλεσε στη καθιέρωση τους στο χώρο της παγκόσμιας οικονομίας. Σύμφωνα με το Νιάρχο (2004), τα στοιχεία που αναφέρονται στον ισολογισμό και στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης μετατρέπονται από απλοί αριθμοί σε εύχρηστες πληροφορίες, γεγονός το οποίο δίνει τη δυνατότητα στους αναλυτές εκτός από το να αντιλαμβάνονται την πραγματική αξία και τη σπουδαιότητα των απόλυτων μεγεθών των οικονομικών καταστάσεων, να οδηγούνται και σε συγκεκριμένα συμπεράσματα καταλυτικής σημασίας για την οικονομική πορεία της επιχείρησης.

3.3 Ανασκόπηση σε παλιότερες έρευνες με τη μέθοδο πολυκριτήριας ανάλυσης

Αν κάνουμε μια ανασκόπηση στη βιβλιογραφία θα διαπιστώσουμε πόσο σημαντική είναι η συμβολή της πολυκριτήριας ανάλυσης αποφάσεων στην αξιολόγηση τραπεζικών ιδρυμάτων. Οι τεχνικές που έχουν κυρίως χρησιμοποιηθεί είναι PROMETHEE, UTA και UTADIS.

3.3.1 Εισαγωγή στην πολυκριτήρια ανάλυση αποφάσεων

Η πολυκριτήρια ανάλυση αποφάσεων (ΠΑΑ, multicriteria decision aid, MCDA ή multicriteria decision making, MCDM) είναι ένας εξελισσόμενος χώρος της επιχειρησιακής έρευνας (operations research), ο οποίος τις τελευταίες τρεις δεκαετίες παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο. Η διαπίστωση ότι η επίλυση πολύπλοκων και σημαντικών προβλημάτων λήψης αποφάσεων δεν μπορεί να πραγματοποιείται μέσω μιας μονόπλευρης και μονοδιάστατης ανάλυσης, οδήγησε στην ανάπτυξη και διάδοση της πολυκριτήριας ανάλυσης αποφάσεων.

Η πολυκριτήρια ανάλυση αποφάσεων έχει ως βασικό αντικείμενο την αντιμετώπιση ενός προβλήματος που παρουσιάζεται κατά την προσπάθεια εξέτασης όλων των παραμέτρων ενός προβλήματος και των κριτηρίων/παραγόντων που επηρεάζουν τη λήψη της κατάλληλης απόφασης. Το πρόβλημα αυτό συνδέεται με τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να γίνει η σύνθεση όλων των παραμέτρων για την πραγματοποίηση της λήψης ορθολογικών αποφάσεων.

Η βασική διαφορά της πολυκριτήριας ανάλυσης από άλλες εναλλακτικές μεθοδολογίες είναι ότι η αναγκαία σύνθεση πραγματοποιείται υπό το πρίσμα της πολιτικής λήψης των αποφάσεων και του συστήματος προτιμήσεων και αξιών, το οποίο ο αποφασίζοντας χρησιμοποιεί συνειδητά ή ασυνείδητα. Συνεπώς, η πολυκριτήρια ανάλυση αποφάσεων ενσωματώνει τον αποφασίζοντα και τις προτιμήσεις του στη διαδικασία ανάπτυξης, χωρίς να προσδίδει στον αποφασίζοντα έναν παθητικό ρόλο, που θα τον περιορίζει στην παρακολούθηση και εφαρμογή των αποτελεσμάτων μαθηματικών υποδειγμάτων.

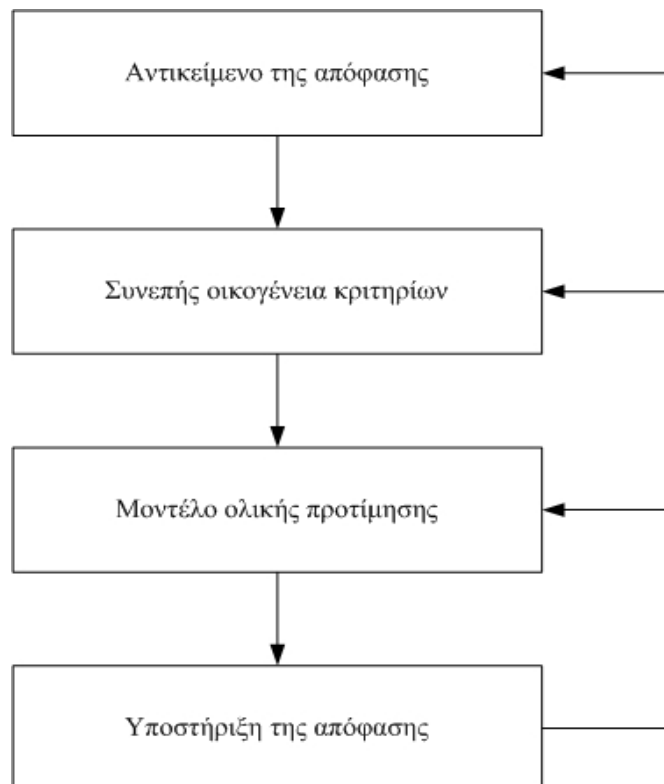
Η πολυκριτήρια ανάλυση, εστιάζει στο σχεδιασμό συστηματικών μεθοδολογιών αντιμετώπισης σύνθετων προβλημάτων, οι οποίες αναλύοντας την ανταγωνιστική φύση των κριτηρίων και μοντελοποιώντας τις προτιμήσεις του αποφασίζοντος θα εντοπίζουν τις ικανοποιητικές λύσεις.

Οι μεθοδολογίες που έχουν αναπτυχθεί στο χώρο της πολυκριτήριας ανάλυσης αποφάσεων μπορούν να ομαδοποιηθούν ανάλογα με τη μορφή του μοντέλου ολικής προτίμησης που χρησιμοποιούν καθώς και τη διαδικασία ανάπτυξης του μοντέλου. Οι Pardalos et al. (1995) πρότειναν την εξής κατηγοριοποίηση.

- Πολυκριτήριος Μαθηματικός Προγραμματισμός (Multiobjective Mathematical Programming)
- Πολυκριτήρια Θεωρία Χρησιμότητας (Multiattribute Utility Theory)

- Θεωρία των Σχέσεων Υπεροχής (Outranking Relations Theory)
- Αναλυτική – Συνθετική Προσέγγιση (Preference Disaggregation Approach)

Ωστόσο, όλες οι προσεγγίσεις της πολυκριτηριακής ανάλυσης εφαρμόζουν το ίδιο γενικό μεθοδολογικό πλαίσιο αντιμετώπισης των πολυδιάστατων προβλημάτων λήψης αποφάσεων. Το πλαίσιο αυτό σύμφωνα με το Roy (1996) αποτελείται από τα τέσσερα παρακάτω στάδια μεταξύ των οποίων είναι δυνατή η δυνατότητα αναδράσεων.

Σχήμα 3.1: Τα στάδια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων στα πλαίσια της πολυκριτηριακής ανάλυσης (Roy, 1996)

3.3.2 Εφαρμογή της μεθόδου PROMETHEE στην αξιολόγηση τραπεζικών ιδρυμάτων

Το μεθοδολογικό πλαίσιο της οικογένειας PROMETHEE, η οποία ανήκει στη θεωρία των σχέσεων υπεροχής, χρησιμοποίησε ο Ζοπουνίδης για την δημιουργία ενός αποτελεσματικού υποδείγματος αξιολόγησης των τραπεζικών ιδρυμάτων, στο οποίο βασίστηκε για την πραγματοποίηση πλήθους σχετικών ερευνητικών δραστηριοτήτων.

3.3.2.1 Αξιολόγηση επιδόσεων μεγάλων και μικρομεσαίων τραπεζών στη Ελλάδα

Αναλυτικότερα, ο Ζοπουνίδης με στόχο την αξιολόγηση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού κλάδου για τα έτη 2003 και 2004 εφάρμοσε το αναπτυγμένο υπόδειγμα της PROMETHEE για 14 τραπεζικούς οργανισμούς που δραστηριοποιούνταν τη δεδομένη χρονική περίοδο στην Ελλάδα (Ζοπουνίδης, Λεμονάκης και Σχοινιωτάκης 2006)¹.

Προκειμένου να γίνει η κατάταξη των τραπεζικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα, πραγματοποιήθηκε ομαδοποίηση των τραπεζών σε δυο κατηγορίες, ανάλογα με το μέγεθος και τα κέρδη προ φόρων που παρουσίασαν τα έτη 2003 – 2004. Στην πρώτη κατηγορία εντάχθηκαν οι 5 μεγαλύτερες τράπεζες (Εθνική, Εμπορική, Alpha Bank, Eurobank και Τράπεζα Πειραιώς). Στη δεύτερη κατηγορία εντάχθηκαν οι 9 μικρομεσαίες τράπεζες (Probank, Aspis Bank, Omega Bank, Τράπεζα Αττικής, Εγνατία Τράπεζα, Λαϊκή Τράπεζα, First Business Bank και η Γενική Τράπεζα).

Για την αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής κατάστασης των τραπεζικών ιδρυμάτων χρησιμοποιήθηκαν κριτήρια (δείκτες) που αντανakλούν την κερδοφορία, την αποδοτικότητα, την κεφαλαιακή επάρκεια, και την ποιότητα του χαρτοφυλακίου. Οι δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 3.1).

Πίνακας 3.1: Κριτήρια Αξιολόγησης (Δείκτες)

Κερδοφορία	Καθαρά κέρδη προ φόρων / Ίδια κεφάλαια
	Καθαρά κέρδη προ φόρων /Σύνολο Ενεργητικού
	Καθαρά κέρδη προ φόρων/(Απαιτήσεις και χρεόγραφα)
	Καθαρά έσοδα από τόκους/Κυκλοφορούν Ενεργητικό
	Μικτά αποτελέσματα εκμετάλλευσης/

¹ Αναλυτικότερα, τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στο βιβλίο "Συστήματα Αξιολόγησης και Σύγχρονα Θέματα στην Οικονομική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση " (Ζοπουνίδης, Γαγάνης και Πασιούρας 2006)

	Σύνολο Ενεργητικού
Αποτελεσματικότητα Διαχείρισης Δαπανών	Γενικά έξοδα Διοίκησης/Σύνολο Ενεργητικού
Ρευστότητα	Σύνολο Απαιτήσεων/Σύνολο Υποχρεώσεων Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο Ενεργητικού
Κεφαλαιακή Επάρκεια	Σύνολο Ιδίων κεφαλαίων/Σύνολο Ενεργητικού
Ποιότητα Χαρτοφυλακίου	Προβλέψεις/Μικτά αποτελέσματα Προβλέψεις /Σύνολο Ενεργητικού

Με την βοήθεια της πολυκριτήριας μεθόδου Promethee και εξετάζοντας 500 σενάρια σε σχέση με τη βαρύτητα των δεικτών έγινε η κατάταξη των προαναφερθέντων τραπεζικών ιδρυμάτων.

3.3.2.2 Αξιολόγηση επιδόσεων εμπορικών τραπεζών στην Ελλάδα

Την ίδια μεθοδολογική προσέγγιση ακολούθησε ο Ζοπουνίδης για την αξιολόγηση των 10 μεγαλύτερων ελληνικών εμπορικών τραπεζικών ομίλων για τη χρονική περίοδο 2003 – 2004 (Ζοπουνίδης, Πασσιούρας και Τζανετουλάλος 2006)². Η διαφορά με την προηγούμενη έρευνα εστιάζεται στο ότι σε αυτή την έρευνα δεν πραγματοποιήθηκε ομαδοποίηση των τραπεζικών ιδρυμάτων, ενώ για την εφαρμογή της πολυκριτήριας μεθόδου Promethee στα τραπεζικά ιδρύματα (Alpha Bank, Εθνική Τράπεζα, Eurobank, Τράπεζα Πειραιώς, Τράπεζα Κύπρου, Αγροτική Τράπεζα, Λαϊκή, Εγνατία Τράπεζα, Αττική Τράπεζα, Εμπορική Τράπεζα) χρησιμοποιήθηκαν 9 αριθμοδείκτες. Οι αριθμοδείκτες αυτοί παρουσιάζονται στο παρακάτω πίνακα (πίνακας 3.2) και ο υπολογισμός τους πραγματοποιήθηκε βάσει των ενοποιημένων οικονομικών αποτελεσμάτων των οργανισμών.

² Εκτενής αναφορά στην έρευνα πραγματοποιείται στο βιβλίο "Συστήματα Αξιολόγησης και Σύγχρονα Θέματα στην Οικονομική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση " (Ζοπουνίδης, Γαγάνης και Πασσιούρας 2006)

Πίνακας 3.2 : Κριτήρια Αξιολόγησης (Δείκτες)

Κερδοφορία	Καθαρά Κέρδη προ Φόρων & Μειοψηφίας/Σύνολο Ενεργητικού
	Καθαρά Κέρδη προ Φόρων & Μειοψηφίας/Ιδια Κεφάλαια
	Ολικά Αποτελέσματα Εκμετάλλευσης/Σύνολο Ενεργητικού
Αποτελεσματικότητα Διαχείρισης Δαπανών	Δαπάνες Προσωπικού & άλλα έξοδα Διοίκησης/Σύνολο Ενεργητικού
Ρευστότητα	Απαιτήσεις κατά Πελατών/Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα & Πελάτες
	(Ταμείο & Διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες + Κρατικά & άλλα Αξιογράφα + Απαιτήσεις κατά Πιστωτικών Ιδρυμάτων)/Υποχρεώσεις προς Πελάτες
Κεφαλαιακή Επάρκεια	Ιδια Κεφάλαια/Σύνολο Ενεργητικού
	Ιδια Κεφάλαια/Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα & Πελάτες
Ποιότητα Χαρτοφυλακίου	Προβλέψεις για Επισφαλείς Πελάτες/Απαιτήσεις κατά Πελατών

3.3.2.3 Εκτίμηση της πορείας των συνεταιριστικών τραπεζών

Αντίστοιχη ήταν η έρευνα που πραγματοποίησε ο Ζοπουνίδης για τα 16 συνεταιριστικά τραπεζικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα για το έτος 2004 (Ζοπουνίδης και Γαγάνης, 2006)³. Σύμφωνα με το Ζοπουνίδη οι συνεταιριστικές τράπεζες εστιάζουν την προσοχή τους στην στήριξη και ανάπτυξη

³ Αναλυτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας γίνεται στο βιβλίο "Συστήματα Αξιολόγησης και Σύγχρονα Θέματα στην Οικονομική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση " (Ζοπουνίδης, Γαγάνης και Πασιούρας 2006)

της τοπικής κοινωνίας. Για την αξιολόγηση των συνεταιριστικών τραπεζών χρησιμοποιήθηκαν ένα πλήθος 11 κριτηρίων όπως αυτά παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 3.3). Η ανάλυση των κριτηρίων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της πολυκριτήριας μεθόδου PROMETHEE η οποία επιτρέπει τη σύνθεση πολλαπλών κριτηρίων για την εξαγωγή μιας συνολικής αξιολόγησης – κατάταξης των συνεταιριστικών τραπεζών.

Πίνακας 3.3 : Κριτήρια Αξιολόγησης (Δείκτες)	
Κερδοφορία	Κέρδη προ Φόρων/Ίδια Κεφάλαια
	Κέρδη προ Φόρων/Σύνολο Ενεργητικού
	Κέρδη προ Φόρων/Χορηγήσεις
	Λογάριθμος Πλήθους Μελών
Αποτελεσματικότητα Διαχείρισης Δαπανών	Κέρδη προ Φόρων/Προσωπικό
	Προσωπικό/Καταστήματα
Ρευστότητα	Χορηγήσεις/Σύνολο Ενεργητικού
	Καταθέσεις/Σύνολο Ενεργητικού
	Χορηγήσεις/Καταθέσεις
Κεφαλαιακή Επάρκεια	Ίδια Κεφάλαια/Χορηγήσεις
	Ίδια Κεφάλαια/Καταθέσεις

Αξιοσημείωτο είναι ότι στην έρευνα αυτή, στις πρώτες θέσεις κατατάσσονται οι συνεταιριστικές τράπεζες που κατέλαβαν τις πρώτες θέσεις στα κριτήρια κερδοφορίας – αποδοτικότητας και ρευστότητας.

3.3.2.4 Αξιολόγηση των μεγαλύτερων τραπεζικών ιδρυμάτων του κόσμου

Στην παρούσα μελέτη ο Ζοπουνίδης πραγματοποίησε μια αξιολόγηση και συγκριτική εκτίμηση των επιδόσεων των 100 μεγαλύτερων τραπεζών του κόσμου για τα έτη

2001 και 2002, μέσω της εφαρμογής της πολυκριτήριας μεθόδου PROMETHEE (Ζοπουνίδης, Μουριάδου, Μπαρόλα και Πασιούρας 2006)⁴.

Τα χρηματοοικονομικά δεδομένα της μελέτης συλλέχθηκαν από την Bankscope της εταιρείας Bureau van Dijk μια από τις πιο διαδεδομένες βάσεις δεδομένων στον τραπεζικό χώρο. Για την αξιολόγηση των τραπεζικών ιδρυμάτων λήφθηκαν υπόψη 7 χρηματοοικονομικοί δείκτες (Πίνακας 3.4) οι οποίοι αντανακλούν σημαντικούς παράγοντες όπως ποιότητα χαρτοφυλακίου, κεφαλαιακή επάρκεια, κερδοφορία, αποδοτικότητα στη διαχείριση εξόδων και ρευστότητα. Λόγω έλλειψης δεδομένων για μερικές από τις τράπεζες, ο τελικός αριθμός τραπεζών που λήφθηκαν υπόψη στην ανάλυση είναι 89 για το έτος 2001 και 93 για το έτος 2002. Εκτός από την συνολική σύγκριση των τραπεζών, πραγματοποιήθηκε μια περαιτέρω ανάλυση ανάλογα με την γεωγραφική περιφέρεια που ανήκει κάθε τράπεζα.

Πίνακας 3.4: Κριτήρια Αξιολόγησης (Δείκτες)

Κερδοφορία	Λοιπά Λειτουργικά Έσοδα/Μέσο όρο Ενεργητικού
	Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων
Αποτελεσματικότητα Διαχείρισης Δαπανών	Έξοδα προς Έσοδα
Ρευστότητα	Χορηγήσεις/Βραχυπρόθεσμές υποχρεώσεις
	Χρεόγραφα και Διαθέσιμα/Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις
Κεφαλαιακή Επάρκεια	Ίδια Κεφάλαια/Σύνολο Ενεργητικού
Ποιότητα Χαρτοφυλακίου	Προβλέψεις για Επισφαλείς Χορηγήσεις/Χορηγήσεις

⁴ Συνοπτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας πραγματοποιείται στο βιβλίο "Συστήματα Αξιολόγησης και Σύγχρονα Θέματα στην Οικονομική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση " (Ζοπουνίδης, Γαγάνης και Πασιούρας 2006)

Από τα αποτελέσματα της έρευνας, διαπιστώνουμε ότι τα Αμερικάνικα τραπεζικά ιδρύματα κατέχουν τις πρώτες θέσεις στην κατάταξη για τα έτη 2001 και 2002 αντίστοιχα. Οι Ευρωπαϊκές τράπεζες κατέλαβαν τις μεσαίες τάξεις στην κατάταξη εκτός από τα τραπεζικά ιδρύματα της Ιταλίας και της Γερμανίας που κατέλαβαν τις θέσεις στην τελευταία δεκάδα. Επίσης, τις θέσεις στην τελευταία δεκάδα καταλαμβάνουν και οι τραπεζικοί οργανισμοί από την Ασία. Η κατάταξη αυτή άλλωστε επιβεβαιώνεται και από την κατάταξη που πραγματοποιήθηκε ανά γεωγραφική περιφέρεια.

3.3.3 Εφαρμογή της μεθόδου UTA στην αξιολόγηση τραπεζικών ιδρυμάτων

Το μεθοδολογικό πλαίσιο της UTA (UTilites Additives) υπήρξε η βάση της σύγχρονης αναλυτικής – συνθετικής προσέγγισης. Η χρήση της μεθόδου UTA για την αξιολόγηση των τραπεζικών ιδρυμάτων έχει χρησιμοποιηθεί από το Ζοπουνίδη σε συνεργασία με τον Δεσπότη και τη Σταυροπούλου (1995) με σκοπό την δημιουργία ενός αποτελεσματικού υποδείγματος εκτίμησης των επιδόσεων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με την ύπαρξη μονοτονικών και μη μονοτονικών προτιμήσεων.

Με τη χρήση αυτού του υποδείγματος, πραγματοποιήθηκε η αξιολόγηση των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων για το χρονικό διάστημα 1989 – 1992. Η μελέτη αφορούσε 26 χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον Ελλαδικό χώρο. Αρχικά υπολόγισε 28 αριθμοδείκτες, στηριζόμενος όμως στα αποτελέσματα δημιούργησε ένα νέο μικρότερο δείγμα 21 τραπεζικών ιδρυμάτων πιο ομοιογενές καθώς και ένα πιο μικρό αλλά πιο αντιπροσωπευτικό πλέγμα χρηματοοικονομικών δεικτών.

Στη συνέχεια βασιζόμενος στις αρχές της ανάλυσης σε πρωτεύουσες συνιστώσες αξιολόγησε τα 21 τραπεζικά ιδρύματα. Η παραγοντική ανάλυση παρουσίασε τους πιο σημαντικούς αριθμοδείκτες όπως παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 3.5). Παράλληλα δόθηκε μια πρώτη εικόνα της συμπεριφοράς των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων η οποία έδωσε τη δυνατότητα ταξινόμησης αυτών στις παρακάτω κατηγορίες.

Πίνακας 3.5 : Κριτήρια Αξιολόγησης (Δείκτες)

Κερδοφορία

Αποδοτικότητα Ενεργητικού

	Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων
Επενδυτική Δραστηριότητα	Επενδυτικό Χαρτοφυλάκιο/Σύνολο Καταθέσεων
	Σύνολο Απαιτήσεων/Σύνολο Καταθέσεων
Ρευστότητα	Ταμειακά Διαθέσιμα/Σύνολο Καταθέσεων
Κεφαλαιακή Επάρκεια	Ίδια Κεφάλαια/Σύνολο Ενεργητικού
	Capital Funds/Πάγια Στοιχεία του Ενεργητικού

1^η Ομάδα: υψηλή ρευστότητα, μικρή σχετικά κεφαλαιακή επάρκεια, ικανοποιητική επενδυτική δραστηριότητα, υψηλή κερδοφορία.

2^η Ομάδα: μέτρια ρευστότητα και κεφαλαιακή επάρκεια, υψηλή επενδυτική δραστηριότητα, μέτρια κερδοφορία.

3^η Ομάδα: υψηλή ρευστότητα, μέτριο επίπεδο κεφαλαιακής επάρκειας, ικανοποιητική επενδυτική δραστηριότητα, μικρή κερδοφορία.

4^η Ομάδα: χαμηλή ρευστότητα, χαμηλή κεφαλαιακή επάρκεια, υψηλή επενδυτική δραστηριότητα, αρκετά μικρή κερδοφορία.

Στηριζόμενος στα παραπάνω αποτελέσματα ο Ζοπουνίδης στο στάδιο αυτό της μελέτης του πραγματοποίησε την κατάταξη των 16 εν τέλει τραπεζικών οργανισμών. Βασιζόμενος σε αυτή την κατάταξη και στους 7 αριθμοδείκτες, δημιούργησε μέσω της συνδυασμένης χρήσης τεχνικών μονότονης παλινδρόμησης την προσθετική συνάρτηση χρησιμότητας, η οποία έδινε την δυνατότητα μοντελοποίησης και των μη μονοτονικών προτιμήσεων (Ταμειακά Διαθέσιμα / Σύνολο Καταθέσεων, Επενδυτικό Χαρτοφυλάκιο / Σύνολο Καταθέσεων, Capital Funds / Πάγια Στοιχεία του Ενεργητικού) οπότε και αναπαρήγαγε πλήρως την προδιάταξη αυτού.

3.3.4 Εφαρμογή της μεθόδου UTADIS στην αξιολόγηση τραπεζικών ιδρυμάτων

Το μεθοδολογικό πλαίσιο της UTADIS (UTilites Additives DIScriminantes), στηρίζεται στις αρχές της αναλυτικής – συνθετικής προσέγγισης και αποτελεί μια

προσαρμογή της μεθόδου UTA. Η μέθοδος UTADIS παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στις αρχές της δεκαετίας του 80. Έχει χρησιμοποιηθεί αρκετές φορές στο παρελθόν με σκοπό την αξιολόγηση των τραπεζικών συστημάτων.

Αξιολόγηση είναι η έρευνα που πραγματοποίησε η Κοσμίδου (2004) για το τραπεζικό σύστημα της Μεγάλης Βρετανίας, μέσω του πολυκριτηριακού μεθοδολογικού πλαισίου της UTADIS. Πιο συγκεκριμένα, σύγκρινε την απόδοση των Βρετανικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των ξένων τραπεζικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται εντός των συνόρων της Αγγλίας. Για το σκοπό της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν 26 αγγλικά τραπεζικά ιδρύματα και 32 ξένα τραπεζικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στα σύνορα της Αγγλίας για το χρονικό διάστημα 1998 – 2001 ενώ για την ανάλυση τους χρησιμοποιήθηκαν 10 χρηματοοικονομικοί αριθμοδείκτες που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 3.6).

Πίνακας 3.6: Κριτήρια Αξιολόγησης (Δείκτες)	
Κερδοφορία	Αποδοτικότητα Ενεργητικού
	Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων
	Καθαρό Περιθώριο Επιτοκίου
	Κέρδη προ Φόρων/Απαιτήσεις και Επενδυτικό Χαρτοφυλάκιο
	Λειτουργικά Έσοδα/Σύνολο Ενεργητικού
Αποτελεσματικότητα Διαχείρισης Δαπανών	Κέρδη προ Φόρων/Λειτουργικά Έσοδα
	Λοιπά Λειτουργικά Έξοδα – Προβλέψεις/Σύνολο Ενεργητικού
Ρευστότητα	Απαιτήσεις/Υποχρεώσεις προς Πελάτες και Πιστωτικά Ιδρύματα
	Κερδοφόρα Στοιχεία Ενεργητικού/Σύνολο Απαιτήσεων
Ποιότητα Χαρτοφυλακίου	Προβλέψεις για Πιστωτικούς Κινδύνους/Σύνολο Ενεργητικού

Στην ερευνά της η Κοσμίδου εφάρμοσε τη μέθοδο UTADIS και με βάση την τεχνική της διασταυρωμένης επικύρωσης (cross – validation), διατύπωσε την κατάλληλη προσθετική συνάρτηση χρησιμότητας, η οποία έδινε την δυνατότητα της αναπαραγωγής της παραπάνω ταξινόμησης των ομίλων.

Οι σημαντικοί παράγοντες που προέκυψαν από τους συντελεστές βαρύτητας των μερικών συναρτήσεων χρησιμότητας είναι ο λόγος κέρδη προ φόρων προς απαιτήσεις και επενδυτικό χαρτοφυλάκιο, το καθαρό περιθώριο επιτοκίου και το λόγο των απαιτήσεων προς το σύνολο των υποχρεώσεων.

Το αποτέλεσμα της έρευνας επιβεβαίωσε προγενέστερες έρευνες που παρουσίαζαν την ανωτερότητα των εγχώριων τραπεζικών ιδρυμάτων σε σύγκριση με τα ξένα τραπεζικά ιδρύματα. Η πιο σημαντική διάκριση για τις δύο ομάδες των τραπεζικών ιδρυμάτων είναι ότι τα εγχώρια τραπεζικά ιδρύματα διακρίνονται από υψηλό λόγο προ φόρων κερδών προς σύνολο απαιτήσεων και επενδυτικού χαρτοφυλακίου, μεγάλο καθαρό περιθώριο επιτοκίου και αρκετά χαμηλό δείκτη προβλέψεων για πιστωτικούς κινδύνους προς σύνολο ενεργητικού.

Κεφάλαιο 4

Προτεινόμενη μεθοδολογία

4.1 Εισαγωγή

Σύμφωνα με το Ζοπουνίδη (2001), τις τελευταίες δεκαετίες, η αξιολόγηση των χρηματοπιστωτικών συστημάτων έχει απασχολήσει έντονα τη διεθνή επιστημονική κοινότητα, η οποία τη χαρακτηρίζει ως ένα από τα πιο ενδιαφέροντα αλλά ταυτόχρονα και πιο δύσκολα σύγχρονα χρηματοοικονομικά προβλήματα λήψης αποφάσεων.

Η χρηματοοικονομική θεωρία προσφέρει μια αξιοσημείωτα μεγάλη ποικιλία δεικτών ικανών να κωδικοποιήσουν με σαφήνεια όλα τα προσδιοριστικά μεγέθη της χρηματοοικονομικής κατάστασης ενός οργανισμού (Νιάρχος, 2004) ωστόσο η πολυκριτήρια ανάλυση αποφάσεων, ένας μοντέρνος και εξελιγμένος τομέας της επιχειρησιακής έρευνας, προσφέρει το κατάλληλο επιστημονικό υπόβαθρο για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πολυδιάστατης φύσης του υπό εξέταση προβλήματος (Ζοπουνίδης, 1998).

4.2 Προτεινόμενη μεθοδολογία

Η προτεινόμενη μεθοδολογία για την αξιολόγηση των τραπεζικών ιδρυμάτων διακρίνεται σε τρία στάδια:

- Στάδιο 1^ο : Συλλογή και ανάλυση χρηματοοικονομικών δεδομένων και υπολογισμός δεικτών
- Στάδιο 2^ο : Εφαρμογή παραγοντικής ανάλυσης (Factor Analysis)
- Στάδιο 3^ο : Εφαρμογή πολυκριτήριας μεθόδου PROMETHEE

4.2.1 Συλλογή και ανάλυση χρηματοοικονομικών δεδομένων και υπολογισμός αριθμοδεικτών

Η ανάλυση της χρηματοοικονομικής κατάστασης των υπό εξέταση τραπεζικών οργανισμών, προϋποθέτει τη συλλογή μιας σειράς δεδομένων όπως για παράδειγμα το ύψος των περιουσιακών τους στοιχείων και τα οικονομικά αποτελέσματα που προκύπτουν από τις δραστηριότητες τους και παρουσιάζονται στον ισολογισμό και στην κατάσταση των αποτελεσμάτων χρήσης. Ωστόσο, για την απόδοση μιας ρεαλιστικής εικόνας της πορείας του οργανισμού επιδιώκεται η συγκέντρωση στοιχείων τουλάχιστον μιας τριετίας. Μετά, από τη συλλογή και την ανάλυση χρηματοοικονομικών δεδομένων των υπό εξέταση τραπεζικών ιδρυμάτων ακολουθεί ο υπολογισμός των αριθμοδεικτών. Οι δείκτες μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στις ακόλουθες ομάδες,

- Δείκτες κερδοφορίας – αποδοτικότητας, μέσω αυτών εκτιμάται η κερδοφορία και η αποδοτικότητα ενός τραπεζικού οργανισμού. Η κερδοφορία κάθε τραπεζικού ιδρύματος αποτελεί την κινητήρια δύναμη του. Βασιζόμενη σε αυτήν τα τραπεζικά ιδρύματα εξασφαλίζουν επαρκή ρευστότητα για τη λειτουργία τους και την περαιτέρω ανάπτυξη τους.
- Δείκτες αποτελεσματικότητας διαχείρισης δαπανών, μέσω των οποίων αξιολογείται η αποτελεσματικότητα του τρόπου διαχείρισης των διαφόρων δαπανών.
- Δείκτες ρευστότητας, προσδιορίζουν τη βραχυχρόνια οικονομική κατάσταση ενός τραπεζικού ιδρύματος, καθώς και τις ικανότητες αυτού να ανταπεξέλθει στις τρέχουσες ανάγκες του για ρευστά διαθέσιμα.
- Δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας, εκτιμούν τη μακροχρόνια ικανότητα του τραπεζικού οργανισμού να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις του και το βαθμό προστασίας των πιστωτών του.

Ένα ευρύ σύνολο, 18 χρηματοοικονομικών και τραπεζικών δεικτών που ανήκουν στις παραπάνω ομάδες επιλέχθηκαν για την αξιολόγηση των τραπεζικών ιδρυμάτων. Πλήθος των δεικτών αυτών έχουν χρησιμοποιηθεί και στο παρελθόν σε αντίστοιχες έρευνες. Οι δείκτες παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 4.1) ανά κατηγορία και στην συνέχεια γίνεται η ανάλυση αυτών.

Πίνακας 4.1: Χρηματοοικονομικά Κριτήρια Αξιολόγησης	
Κατηγορία	Αριθμοδείκτες
Κερδοφορία - Αποδοτικότητα	Κέρδη προ Φόρων/Ιδια Κεφάλαια
	Κέρδη προ Φόρων/Σύνολο Ενεργητικού
	Καθαρό Εισόδημα από Τόκους/Σύνολο Ενεργητικού
	Λειτουργικά Έσοδα/Σύνολο Ενεργητικού
	Κέρδη προ Φόρων/(Χορηγήσεις + Καταθέσεις)
Αποτελεσματικότητα Διαχείρισης Δαπανών	Γενικά Έξοδα Διοίκησης/Σύνολο Ενεργητικού
	Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα
Πρευστότητα	Σύνολο Χορηγήσεων/Σύνολο Καταθέσεων
	Σύνολο Υποχρεώσεων/σύνολο Ενεργητικού
	Καθαρά Κέρδη προ Φόρων/Λειτουργικά Έσοδα
	Σύνολο Ενεργητικού/Σύνολο Χορηγήσεων
	Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο χορηγήσεων
	Σύνολο Απαιτήσεων/Σύνολο Υποχρεώσεων
	Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο Ενεργητικού
	Πάγιο Ενεργητικό/Σύνολο Ενεργητικού
Κεφαλαιακή Επάρκεια	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/Σύνολο Ενεργητικού
	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/Καταθέσεις
	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/Χορηγήσεις

- (Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων) = Καθαρά Κέρδη προ Φόρων / Ίδια Κεφάλαια : Ο δείκτης αυτός εκφράζει σε % το καθαρό κέρδος ενός πιστωτικού ιδρύματος για κάθε μονάδα επενδυμένου κεφαλαίου.
- (Απόδοση στοιχείων ενεργητικού) = Καθαρά Κέρδη προ Φόρων / Σύνολο Ενεργητικού: Παρουσιάζει τα κατά μέσο όρο κέρδη (σε ευρώ) ενός πιστωτικού ιδρύματος από την εκμετάλλευση στοιχείων του ενεργητικού του αξίας ενός ευρώ.
- (Καθαρό περιθώριο Επιτοκίου) = Καθαρό Εισόδημα από Τόκους / Σύνολο Ενεργητικού: Μετρά το τραπεζικό καθαρό εισόδημα από τόκους αναλογικά με το συνολικό ενεργητικό.
- Γενικά Έξοδα Διοίκησης / Σύνολο Ενεργητικού: Εκφράζει τα γενικά έξοδα της τράπεζας στο σύνολο του ενεργητικού της.
- Σύνολο Χορηγήσεων / Σύνολο Καταθέσεων: Αντανακλά την ανάγκη των τραπεζών σε σχέση με τα δάνεια και τις καταθέσεις. Μια τράπεζα μπορεί να οδηγηθεί σε αποτυχία, αν δεν διαθέτει την απαιτούμενη ρευστότητα για να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της.
- Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού: Ο αριθμοδείκτης αυτός απεικονίζει την αναλογία των απαιτήσεων και λοιπών στοιχείων του κυκλοφορούντος ενεργητικού στο σύνολο του ενεργητικού.
- Πάγιο Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού: Αντίστοιχα με τον προηγούμενο δείκτη, ο δείκτης αυτός παρουσιάζει την αναλογία των στοιχείων του πάγιου ενεργητικού στο σύνολο του ενεργητικού.
- Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού: Δείχνει τη σχέση των ιδίων κεφαλαίων και των στοιχείων του ενεργητικού της τράπεζας. Η υψηλή τιμή του δείκτη ερμηνεύεται ως χαμηλή ανάγκη του τραπεζικού οργανισμού για εξωτερική χρηματοδότηση, δηλαδή υπάρχει υψηλή αποδοτικότητα.
- Λειτουργικά Έσοδα / Σύνολο Ενεργητικού: Παρουσιάζει τα λειτουργικά έσοδα της τράπεζας αναλογικά με το σύνολο του ενεργητικού της.
- Σύνολο Υποχρεώσεων / Σύνολο Ενεργητικού: Δείχνει το σύνολο των υποχρεώσεων της τράπεζας αναλογικά με το σύνολο του ενεργητικού της.
- Καθαρά Κέρδη προ Φόρων / Λειτουργικά Έσοδα: Υπολογίζει το ποσοστό του καθαρού κέρδους, το οποίο επιτυγχάνει ένας τραπεζικός οργανισμός από τις λειτουργικές του δραστηριότητες. Η υψηλή τιμή του αριθμοδείκτη για τα

τραπεζικά ιδρύματα αντιστοιχεί σε οικονομική ευημερία, ενώ αντίθετα η χαμηλή του τιμή αποτελεί σαφή ένδειξη χαμηλής λειτουργικής αποδοτικότητας, αυτό σημαίνει μη εύστοχη χρήση των κεφαλαίων αλλά κακής διαχείρισης των δαπανών λειτουργίας.

- Καθαρά Κέρδη προ Φόρων / (Χορηγήσεις & Καταθέσεις): Παρουσιάζει τα κέρδη του τραπεζικού ιδρύματος σε σχέση με το σύνολο των χορηγήσεων και των καταθέσεων που είναι οι βασικές πηγές εσόδων μιας τράπεζας.
- Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Χορηγήσεων: Δείχνει την αναλογία των δανείων που κατακρατεί το τραπεζικό ίδρυμα. Όσο υψηλότερη είναι η τιμή του αριθμοδείκτη τόσο χαμηλότερη αποδοτικότητα και χαμηλότερο κίνδυνο έχει ο τραπεζικός οργανισμός.
- Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Καταθέσεις: Δείχνει τη σχέση των ιδίων κεφαλαίων και των καταθέσεων που έχει η τράπεζα.
- Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Χορηγήσεις: Δείχνει τη σχέση των ιδίων κεφαλαίων και των χορηγήσεων της τράπεζας.
- Λειτουργικά Έξοδα / Λειτουργικά Έσοδα: Παρουσιάζει τα λειτουργικά έξοδα της τράπεζας στο σύνολο των λειτουργικών εσόδων.
- Σύνολο Απαιτήσεων από Πιστωτικά Ιδρύματα & Πελάτες / Σύνολο Υποχρεώσεων προς Πιστωτικά Ιδρύματα & Πελάτες: Ο αριθμοδείκτης αυτός καθορίζει το είδος της σχέσης του τραπεζικού οργανισμού με την διατραπεζική αγορά. Οι υποχρεώσεις προς τα πιστωτικά ιδρύματα αντιπροσωπεύουν τα κεφάλαια, τα οποία προσέλκυσε ο τραπεζικός οργανισμός στα πλαίσια της διατραπεζικής αγοράς ενώ οι απαιτήσεις εκφράζουν τα περιουσιακά του στοιχεία τα οποία ο οργανισμός διέθεσε στην εν λόγω αγορά.
- Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Χορηγήσεων: Απεικονίζει την αναλογία των απαιτήσεων και λοιπών στοιχείων του κυκλοφορούντος ενεργητικού στο σύνολο των χορηγήσεων.

4.2.2 Εφαρμογή παραγοντικής ανάλυσης

Στη συνέχεια εφαρμόζεται η παραγοντική ανάλυση στους 18 αριθμοδείκτες με απώτερο σκοπό να αποφευχθούν οι συσχετίσεις μεταξύ των κριτηρίων και τη

δημιουργία ενός μικρότερου πλέγματος δεικτών, το οποίο στηριζόμενο σε ένα περιορισμένο όγκο αναλυτικών πληροφοριών θα παρουσιάζει με την ίδια ακρίβεια και σαφήνεια όλες τις πτυχές της τραπεζικής απόδοσης.

Η παραγοντική ανάλυση (Factor Analysis) ανήκει στην ευρύτερη ομάδα των πολυμεταβλητών στατιστικών μεθόδων. Πρόκειται για μια ευρέως διαδεδομένη τεχνική με εφαρμογές τόσο στις οικονομικές επιστήμες όσο και στις κοινωνικές επιστήμες.

Οι ερευνητές εφαρμόζοντας την παραγοντική ανάλυση ανακαλύπτουν στο δύσκολο έργο τους ένα πολύτιμο σύμμαχο. Η μέθοδος της παραγοντικής ανάλυσης (Johnson,1998):

- ερμηνεύει και εξετάζει τις σχέσεις μεταξύ ενός μεγάλου αριθμού μεταβλητών μέσω της ανάδειξης παραγόντων που επηρεάζουν και καθορίζουν τη φύση αλλά και την εξέλιξη των αρχικών μεταβλητών.
- Καθορίζει τον αριθμό των νέων παραγόντων και προσπαθεί να δώσει την ερμηνεία τους.
- Μειώνει τον όγκο των δεδομένων χωρίς την απώλεια σημαντικής πληροφορίας, διευκολύνοντας παράλληλα την επεξεργασία τους και συνεπώς την εξόρυξη συμπερασμάτων.

Όλα τα παραπάνω διευκολύνουν κατά πολύ το έργο των ερευνητών καθώς απλοποιούν τις σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών και μειώνουν τις διαστάσεις ενός προβλήματος .

Εν τέλει μέσω της παραγοντικής ανάλυσης επιλέγεται το τελικό σύνολο των δεικτών.

4.2.3 Πολυκριτήρια μέθοδος PROMETHEE

Η επεξεργασία των παραπάνω κριτηρίων για την αξιολόγηση των τραπεζικών ιδρυμάτων εφαρμόζεται η πολυκριτήρια προσέγγιση PROMETHEE, αξιολογώντας ταυτόχρονα 500 διαφορετικά σενάρια σχετικά με τη βαρύτητα των κριτηρίων αξιολόγησης. Η μέθοδος PROMETHEE γνωρίζει ιδιαίτερη διάδοση στο χώρο της πολυκριτήριας ανάλυσης χρηματοοικονομικών αποφάσεων.

Οι μέθοδοι της οικογένειας PROMETHEE (Preference Ranking Organization Method of Enrichment Evaluation) άρχισαν να αναπτύσσονται στη δεκαετία του 80 αρχικά από τον Brans (1982) στη συνέχεια από τους Brans, Vincke (1985) και Brans, Vincke, Mareschal (1986).

Οι PROMETHEE I και II αποτελούν δύο από τις δημοφιλέστερες μεθόδους στο χώρο της πολυκριτήριας ανάλυσης. Οι δύο αυτές μέθοδοι είναι ίδιες όσον αφορά το στάδιο ανάπτυξης της σχέσης υπεροχής και διαφέρουν μόνο στη φάση της εκμετάλλευσης της σχέσης που αναπτύσσεται.

Οι μέθοδοι PROMETHEE απαιτούν τον καθορισμό μιας ορισμένης συνάρτησης προτίμησης για κάθε κριτήριο. Η συνάρτηση αυτή χρησιμοποιείται για να υπολογιστεί ο βαθμός προτίμησης που σχετίζεται με την καλύτερη εναλλακτική στην περίπτωση των ανά ζεύγος συγκρίσεων. Οι μέθοδοι PROMETHEE υπολογίζουν θετικές και αρνητικές ροές προτίμησης για κάθε εναλλακτική. Η θετική ροή εκφράζει το κατά πόσο μία εναλλακτική είναι η κυρίαρχη (δύναμη) ως προς τις άλλες, και η αρνητική το κατά πόσο κυριαρχείται από τις υπόλοιπες. Η PROMETHEE I βασιζόμενη σε αυτές τις ροές πραγματοποιεί μια μερική κατάταξη των εναλλακτικών λύσεων, ενώ η PROMETHEE II πραγματοποιεί μια πλήρη κατάταξη των εναλλακτικών λύσεων.

Η πρώτη φάση της ανάπτυξης της σχέσης υπεροχής αρχίζει με τον προσδιορισμό του δείκτη προτίμησης (preference index) $\pi(x_i, x_j)$:

$$\pi(x_i, x_j) = \sum_{k=1}^n w_k p_k(x_i, x_j)$$

με x_i, x_j το ζεύγος των εναλλακτικών δραστηριοτήτων, w_k το βάρος του κάθε κριτηρίου (δείχνει τη σημαντικότητα του κάθε κριτηρίου), και $p_k(x_i, x_j)$ ο μερικός δείκτης προτίμησης για το κριτήριο x_k .

Ο μερικός δείκτης προτίμησης $p_k(x_i, x_j)$ για το κριτήριο x_k ορίζεται σε συναρτήσει της διαφοράς $x_{ik} - x_{jk}$ μεταξύ των επιδόσεων των δύο εναλλακτικών στο κριτήριο x_k . Συγκεκριμένα:

$$p_k(x_i, x_j) = \begin{cases} 0 & x_{ik} < x_{jk} \\ h_k(x_{ik} - x_{jk}) & x_{ik} \geq x_{jk} \end{cases}$$

Για τη μορφή της συνάρτησης h_k υπάρχουν έξι περιπτώσεις γενικευμένων κριτηρίων (generalized criteria).

1. Σύννηθες κριτήριο (usual criterion): Στην περίπτωση αυτή θεωρείται ότι υπάρχει αδιαφορία μεταξύ των δύο εναλλακτικών x_i και x_j στο κριτήριο x_k αν και μόνο αν $x_{ik} = x_{jk}$. Εάν όμως $x_{ik} > x_{jk}$, τότε θεωρείται ότι υπάρχει σαφής προτίμηση της x_i έναντι της x_j . Τότε, η συνάρτηση h_k ορίζεται ως:

$$h_k(x_{ik} - x_{jk}) = \begin{cases} 0, & x_{ik} = x_{jk} \\ 1, & x_{ik} > x_{jk} \end{cases}$$

2. Σχεδόν κριτήριο (quasi criterion): Με βάση αυτό το κριτήριο, θεωρείται ότι υπάρχει αδιαφορία μεταξύ των δυο εναλλακτικών x_i και x_j στο κριτήριο x_k , όταν η διαφορά $x_{ik}-x_{jk}$ δεν υπερβαίνει ένα κατώφλι αδιαφορίας q_k . Αλλιώς υπάρχει σαφής προτίμηση. Στην περίπτωση αυτού του κριτηρίου θα πρέπει να οριστεί το κατώφλι αδιαφορίας. Η συνάρτηση h_k ορίζεται ως εξής:

$$h_k(x_{ik} - x_{jk}) = \begin{cases} 0, & x_{ik} - x_{jk} < q_k \\ 1, & x_{ik} - x_{jk} \geq q_k \end{cases}$$

3. Κριτήριο γραμμικής προτίμησης (criterion with linear preference): Σε αυτή τη περίπτωση εάν η διαφορά $x_{ik}-x_{jk}$ είναι μικρότερη από ένα κατώφλι προτίμησης p_k , τότε ο βαθμός προτίμησης για την εναλλακτική x_i αυξάνει γραμμικά συναρτήσει της διαφοράς $x_{ik}-x_{jk}$. Όταν αυτή η διαφορά ξεπερνάει το κατώφλι προτίμησης p_k , τότε θα έχουμε σαφή προτίμηση. Η συνάρτηση h_k ορίζεται ως:

$$h_k(x_{ik} - x_{jk}) = \begin{cases} 1, & x_{ik} - x_{jk} > p_k \\ \frac{x_{ik} - x_{jk}}{p_k}, & x_{ik} - x_{jk} \leq p_k \end{cases}$$

4. Κριτήριο επιπέδου (level criterion): Σε αυτό το γενικευμένο κριτήριο χρησιμοποιείται το κατώφλι αδιαφορίας όπως και το κατώφλι προτίμησης. Εάν η διαφορά $x_{ik}-x_{jk}$ είναι ανάμεσα στο διάστημα $[q_k, p_k]$, τότε υπάρχει μια προτίμηση για την x_i . Στις άλλες περιπτώσεις ισχύει ότι και στα δύο προηγούμενα γενικευμένα κριτήρια. Η συνάρτηση h_k παίρνει την ακόλουθη μορφή:

$$h_k(x_{ik} - x_{jk}) = \begin{cases} 0 & x_{ik} - x_{jk} < q_k \\ 0,5 & x_{ik} - x_{jk} \in [q_k, p_k] \\ 1 & x_{ik} - x_{jk} > p_k \end{cases}$$

5. Κριτήριο γραμμικής προτίμησης και περιοχής αδιαφορίας (criterion with linear preference and indifference area): Στη συγκεκριμένη περίπτωση θεωρείται ότι ο βαθμός προτίμησης αυξάνεται γραμμικά από το μηδέν στο ένα, όταν η διαφορά $x_{ik}-x_{jk}$ βρίσκεται ανάμεσα στο όριο αδιαφορίας και το όριο προτίμησης. Συνεπώς η h_k ορίζεται ως εξής:

$$h_k(x_{ik} - x_{jk}) = \begin{cases} 0 & x_{ik} - x_{jk} < q_k \\ \frac{x_{ik} - x_{jk} - q_k}{p_k - q_k} & x_{ik} - x_{jk} \in [q_k, p_k] \\ 1 & x_{ik} - x_{jk} > p_k \end{cases}$$

6. Κριτήριο του Gauss (Gaussian criterion): Σε αυτή τη περίπτωση, ο βαθμός προτίμησης περιγράφεται από μια συνεχή συνάρτηση που έχει την εξής μορφή:

$$h_k(x_{ik} - x_{jk}) = 1 - \exp\left[-\frac{(x_{ik} - x_{jk})^2}{2\sigma^2}\right]$$

όπου σ είναι η παράμετρος που καθορίζει το σημείο αλλαγής στη καμπή της συνάρτησης.

Ο καθορισμός της συνάρτησης h_k , μας δίνει τη δυνατότητα υπολογισμού του δείκτη προτίμησης $\pi(x_i, x_j)$ για κάθε ζεύγος εναλλακτικών. Ο δείκτης προτίμησης παίρνει τιμές από το 0 έως το 1 έτσι ώστε:

- $\pi(x_i, x_j) \approx 0$ δείχνει οριακή υπεροχή της x_i έναντι της x_j
- $\pi(x_i, x_j) \approx 1$ δείχνει ισχυρή υπεροχή της x_i έναντι της x_j

Εκμεταλλευόμενοι τη σχέση υπεροχής, υπολογίζονται τα ακόλουθα μεγέθη:

1. Ροή εισόδου (entering flow): $\varphi^-(x_i) = \sum_{\forall x_j \in A} \pi(x_j, x_i)$
2. Ροή εξόδου (leaving flow): $\varphi^+(x_i) = \sum_{\forall x_j \in A} \pi(x_i, x_j)$
3. Καθαρή ροή (net flow): $\varphi(x_i) = \varphi^+(x_i) - \varphi^-(x_i)$

Η ροή εισόδου $\varphi^-(x_i)$ δείχνει την υπεροχή όλων των υπόλοιπων εναλλακτικών έναντι x_i . Η ροή εξόδου $\varphi^+(x_i)$ δείχνει την υπεροχή της εναλλακτικής x_i ως προς τις υπόλοιπες εναλλακτικές. Η καθαρή ροή εκφράζει ένα συνολικό μέγεθος αξιολόγησης της εναλλακτικής x_i έναντι όλων των υπόλοιπων εναλλακτικών.

Στην PROMETHEE I βασιζόμενοι στις παραπάνω ροές αναπτύσσονται δύο κατατάξεις. Η πρώτη κατάταξη Z_1 αναπτύσσεται στις ροές εισόδου έτσι ώστε:

$$x_i P_1 x_j \Leftrightarrow \varphi^-(x_i) < \varphi^-(x_j)$$

$$x_i I_1 x_j \Leftrightarrow \varphi^-(x_i) = \varphi^-(x_j)$$

Η δεύτερη κατάταξη Z_2 αναπτύσσεται βάσει των ροών εξόδου έτσι ώστε:

$$x_i P_2 x_j \Leftrightarrow \varphi^+(x_i) > \varphi^+(x_j)$$

$$x_i I_2 x_j \Leftrightarrow \varphi^+(x_i) = \varphi^+(x_j)$$

Η τελική κατάταξη προκύπτει ως η τομή των δύο κατατάξεων ως εξής:

$$\begin{aligned}
& (x_i P_1 x_i) \wedge (x_i P_2 x_i) \\
x_i P x_j & \Leftrightarrow (x_i P_1 x_i) \wedge (x_i I_2 x_i) \\
& (x_i I_1 x_i) \wedge (x_i P_2 x_i) \\
x_i I x_j & \Leftrightarrow (x_i I_1 x_i) \wedge (x_i I_2 x_i)
\end{aligned}$$

$$x_i R x_j \Leftrightarrow \text{σε διαφορετική περίπτωση}$$

Αντίθετα στη PROMETHEE II, υπάρχει μόνο μια κατάταξη για τις εναλλακτικές, η οποία πραγματοποιείται βάση των συνολικών τους ροών. Η κατάταξη αυτή υπολογίζεται ως εξής:

$$x_i P x_j \Leftrightarrow \varphi(x_i) > \varphi(x_j)$$

$$x_i I x_j \Leftrightarrow \varphi(x_i) = \varphi(x_j).$$

Κεφάλαιο 5

Εφαρμογή της προτεινόμενης μεθοδολογίας

5.1 Εισαγωγή

Στο προηγούμενο κεφάλαιο έγινε μια εκτενής αναφορά στη διαδικασία αξιολόγησης των τραπεζικών ιδρυμάτων. Σε αυτό το κεφάλαιο θα υλοποιηθεί η προτεινόμενη μεθοδολογία για τα 13 μεγάλα και μικρομεσαία τραπεζικά ιδρύματα που έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε για το χρονικό διάστημα 2005 – 2007 και πρώτο εξάμηνο του 2008 αναδεικνύεται η συμβολή της πολυκριτήριας ανάλυσης στο περιβάλλον της σύγχρονης διοικητικής επιστήμης.

Στις παρακάτω ενότητες γίνεται η παρουσίαση των τραπεζικών ιδρυμάτων πάνω στα οποία πραγματοποιείται η έρευνα, στην συνέχεια παρουσιάζεται η υλοποίηση αυτής και τέλος παρατίθενται τα αποτελέσματα της.

5.2 Το πεδίο εφαρμογής

Η παρούσα διατριβή, εξετάζει την κατάταξη των μεγάλων και μικρομεσαίων τραπεζικών ιδρυμάτων που έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Η αξιολόγηση των τραπεζικών ιδρυμάτων θα πραγματοποιηθεί για τα έτη 2005, 2006, 2007 και ά εξάμηνο 2008. Ως κριτήριο διαχωρισμού των μεγάλων και μικρομεσαίων τραπεζικών ιδρυμάτων χρησιμοποιήθηκε το σύνολο ενεργητικού που χαρακτηρίζει κάθε τράπεζα. Επομένως, προκύπτει ότι οι μεγάλοι τραπεζικοί όμιλοι της χώρας είναι έξι: Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, Alpha Bank, EFG Eurobank Ergasias, Εμπορική Τράπεζα, Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος και Τράπεζα Πειραιώς. Οι μικρομεσαίοι τραπεζικοί όμιλοι της χώρας είναι οκτώ: Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, Τράπεζα Αττικής, Aspis Bank, Geniki Bank, Εγνατία Τράπεζα, Proton Bank, Marfin – Popular Bank και Τράπεζα Κύπρου. Για το ά εξάμηνο του 2008 η Τράπεζα Κύπρου

δεν συμπεριλαμβάνεται στη αξιολόγηση γιατί η τράπεζα δεν δημοσιεύει οικονομικές καταστάσεις για το εξάμηνο αλλά μόνο για το έτος.

Στο σημείο αυτό γίνεται μια παρουσίαση των τραπεζικών ιδρυμάτων για τα οποία πραγματοποιείται η αξιολόγηση.

Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος

Η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύθηκε το 1929. Αρχικά λειτούργησε σαν εξειδικευμένο πιστωτικό ίδρυμα με στόχο την ενίσχυση της ανάπτυξης του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα.

Το 1950 όπου διευρύνεται η δραστηριότητα στον αγροτικό τομέα, η Αγροτική Τράπεζα ιδρύει μια σειρά εταιριών μεταποίησης αγροτικών προϊόντων και αξιοποίησης των πλουτοπαραγωγικών πόρων διάφορων περιοχών της χώρας.

Από το 1990 η Αγροτική Τράπεζα διευρύνει τις δραστηριότητες της και στο εξωγεωργικό τομέα, αναπτύσσοντας ένα ευρύ δίκτυο καταστημάτων σε όλη την Ελλάδα όπως και νέα χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες.

Το 1991 η Αγροτική Τράπεζα μετατρέπεται σε Ανώνυμη εταιρία και ιδρύει ένα ολοκληρωμένο όμιλο παροχής χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών. Το 2000 πραγματοποιεί αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και εισάγεται στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

Το 2004 και 2005 με μια μεγάλη αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου, με πολιτική εξυγίανσης του χαρτοφυλακίου και με αποτελεσματική εφαρμογή του νόμου για τα Πανωτόκια, με μετασχηματισμό της εταιρικής της εικόνας ως ATEbank, καθώς και με την εισαγωγή της μετοχής της ATEbank στο δείκτη FTSE/Athex 20 των επιχειρήσεων μεγάλης κεφαλαιοποίησης(Νοέμβριος 2005), επιβεβαιώνει τη θέση της ως μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες στην Ελλάδα.

Το 2006 η Αγροτική Τράπεζα συνεχίζοντας την πολιτική των δυο προηγούμενων ετών, επέκτεινε τις δραστηριότητες της στα Βαλκάνια με την εξαγορά ποσοστού της AIKBanka στη Σερβία και της MINDBank (Ιούλιος 2006) στη Ρουμανία, η οποία μετασχηματίζεται σε ATEbank Romania και επιτυγχάνει την έκδοση άδειας για τραπεζοασφαλιστικές εργασίες.

Το νέο όνομα και η σύγχρονη εταιρική εικόνα της ATEbank οριοθετεί συμβολικά και ουσιαστικά το πέρασμα της Τράπεζας στη νέα εποχή ως Τράπεζας όλων των

Ελλήνων, όλων των ηλικιών και όλων των επαγγελματικών και κοινωνικών κατηγοριών.

Alpha Bank

Η Alpha Bank ιδρύθηκε το 1879 από τον Ιωάννη Φ. Κωστόπουλο, όταν δημιούργησε μια μικρή εμπορική επιχείρηση στην Καλαμάτα. Το 1918 το τραπεζικό τμήμα του οίκου "Ι. Φ. Κωστοπούλου" μετονομάστηκε σε "Τράπεζα Καλαμών".

Το 1924 η έδρα της μεταφέρθηκε στην Αθήνα, και η Τράπεζα μετατράπηκε σε "Τράπεζα Ελληνικής Εμπορικής Πίστεως". Το 1947 η επωνυμία άλλαξε σε "Τράπεζα Εμπορικής Πίστεως", αργότερα, το 1972 σε "Τράπεζα Πίστεως" και τέλος το Μάρτιο του 1994 σε Alpha Τράπεζα Πίστεως.

Το 1999 πραγματοποιήθηκε η εξαγορά του 51% των μετοχών της Ιονικής Τραπέζης. Στις 11 Απριλίου 2000 εγκρίθηκε η συγχώνευση της Ιονικής Τραπέζης με απορρόφηση από την Alpha Τράπεζα Πίστεως. Η νέα διευρυμένη Τράπεζα που προέκυψε από την συγχώνευση ονομάζεται Alpha Bank.

Σήμερα, η Alpha Bank είναι μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες στην Ελλάδα και το δίκτυο της στην Ελλάδα αριθμεί 426 Καταστήματα. Οι δραστηριότητές της καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των οικονομικών υπηρεσιών.

Ο Όμιλος της Alpha Bank δραστηριοποιείται και στη διεθνή τραπεζική αγορά, με παρουσία στην Κύπρο (Alpha Bank Cyprus LTD), στη Ρουμανία (Alpha Bank Romania), στη Βουλγαρία (δίκτυο 120 Καταστημάτων), στη Σερβία (Alpha Bank Srbija A.D.), στην Ουκρανία (OJSC Astra Bank), στην Αλβανία (δίκτυο 42 Καταστημάτων), στην Π.Γ.Δ.Μ. (Alpha Bank A.D. Skopje), και στη Μεγάλη Βρετανία.

Οι δραστηριότητες των εταιρειών του ομίλου της καλύπτουν όλο το φάσμα του χρηματοοικονομικού τομέα, παρέχοντας ολοκληρωμένες υπηρεσίες, όπως: χρηματοδοτικές, χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, αμοιβαίων κεφαλαίων, επενδύσεων, παροχής υπηρεσιών, ασφαλίσεων, ξενοδοχειακές, κ.α. Ωστόσο η Alpha Bank αναγνωρίζεται ως πρωτοπόρος και στην εισαγωγή νέων ηλεκτρονικών υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα: το Alphaphone για τραπεζικές υπηρεσίες με το τηλέφωνο, το Alphaline για τραπεζικές συναλλαγές με τον προσωπικό υπολογιστή, το Alpha Web Banking για τραπεζικές συναλλαγές μέσω internet, και το Alpha Bank m-Banking για τραπεζικές συναλλαγές μέσω κινητού τηλεφώνου ενώ τέλος αναπτύσσει

τις υπηρεσίες της και στον τομέα της ναυτιλίας δημιουργώντας νέους πολυδιάστατους λογαριασμούς καταθέσεων και σύγχρονους λογαριασμούς χορηγήσεων.

Αττικής Τράπεζα

Η Τράπεζα Αττικής Α.Ε. ιδρύθηκε το 1925. Από το 1964 η τράπεζα άνηκε στον όμιλο Εταιριών της Εμπορικής Τράπεζας και εισήχθη στο χρηματιστήριο το 1964. Το 1997 ο Όμιλος Εταιριών Εμπορικής Τράπεζας μεταβίβασε, μέσω του Χ.Α.Α., μέρος των μετοχών που διέθετε στο Ταμείο Συντάξεων Μηχανικών – Εργοληπτών – Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ) και στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (Τ.Π.Δ) και το 2002 μεταβίβασε τις υπόλοιπες μετοχές στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.

Οι μεγαλύτεροι Μέτοχοι της Τράπεζας είναι:

- Το Ταμείο Συντάξεων Μηχανικών - Εργοληπτών - Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ) με ποσοστό μετοχών 42,33%.
- Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο με ποσοστό μετοχών 19,02%.
- Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων με ποσοστό μετοχών 19,04%.

Aspis Bank

Η Aspis Bank ιδρύθηκε το 1992 από τον από τον κ. Παύλο Δ. Ψωμιάδη και την ασφαλιστική Εταιρεία AEGON BV, με το τίτλο Ασπίς Στεγαστική Τράπεζα Α.Ε. Η Aspis Bank υπήρξε η πρώτη Τράπεζα στην Ελλάδα που ειδικεύτηκε στη στεγαστική πίστη. Η AEGON BV το 1992 μείωσε το ποσοστό συμμετοχής της στην Τράπεζα 50% ενώ το 1995 σε 0%. Κύριος μέτοχος, σήμερα, είναι ο Όμιλος Εταιρειών Ασπίς Πρόνοια Α.Ε.Γ.Α. Σημειώνεται ότι το 2001 πραγματοποιήθηκε η μετατροπή της από Στεγαστική σε Εμπορική και η αλλαγή από Ασπίς Στεγαστική Τράπεζα Α.Ε. σε Aspis Bank Α.Τ.Ε.

Οι μετοχές της Aspis Bank διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών από το 1998. Η Aspis Bank διαθέτει 69 καταστήματα σε όλη την Ελλάδα.

Geniki Bank

Η Γενική Τράπεζα της Ελλάδος είναι ένας σύγχρονος, ελληνικός χρηματοπιστωτικός όμιλος που παρέχει πλήρεις τραπεζικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Ιδρύθηκε το 1937 ως Τράπεζα του Μετοχικού Ταμείου Στρατού και οι δραστηριότητες της περιορίζονταν σε συγκεκριμένες τραπεζικές εργασίες, με πελατολόγιο τους μερισματούχους αξιωματικούς. Μετονομάστηκε σε Γενική Τράπεζα της Ελλάδος το

1996, όπου τότε αριθμούσε επτά καταστήματα. Από τις 5 Μαρτίου του 2004 ο όμιλος της societe Generale γίνεται ο κυριότερος μέτοχος με το 50,01% και το όνομα της Τράπεζας αλλάζει από Γενική Τράπεζα της Ελλάδας σε Geniki Bank. Το Σεπτέμβριο του 2005 το ποσοστό αυξήθηκε σε 52,32%.

Σήμερα η Geniki Bank απαρτίζεται από 149 καταστήματα στην Ελλάδα, ενώ τον όμιλο απαρτίζουν πέντε θυγατρικές εταιρείες, που παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες στον ευρύτερο τραπεζικό, χρηματοοικονομικό και ασφαλιστικό χώρο.

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. ιδρύθηκε το 1841 ως εμπορική τράπεζα και μέχρι την ίδρυση της Τράπεζας Ελλάδος το 1928 είχε το εκδοτικό προνόμιο. Εισήχθη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών το 1880, ενώ από τον Οκτώβριο του 1999, η μετοχή της Τράπεζας διαπραγματεύεται στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.

Το 1953, η Τράπεζα συγχωνεύτηκε με την «Τράπεζα Αθηνών», που είχε ιδρυθεί το 1893. Μέσα στο 1998, η Τράπεζα προέβη στη συγχώνευση δι' απορροφήσεως της θυγατρικής της «Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.», η οποία είχε προέλθει από τη συγχώνευση δύο πρώην θυγατρικών της εταιρειών, της «Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.» και της «Εθνική Στεγαστική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.», με σκοπό την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών της στον τομέα της στεγαστικής και κτηματικής πίστης. Στα τέλη του 2002, η Εθνική Τράπεζα προχώρησε στη συγχώνευση δι' απορροφήσεως της θυγατρικής της "Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Αναπτύξεως ΑΕ". Στο πλαίσιο του στρατηγικού της προσανατολισμού στην αγορά της ΝΑ Ευρώπης, η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος (ΕΤΕ) εξαγόρασε, μέσα στο 2006, τη Finansbank στην Τουρκία και τη Vojvodjanska Banka στη Σερβία.

Μετά από 160 χρόνια επιτυχούς λειτουργίας στον οικονομικό τομέα της χώρας, η Τράπεζα έχει εξελιχθεί σε ένα καταξιωμένο όμιλο εταιρειών παροχής ολοκληρωμένων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών καλύπτοντας έτσι της συνεχώς διευρυνόμενες ανάγκες των πελατών της. Σήμερα η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος λειτουργεί με πεντακόσια εβδομήντα εννιά (579) καταστήματα και καλύπτει ολόκληρη τη γεωγραφική έκταση της Ελλάδας. Μετά τις πρόσφατες εξαγορές στο χώρο της ΝΑ Ευρώπης, το Δίκτυο της Τράπεζας στο εξωτερικό απαρτίζεται από 1.129 μονάδες.

Οι λογαριασμοί καταθέσεων που διαθέτει η τράπεζα ξεπερνούν τα εννέα εκατομμύρια και οι άνω του ενάμιση εκατομμυρίου λογαριασμοί χορηγήσεων

αποτελούν τη σημαντικότερη απόδειξη της εμπιστοσύνης του κοινού της που αποτελεί και την κινητήρια δύναμη της.

EFG Eurobank Ergasias

Η Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias ιδρύθηκε το 1990 με αρχική επωνυμία «Ευρωεπενδυτική Τράπεζα» και στόχο την παροχή κυρίως επενδυτικών υπηρεσιών. Το 1996 η τράπεζα προβαίνει στην εξαγορά της Interbank Ελλάδος Α.Ε., με δίκτυο 23 καταστημάτων, από τη μητρική εταιρία Consolidated Eurofinance Holdings (CEH) S.A. Το 1997 πραγματοποιείται η συγχώνευση της Eurobank με την Interbank και η Ευρωεπενδυτική Τράπεζα μετονομάζεται σε Τράπεζα EFG Eurobank Α.Ε. Το 1998 η EFG Eurobank Τράπεζα Α.Ε. εξαγόρασε τη Τράπεζα Αθηνών Α.Ε. και ακολούθησε η συγχώνευση των δυο τραπεζών. Στην συνέχεια ακολούθησε η εξαγορά της Τράπεζα Κρήτης Α.Ε. και το 2000 η εξαγορά της Τράπεζα Εργασίας Α.Ε., οπότε πραγματοποιήθηκε και η μετονομασία σε Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias Α.Ε.

Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος

Η Εμπορική Τράπεζα ιδρύθηκε το 1907. Από το 1909 είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών και είναι μια από τις μεγαλύτερες εμπορικές Τράπεζες της Ελλάδας.

Το 2000 η Εμπορική Τράπεζα σύναψε συμφωνία στρατηγικής συνεργασίας με το διεθνή χρηματοοικονομικό όμιλο της Credit Agricole, όπου και απέκτησε το 6,7% του μετοχικού κεφαλαίου της Εμπορικής. Από τον Ιούνιο του 2006 η Credit Agricole (με έδρα το Παρίσι) μετά από τη δημόσια πρόταση που έκανε για την απόκτηση του 100% των μετοχών της Εμπορικής απέκτησε το 72% περίπου του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας ενώ το υπόλοιπο ποσοστό είναι κατανομημένο σε 46.000 χιλιάδες.

Η εμπορική Τράπεζα παρέχει ένα πλήρες φάσμα παραδοσιακών και σύγχρονων τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών που καλύπτουν αποταμιευτικές, χρηματοδοτικές και επενδυτικές ανάγκες της πελατείας της. Το δίκτυο της Τράπεζας αριθμεί 370 καταστήματα στην Ελλάδα.

Η Εμπορική Τράπεζα κατέχει διεθνή παρουσία μέσω θυγατρικών της Τραπεζών στην Κύπρο, στην Ρουμανία, στη Βουλγαρία και στην Αλβανία (54 υποκαταστήματα) και μέσω ενός υποκαταστήματος στο Λονδίνο.

Τράπεζα Κύπρου

Η Τράπεζα Κύπρου ιδρύθηκε στην Κύπρο το 1899. Η Τράπεζα Κύπρου προσφέρει ολοκληρωμένες υπηρεσίες στην Κύπρο, στην Ελλάδα, στη Μεγάλη Βρετανία, στην Αυστραλία και στη Ρουμανία. Από τον Αύγουστο του 2007 η Τράπεζα επεκτάθηκε και στη Ρωσία. Από τον Ιούνιο του 2008, προχώρησε σε συμφωνία εξαγοράς της Ρωσικής τράπεζας Uniastrium Bank. Το Μάιο του 2008, εξαγόρασε το 97,2% του μετοχικού κεφαλαίου της Ουκρανικής Τράπεζας AvtoZAZBank και προχωρά πλέον δυναμικά στην προσφορά τραπεζικών υπηρεσιών στην Ουκρανική αγορά. Παράλληλα, η Τράπεζα λειτουργεί καταστήματα αντιπροσωπείας σε Καναδά και Νότια Αφρική.

Η Ελλάδα αποτελεί τον κυριότερο άξονα επέκτασης της Τράπεζας Κύπρου σε διεθνές επίπεδο, καθώς έχει ολοκληρωθεί η δημιουργία ενός Ομίλου παράλληλου με της Κύπρου. Το 2000 έγινε και η εισαγωγή της μετοχής της Τράπεζας στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Η Τράπεζα Κύπρου απαριθμεί 17 χρόνια παρουσίας της στην Ελλάδα με ραγδαία ανάπτυξη του δικτύου καταστημάτων, από 17 καταστήματα το 1999, σε 160 σήμερα.

Marfin-Egnatia Bank

Η ένωση των 3 σύγχρονων και δυναμικών τραπεζών Εγνατίας, Λαϊκής και Marfin, φέρνει νέα δεδομένα στην Ελληνική τραπεζική αγορά με τη δημιουργία μιας νέας ισχυρής Τράπεζας, της Marfin-Egnatia Bank (30 Ιουνίου 2007). Η τράπεζα είναι η θυγατρική στην Ελλάδα, της Marfin Popular Bank, στην οποία ανήκει κατά 95%.

Τράπεζα Πειραιώς

Η Τράπεζα Πειραιώς ιδρύθηκε το 1916 και η μετοχή της εισήχθη στο Χ.Α. το 1918. Για πολλές δεκαετίες λειτούργησε ως ιδιωτική τράπεζα. Από το 1975 έως και το 1991 πέρασε υπό τον κρατικό έλεγχο και από το Δεκέμβριο του 1991 ιδιωτικοποιήθηκε και από τότε παρουσιάζει συνεχή ανάπτυξη εργασιών, μεγεθών και δραστηριοτήτων.

Η Τράπεζα Πειραιώς πραγματοποίησε μια σειρά στρατηγικών κινήσεων με στόχο την εδραίωση της στην εγχώρια αγορά. Το 1998 προχώρησε στην απορρόφηση των εργασιών της Chase Manhattan στην Ελλάδα, στην εξαγορά της Τράπεζας Μακεδονίας-Θράκης και της μικρής εξειδικευμένης Τράπεζας Credit Lyonnais Hellas, ωστόσο στις αρχές του 1999 απέκτησε τον έλεγχο της Τράπεζας Χίου και στην απορρόφηση των εργασιών της National Westminster Bank PLC στην Ελλάδα. Τον Ιούνιο του 2000 πραγματοποίησε την ενοποίηση των τραπεζικών

δραστηριοτήτων της στην Ελλάδα, μέσω της απορρόφησης των εμπορικών Τραπεζών Μακεδονίας-Θράκης και Χίου, δημιουργώντας μία από τις τρεις μεγαλύτερες ιδιωτικές Τράπεζες στην Ελλάδα. Το 2002, η Τράπεζα Πειραιώς εξαγόρασε την ETBAbank, την οποία απορρόφησε στα τέλη του 2003.

Στις αρχές του 2005 ο όμιλος Τράπεζας Πειραιώς στην προσπάθεια επέκτασης του στις αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και Ανατολικής Μεσογείου, προχώρησε στην εξαγορά της βουλγαρικής Τράπεζας Eurobank που μετονομάστηκε σε Piraeus Bank Bulgaria, ενισχύοντας τη εκεί παρουσία του Ομίλου και πραγματοποίησε είσοδο στις αγορές της Σερβίας με την εξαγορά της Atlas Bank γνωστή σήμερα ως Piraeus Bank Beograd και της Αιγύπτου με την εξαγορά της Egyptian Commercial Bank Egypt.

Το 2007, ο Όμιλος Πειραιώς διεύρυνε τη διεθνή παρουσία του στην Ουκρανία με την εξαγορά της International Commerce Bank που μετονομάστηκε σε Piraeus Bank ICB. Από το 2008 η Τράπεζα Πειραιώς ξεκίνησε τη λειτουργία της στην Κύπρο.

Proton Bank

Η Proton Bank ιδρύθηκε το 2001 αλλά ξεκίνησε επίσημα τις εργασίες της το Φεβρουάριο του 2002. Το Δεκέμβριο του 2005 εισήχθη στο χρηματιστήριο Αθηνών με μεγάλη επιτυχία ενώ στη συνέχεια απορρόφησε τρεις εισηγμένες στο Χ.Α. Ανώνυμες Εταιρείες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου, την Arrow, την Εξέλιξη και την Ευρωδυναμική. Το 2006 συγχωνεύτηκε με την Ωμέγα Τράπεζα. Η διοίκηση της τράπεζας απαρτίζεται από πρώην στελέχη της τράπεζας Εργασίας καθώς και από καταξιωμένα στελέχη του επιχειρηματικού και του ναυτιλιακού τομέα.

Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος Α.Τ.Ε.

Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ιδρύθηκε το 1909 ως νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου ενώ από το 2002 λειτουργεί ως ανώνυμη τραπεζική εταιρεία με βασικό μέτοχο το Ελληνικό Δημόσιο. Είναι μέλος της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, της Ευρωπαϊκών Ταμιευτηρίων καθώς και του Παγκόσμιου Ινστιτούτου Ταμιευτηρίων. Από το 2004, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο αναδιαρθρώνεται πλήρως . Από τον Απρίλιο του 2006 χορηγείται στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος η άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος, και από τότε τίθεται υπό την εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος πραγματοποιώντας δυναμική είσοδο στο χώρο παροχής τραπεζικών υπηρεσιών.

Το Μάιο του 2006 πραγματοποιήθηκε η επιτυχής εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Η συμμετοχή του Δημοσίου στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο φτάνει σε ποσοστό 34,37%.

5.3 Εφαρμογή

Η ολοκλήρωση της παρουσίασης των τραπεζικών ιδρυμάτων σηματοδοτεί την έναρξη των διαδικασιών κατάταξή τους. Στο σημείο αυτό, πραγματοποιείται αναλυτική παρουσίαση των διαδικασιών αξιολόγησης των τραπεζικών ιδρυμάτων που έχουν επιλεγθεί.

Η κατάταξη των τραπεζικών ιδρυμάτων απαιτεί τη συλλογή ενός συνόλου πληροφοριών. Στη συγκεκριμένη εφαρμογή, ως πηγές άντλησης χρησιμοποιήθηκαν οι δύο κύριες δημοσιευμένες λογιστικές τους εκθέσεις, ο ισολογισμός και η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης. Τα χρηματοοικονομικά δεδομένα που συγκεντρώθηκαν αφορούν τα έτη 2005, 2006, 2007 και πρώτο εξάμηνο 2008 για τα οποία άλλωστε πραγματοποιείται και η μελέτη (αναλυτική παρουσίαση των βασικών οικονομικών μεγεθών των τραπεζικών ιδρυμάτων γίνεται στο παράρτημα Ι).

Οι εν λόγω πληροφορίες οι οποίες δίνονται στο παράρτημα Ι, έδωσαν τη δυνατότητα να προσδιοριστούν 18 δείκτες. Οι δείκτες οι οποίοι επιλέχθηκαν προσδιορίζουν το βαθμό απόδοσης των διαφόρων δραστηριοτήτων των τραπεζών, μετρούν τη ρευστότητα, την κεφαλαιακή επάρκεια, την αποτελεσματικότητα διαχείρισης δαπανών και την κερδοφορία τους για τα προαναφερθέντα έτη. Το ευρύ αυτό σύνολο δεικτών κάλυπτε απόλυτα την ανάγκη υλοποίησης μιας πρώτης αναγνωριστικής μελέτης των επιδόσεων των προς αξιολόγηση τραπεζικών οργανισμών (εκτενής παρουσίαση των κριτηρίων αξιολόγησης των υπό εξέταση μεγάλων τραπεζικών ιδρυμάτων πραγματοποιείται στο παράρτημα ΙΙ).

Στη συνέχεια, πραγματοποιήθηκε παραγοντική ανάλυση (Factor Analysis) για τα μεγάλα τραπεζικά ιδρύματα για τα έτη 2005-2007 και ξεχωριστά για το πρώτο εξάμηνο του 2008. Ωστόσο παραγοντική ανάλυση εφαρμόστηκε για τα μικρομεσαία τραπεζικά ιδρύματα για το αντίστοιχο χρονικό διάστημα 2005-2007 και ξεχωριστά για το πρώτο εξάμηνο του 2008.

Οι τελικοί δείκτες που επιλέχθηκαν για τους μεγάλους τραπεζικούς ομίλους για τα έτη 2005, 2006 και 2007 είναι 12 και παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα ανά κατηγορία (πίνακας 5.1)

Πίνακας 5.1: Κριτήρια Αξιολόγησης για την περίοδο 2005-2007

Κατηγορία	Δείκτες
Κερδοφορία - Αποδοτικότητα	Καθαρά Κέρδη/Ίδια Κεφάλαια
	Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού
	Καθαρό Εισόδημα από Τόκους/Σύνολο Ενεργητικού
	Σύνολο Χορηγήσεων/Σύνολο Καταθέσεων
	Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων/Χορηγήσεις & Καταθέσεις
Ρευστότητα	Σύνολο Υποχρεώσεων/Σύνολο Ενεργητικού
	Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων/Λειτουργικά Έσοδα
	Σύνολο Ενεργητικού/Σύνολο Χορηγήσεων
	Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο Χορηγήσεων
	Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο Ενεργητικού
	Πάγιο Ενεργητικό/Σύνολο Ενεργητικού
Κεφαλαιακή Επάρκεια	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/Σύνολο Ενεργητικού

Οι τελικοί δείκτες που επιλέχθηκαν για τους μεγάλους τραπεζικούς ομίλους για το πρώτο εξάμηνο του 2008 είναι 14 και παρουσιάζονται ανά κατηγορία στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 5.2):

Πίνακας 5.2: Κριτήρια Αξιολόγησης για το πρώτο εξάμηνο του 2008

Κατηγορία	Δείκτες
Κερδοφορία - Αποδοτικότητα	Καθαρά Κέρδη/Ίδια Κεφάλαια
	Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού
	Καθαρό Εισόδημα από Τόκους/Σύνολο Ενεργητικού
	Λειτουργικά Έσοδα/Σύνολο Ενεργητικού
	Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων/Χορηγήσεις & Καταθέσεις
Αποτελεσματικότητα Διαχείρισης Δαπανών	Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα
Ρευστότητα	Σύνολο Υποχρεώσεων/Σύνολο Ενεργητικού
	Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων/Λειτουργικά Έσοδα
	Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο Ενεργητικού
	Πάγιο Ενεργητικό/Σύνολο Ενεργητικού
	Σύνολο Ενεργητικού/Σύνολο Χορηγήσεων
	Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο Χορηγήσεων
Κεφαλαιακή Επάρκεια	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/Σύνολο Ενεργητικού
	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/Χορηγήσεις

Οι τελικοί δείκτες που επιλέχτηκαν για τους μικρομεσαίους τραπεζικούς ομίλους για τα έτη 2005,2006 και 2007 είναι 13 και εμφανίζονται ανά κατηγορία στον πίνακα που ακολουθεί (πίνακας 5.3):

Πίνακας 5.3: Κριτήρια Αξιολόγησης για την περίοδο 2005-2007	
Κατηγορία	Δείκτες
Κερδοφορία - Αποδοτικότητα	Καθαρά Κέρδη/Ίδια Κεφάλαια
	Λειτουργικά Έσοδα/Σύνολο Ενεργητικού
	Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων/Χορηγήσεις & Καταθέσεις
Ρευστότητα	Σύνολο Χορηγήσεων/Σύνολο Καταθέσεων
	Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο Ενεργητικού
	Σύνολο Υποχρεώσεων/Σύνολο Ενεργητικού
	Πάγιο Ενεργητικό/Σύνολο Ενεργητικού
	Σύνολο Ενεργητικού/Σύνολο Χορηγήσεων
	Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο Χορηγήσεων
	Σύνολο Απαιτήσεων/Σύνολο Υποχρεώσεων
	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/Σύνολο Ενεργητικού
Κεφαλαιακή Επάρκεια	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/Καταθέσεις
	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/Χορηγήσεις

Τέλος από την εφαρμογή της παραγοντικής ανάλυσης στους δείκτες των μικρομεσαίων τραπεζικών ιδρυμάτων για το πρώτο εξάμηνο του 2008 επιλέχθηκαν 17 δείκτες και παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί ανά κατηγορία (πίνακας 5.4):

Πίνακας 5.4: Κριτήρια Αξιολόγησης για το πρώτο εξάμηνο του 2008

Κατηγορία	Δείκτες
Κερδοφορία - Αποδοτικότητα	Καθαρά Κέρδη/Ίδια Κεφάλαια
	Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού
	Καθαρό Εισόδημα από Τόκους/Σύνολο Ενεργητικού
	Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων/Χορηγήσεις & Καταθέσεις
Αποτελεσματικότητα Διαχείρισης Δαπανών	Γενικά Έξοδα Διοίκησης/Σύνολο Ενεργητικού
	Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα
Ρευστότητα	Σύνολο Χορηγήσεων/Σύνολο Καταθέσεων
	Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο Ενεργητικού
	Σύνολο Υποχρεώσεων/Σύνολο Ενεργητικού
	Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων/Λειτουργικά Έσοδα
	Πάγιο Ενεργητικό/Σύνολο Ενεργητικού
	Σύνολο Ενεργητικού/Σύνολο Χορηγήσεων
	Σύνολο Απαιτήσεων/Σύνολο Υποχρεώσεων

	Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο Χορηγήσεων
	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/Σύνολο Ενεργητικού
Κεφαλαιακή Επάρκεια	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/Καταθέσεις
	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/Χορηγήσεις

Αν και ο αριθμός των δεικτών που προκύπτουν από την παραγοντική ανάλυση είναι αρκετά μικρότερος μοντελοποιούν με σαφήνεια και πληρότητα όλες τις πτυχές της τραπεζικής απόδοσης και συνιστούν τα κριτήρια αξιολόγησης κατά την εφαρμογή της πολυκριτήριας μεθόδου PROMETHEE.

Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός κριτηρίων που θα μπορούσαν να είχαν συμπεριληφθεί στην ανάλυση ή ακόμα να αντικαταστήσουν τα υπάρχον κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν σε αυτή την έρευνα. Παρόλα αυτά, πέρα από την έλλειψη δεδομένων που είναι σύνηθες φαινόμενο και δεν επιτρέπει πάντα τον υπολογισμό των επιθυμητών δεικτών, η χρήση μεγάλου αριθμού δεικτών παρουσιάζει και άλλα προβλήματα λόγω της υψηλής συσχέτισης που συνήθως υπάρχει μεταξύ των κριτηρίων.

5.4 Αποτελέσματα

Η επεξεργασία των παραπάνω κριτηρίων, πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της πολυκριτήριας μεθόδου Promethee (βλ. Ζοπουνίδης Κων/νος, Βασικές Αρχές και Σύγχρονα Θέματα Χρηματοοικονομικού Μάνατζμεντ, εκδόσεις Κλειδάριθμος, 2003), η οποία επιτρέπει τη σύνθεση πολλαπλών κριτηρίων για την εξαγωγή μιας συνολικής κατάταξης των τραπεζών, αξιολογώντας ταυτόχρονα 500 διαφορετικά σενάρια σχετικά με τη βαρύτητα των χρηματοοικονομικών κριτηρίων (δείκτες). Τα αποτελέσματα της κατάταξης της μεθόδου είναι τα ακόλουθα:

Κατάταξη Μεγάλων Τραπεζικών Ομίλων (Έτος 2005)

Βαθμολογία	Κατάταξη	Τράπεζα
1,188871249	1 ^η	EFG Eurobank Ergasias
0,853380627	2 ^η	Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος
0,002698353	3 ^η	Alpha Bank
-0,081362276	4 ^η	Τράπεζα Πειραιώς
-0,534320709	5 ^η	Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος
-1,429267244	6 ^η	Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος

Το 2005 υπήρξε πολύ σημαντική χρονιά για την τράπεζα Eurobank EFG που καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην κατάταξη, γεγονός που οφείλεται στις πολύ καλές επιδόσεις της στην πλειονότητα των κριτηρίων. Η EFG - Eurobank επιτυγχάνει πολύ καλές επιδόσεις στους δείκτες κερδοφορίας – αποδοτικότητας και κεφαλαιακής επάρκειας. Μετά με πολύ μικρή διαφορά ακολουθεί η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος με πολύ καλές επιδόσεις στους δείκτες ρευστότητας. Στην συνέχεια ακολουθούν η Alpha Bank και η Τράπεζα Πειραιώς με μικρή απόκλιση μεταξύ τους. Η Alpha Bank υπερτερεί έναντι της Πειραιώς με μικρή διαφορά στους δείκτες κερδοφορίας – αποδοτικότητας και ρευστότητας, ιδιαίτερα ψηλή τιμή σε σύγκριση με τις άλλες τράπεζες παρουσιάζει στο δείκτη Καθαρά Κέρδη / Ίδια Κεφάλαια, ωστόσο εμφανίζει χαμηλή τιμή στους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας. Τέλος ακολουθεί η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος και με αρκετά μεγάλη διαφορά η Εμπορική η οποία κατατάσσεται στους περισσότερους δείκτες στην τελευταία θέση.

Τονίζουμε το γεγονός ότι η κατάταξη των τραπεζικών ιδρυμάτων στις τελευταίες θέσεις δεν υποδηλώνει ότι τα συγκεκριμένα τραπεζικά ιδρύματα αντιμετωπίζουν χρηματοοικονομικά προβλήματα, καθώς σκοπός της συγκεκριμένης πολυκριτήριας μεθόδου δεν είναι ο διαχωρισμός τους σε δυναμικά και μη, αλλά η κατάταξη τους που στηρίζεται σε μια μεταξύ τους συγκριτική ανάλυση, λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη τα συγκεκριμένα κριτήρια.

Κατάταξη Μεγάλων Τραπεζικών Ομίλων (Έτος 2006)

Βαθμολογία	Κατάταξη	Τράπεζα
1,373206835	1 ^η	Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος
0,483144828	2 ^η	EFG Eurobank Ergasias
0,18629542	3 ^η	Alpha Bank
0,169612531	4 ^η	Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος
-0,314014184	5 ^η	Τράπεζα Πειραιώς
-1,898245431	6 ^η	Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος

Για το 2006 η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος κατατάσσεται στην πρώτη θέση από την δεύτερη θέση που βρισκόταν το 2005 έχοντας αυξήσει τα Καθαρά Κέρδη προ Φόρων κατά 35%, η υψηλή κερδοφορία που επιτεύχθηκε είναι αποτέλεσμα της αύξησης των εσόδων αλλά και των προσπαθειών που έχουν γίνει για συγκράτηση των εξόδων. Η Εθνική, παρουσιάζει πολύ καλές επιδόσεις στους δείκτες ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας. Στην δεύτερη θέση εμφανίζεται η EFG – Eurobank και στη συνέχεια ακολουθεί η Alpha Bank και η Αγροτική. Η Alpha Bank επιτυγχάνει υψηλές τιμές στους δείκτες κερδοφορίας – αποδοτικότητας. Στην Πέμπτη θέση της κατάταξης εμφανίζεται η Πειραιώς, ενώ η Εμπορική βρίσκεται στη τελευταία θέση, παρουσιάζοντας ζημιές για το 2006, οι οποίες με βάσει το δημοσιευμένο ισολογισμό της, ανέρχονται στο ποσό των 233,114 χιλιάδων Ευρώ, αυξάνοντας όμως το σύνολο των χορηγήσεων κατά 9,5% σε σχέση με το 2005. Οι ζημιές οφείλονται στις προσαρμογές που διενεργήθηκαν στα πλαίσια του ειδικευμένου ελέγχου για την εναρμόνιση των πρακτικών διαχείρισης κινδύνων της Εμπορικής με τις αρχές και μεθοδολογίες της Credit Agricole (η Credit Agricole εξαγόρασε την Εμπορική και από τον Αύγουστο του 2006 η Εμπορική ενοποιείται πλήρως στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Credit Agricole). Αξιοσημείωτο είναι ότι και οι έξι τράπεζες παρουσιάζουν αξιόλογες αυξήσεις στα λειτουργικά τους έσοδα.

Κατάταξη Μεγάλων Τραπεζικών Ομίλων (Έτος 2007)

Βαθμολογία	Κατάταξη	Τράπεζα
1,281363141	1 ^η	Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος
0,908466935	2 ^η	EFG Eurobank Ergasias
-0,061342967	3 ^η	Τράπεζα Πειραιώς
-0,167366564	4 ^η	Alpha Bank
-0,236952416	5 ^η	Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος
-1,72416813	6 ^η	Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος εξακολουθεί να κατέχει την πρώτη θέση στην κατάταξη και για το 2007. Συνεχίζει να αυξάνει τα Καθαρά Κέρδη προ Φόρων σε ποσοστό που αγγίζει το 23% σε σχέση με το έτος 2006. Επιπλέον παρουσιάζει υψηλό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ενώ μέτριες επιδόσεις επιτυγχάνει στο δείκτη Καθαρά Κέρδη/Ίδια Κεφάλαια. Την Εθνική Τράπεζα ακολουθεί η EFG – Eurobank έχοντας σημειώσει αξιοσημείωτη αύξηση στα Λειτουργικά Έσοδα και στα Καθαρά Κέρδη προ Φόρων. Ωστόσο παρουσιάζει υψηλή κερδοφορία – αποδοτικότητα και αξιόλογη ρευστότητα. Αξιοσημείωτη, είναι η πορεία της Πειραιώς η οποία κατατάσσεται στην τρίτη θέση για το 2007 από την πέμπτη που ήταν για το 2006 παρουσιάζοντας αύξηση στους δείκτες ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας. Στην τέταρτη θέση της κατάταξης βρίσκεται η Alpha Bank από την τρίτη θέση που βρισκόταν το 2006 καθώς παρουσιάζει μείωση στους δείκτες αποδοτικότητας – κερδοφορίας και ρευστότητας. Στην πέμπτη θέση της κατάταξης, εμφανίζεται η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος ενώ στην τελευταία, παρουσιάζεται η Εμπορική και για το έτος 2007 χωρίς όμως να παρουσιάζει ζημιές όπως το 2006. Σε γενικά πλαίσια οι μεγαλύτερες ελληνικές τράπεζες καταγράφουν βελτίωση για το έτος 2007.

Το πρώτο εξάμηνο του 2008 οι τράπεζες βρέθηκαν σε ένα δυσμενές περιβάλλον που χαρακτηρίστηκε από έντονη μεταβλητότητα στις διεθνείς αγορές, αβεβαιότητα, αύξηση του κόστους χρήματος και προβλήματα που επικεντρώνονται στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό κλάδο.

Κατάταξη Μεγάλων Τραπεζικών Ομίλων (πρώτο εξάμηνο 2008)

Βαθμολογία	Κατάταξη	Τράπεζα
1,513653089	1 ^η	Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος
0,719036251	2 ^η	EFG Eurobank Ergasias
0,65413088	3 ^η	Alpha Bank
-0,28355586	4 ^η	Τράπεζα Πειραιώς
-0,602166651	5 ^η	Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος
-2,001097709	6 ^η	Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος

Παρά τις αντίξοες συνθήκες που επικράτησαν στο χρηματοπιστωτικό κλάδο η Εθνική Τράπεζα πέτυχε πολύ καλές επιδόσεις στα κριτήρια κεφαλαιακής επάρκειας και κατέλαβε την πρώτη θέση στην κατάταξη. Στην δεύτερη θέση εμφανίζεται η EFG – Eurobank η οποία εμφανίζει πολύ καλές επιδόσεις στους δείκτες ρευστότητας. Ωστόσο τα Καθαρά Κέρδη προ Φόρων διαμορφώθηκαν για το πρώτο εξάμηνο του 2008 σε 363 εκατομμύρια ευρώ. Με πολύ μικρή διαφορά εμφανίζεται η Alpha Bank στην τρίτη θέση με πολύ καλές επιδόσεις στους δείκτες κερδοφορίας – αποδοτικότητας. Στην συνέχεια, την τέταρτη θέση στην κατάταξη καταλαμβάνει η Τράπεζα Πειραιώς, ακολουθεί η Αγροτική Τράπεζα. Τα αποτελέσματα του πρώτου εξαμήνου για την Εμπορική Τράπεζα ήταν πηγή προβληματισμού καθώς οι ζημιές της ανέρχονται στο ποσό των 4.933 χιλιάδων ευρώ. Η συνεχιζόμενη κρίση στον χρηματοοικονομικό τομέα θα προκαλέσει αρνητικές επιδράσεις στην κερδοφορία των τραπεζών και στους δείκτες κεφαλαιακής τους επάρκειας. Αναμένεται επίσης αύξηση του πιστωτικού κινδύνου και των επισφαλειών καθώς η οικονομία εισέρχεται σε περίοδο πολύ χαμηλής ανάπτυξης.

Η Proton Bank εμφανίζεται στην πρώτη θέση της κατάταξης των μικρομεσαίων τραπεζικών ιδρυμάτων για το έτος 2005. Η Proton Bank επιτυγχάνει πολύ υψηλές επιδόσεις στους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας, ρευστότητας και κερδοφορίας - αποδοτικότητας. Τα κεφάλαια της τράπεζας διαμορφώνονται στα 234 εκ. ευρώ, αυτό προέκυψε από την συγχώνευση με τρεις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α) Ανώνυμες Εταιρείες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου, την Arrow, την Εξέλιξη και την Ευρωδυναμική.

Κατάταξη Μικρομεσαίων Τραπεζικών Ομίλων (Έτος 2005)

Βαθμολογία	Κατάταξη	Τράπεζα
2,30336882	1 ^η	Proton Bank
0,184718275	2 ^η	Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος
-0,251978732	3 ^η	Τράπεζα Κύπρου
-0,498079024	4 ^η	Εγνατία Τράπεζα
-0,515168719	5 ^η	Aspis Bank
-0,565796119	6 ^η	Τράπεζα Αττικής
-0,657064501	7 ^η	Geniki Bank

Τη δεύτερη θέση στη κατάταξη καταλαμβάνει το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος το οποίο στην πλειονότητα των κριτηρίων επιτυγχάνει αρκετά καλές αποδόσεις. Στην συνέχεια ακολουθεί η Τράπεζα Κύπρου με αρκετά καλές αποδόσεις στους δείκτες κερδοφορίας – αποδοτικότητας. Στην τέταρτη θέση κατατάσσεται η Εγνατία Τράπεζα και με πολύ μικρή διαφορά σύμφωνα με την κατάταξη της μεθόδου Promethee ακολουθεί η Aspis Bank, μετά η Τράπεζα Αττικής και τελευταία η Geniki Bank. Ωστόσο, η Τράπεζα Αττικής και η Geniki Bank παρουσιάζουν ζημιές για το 2005, οι οποίες με βάση τους δημοσιευμένους ισολογισμούς τους, ανέρχονται στο ποσό των 9.537,50 χιλιάδων ευρώ για την Τράπεζα Αττικής και στο ποσό των 17.362 χιλιάδων ευρώ για την Geniki Bank αντίστοιχα.

Η Proton Bank συνεχίζει να βρίσκεται στην πρώτη θέση της κατάταξης και για το 2006, χαρακτηρίζεται από πολύ υψηλή κεφαλαιακή επάρκεια, ρευστότητα καθώς και κερδοφορία – αποδοτικότητα. Η συγχώνευση της Proton Bank με την Ωμέγα τράπεζα το 2006 αύξησε τα κεφάλαια της σε 400 εκατ. ευρώ. Το ταχυδρομικό ταμιευτήριο συνεχίζει να βρίσκεται στη δεύτερη θέση της κατάταξης και για το 2006 έχοντας αυξήσει τα Καθαρά Κέρδη προ Φόρων σε ποσοστό 24%. Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο παρουσιάζει υψηλή ρευστότητα για το έτος 2006. Αξιοσημείωτη είναι η κατάταξη της Aspis Bank από την πέμπτη θέση που βρισκόταν το 2005 στην τρίτη θέση το 2006 παρουσιάζοντας υψηλή κεφαλαιακή επάρκεια. Επιπλέον η Aspis Bank αύξησε δυναμικά την κερδοφορία της κατά το έτος 2006 καθώς τα Κέρδη προ Φόρων αυξήθηκαν κατά 28% ανερχόμενα σε 17 εκατ. ευρώ. Έκπληξη αποτελεί η Τράπεζα Αττικής η οποία κατατάσσεται στην τέταρτη θέση από την έκτη που είχε το 2005

έχοντας αυξήσει τα Καθαρά Κέρδη προ Φόρων σε ποσοστό 150% χωρίς να παρουσιάζει πλέον ζημιές όπως συνέβαινε στο έτος 2005. Στην συνέχεια, ακολουθεί η Εγνατία Τράπεζα και η Τράπεζα Κύπρου. Ενώ, στην τελευταία θέση της κατάταξης συνεχίζει να βρίσκεται η Geniki Bank τριπλασιάζοντας τις ζημιές της.

Κατάταξη Μικρομεσαίων Τραπεζικών Ομίλων (Έτος 2006)

Βαθμολογία	Κατάταξη	Τράπεζα
1,467480029	1 ^η	Proton Bank
0,699604945	2 ^η	Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος
-0,114647565	3 ^η	Aspis Bank
-0,288111835	4 ^η	Τράπεζα Αττικής
-0,311405702	5 ^η	Εγνατία Τράπεζα
-0,397445824	6 ^η	Τράπεζα Κύπρου
-1,055474049	7 ^η	Geniki Bank

Κατάταξη Μικρομεσαίων Τραπεζικών Ομίλων (Έτος 2007)

Βαθμολογία	Κατάταξη	Τράπεζα
1,423495993	1 ^η	Proton Bank
0,239554209	2 ^η	Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος
0,061707481	3 ^η	Τράπεζα Αττικής
-0,239506166	4 ^η	Aspis Bank
-0,306068864	5 ^η	Marfin - Egnatia Bank
-0,447987384	6 ^η	Τράπεζα Κύπρου
-0,731195269	7 ^η	Geniki Bank

Η Proton Bank κατέχει την πρώτη θέση στη κατάταξη και για το έτος 2007 συνεχίζοντας να παρουσιάζει υψηλό επίπεδο στους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας. Επιπλέον από τον δημοσιευμένο ισολογισμό της τράπεζας παρατηρείται αύξηση χορηγήσεων, καταθέσεων και συνολικού ενεργητικού κατά 44,8%, 38% και 49,2% αντίστοιχα σε σχέση με τα αντίστοιχα του έτους 2006. Την δεύτερη θέση στην κατάταξη συνεχίζει να καταλαμβάνει το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και για το 2007 έχοντας μειώσει τα Καθαρά Κέρδη προ Φόρων σε ποσοστό 73% καθώς και τα Λειτουργικά Έσοδα σε ποσοστό 30% συνεχίζει όμως να κατέχει ένα καλό επίπεδο στους δείκτες ρευστότητας. Η Τράπεζα Αττικής από την τέταρτη θέση που βρισκόταν το 2006 κατατάσσεται στην τρίτη θέση για το έτος 2007 έχοντας υπερτετραπλασιάσει τα Καθαρά Κέρδη προ Φόρων. Η Aspis Bank επιτυγχάνει την τέταρτη θέση έχοντας μειώσει τα Καθαρά Κέρδη προ Φόρων κατά 38. Στην συνέχεια με μικρή διαφορά ακολουθεί η Marfin - Egnatia Bank. Η Marfin - Egnatia Bank προέκυψε από τη συγχώνευση τριών τραπεζών της Λαϊκής, της Εγνατίας και της Marfin αυξάνοντας τα Καθαρά Κέρδη προ Φόρων σε 84 εκατ. Ευρώ από 11 εκατ. Ευρώ που ήταν το 2006. Τέλος στην έκτη και έβδομη θέση βρίσκονται η Τράπεζα Κύπρου και η Geniki Bank αντίστοιχα. Η Geniki Bank συνεχίζει να παρουσιάζει ζημιές και για το έτος 2007.

Κατάταξη Μικρομεσαίων Τραπεζικών Ομίλων (πρώτο εξάμηνο 2008)

Βαθμολογία	Κατάταξη	Τράπεζα
0,9684127	1 ^η	Proton Bank
0,426199754	2 ^η	Τράπεζα Αττικής
0,31357608	3 ^η	Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος
0,043882306	4 ^η	Marfin - Egnatia Bank
-0,367302833	5 ^η	Geniki Bank
-1,384768005	6 ^η	Aspis Bank

Από τον παραπάνω πίνακα διαπιστώνουμε ότι η Proton Bank συνεχίζει να καταλαμβάνει την πρώτη θέση στη κατάταξη των μικρομεσαίων τραπεζικών ιδρυμάτων στο δυσχερές οικονομικό περιβάλλον που επικρατεί το πρώτο εξάμηνο του 2008. Συνεχίζει να σημειώνει υψηλά επίπεδα στους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας. Η Τράπεζα Αττικής ανεβαίνει στην κατάταξη καταλαμβάνοντας τη

δεύτερη θέση επιτυγχάνοντας υψηλό επίπεδο στους δείκτες αποτελεσματικής διαχείρισης δαπανών. Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο από τη δεύτερη θέση που βρισκόταν το 2007 μετατοπίζεται στην τρίτη θέση παρουσιάζοντας ζημιές για το ά εξάμηνο του 2008, οι οποίες με βάση τον δημοσιευμένο ισολογισμό του, ανέρχονται στο ποσό των 7.768 χιλιάδων ευρώ. Στην τέταρτη θέση εμφανίζεται η Marfin - Egnatia Bank έχοντας μειώσει αρκετά τα Καθαρά της Κέρδη. Στην πέμπτη θέση της κατάταξης ανεβαίνει η Geniki Bank συνεχίζοντας να παρουσιάζει ζημιές ύψους 7.893 χιλιάδων ευρώ. Όπως είναι αναμενόμενο η κρίση επηρέασε και την Aspis Bank και συντέλεσε σημαντικά στη μείωση βασικών μεγεθών και στην διαμόρφωση αρνητικής κερδοφορίας. Η Aspis Bank παρουσίασε ζημιές ύψους 29.125 χιλιάδων ευρώ για το πρώτο εξάμηνο του 2008. όπως διαπιστώνουμε από την κατάταξη το 2008 είναι μια δύσκολη περίοδος για τα μικρομεσαία τραπεζικά ιδρύματα.

Κεφάλαιο 6

Επίλογος – Συμπεράσματα

6.1 Συμπεράσματα

Στη διπλωματική αυτή εργασία αναπτύχθηκε ένα ολοκληρωμένο πρότυπο ανάλυσης των χρηματοπιστωτικών συστημάτων, το οποίο βασιζόμενο στη χρήση των χρηματοοικονομικών αριθμοδεικτών και των τεχνικών πολυκριτήριας υποστήριξης αποφάσεων PROMETHEE, οδηγεί στην αξιολόγηση των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Μέσω αυτής της αξιολόγησης φάνηκε ότι τα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα που έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών παρουσίαζαν αξιοσημείωτη βελτίωσης για τα έτη 2005, 2006 και 2007. Παρουσιάζουν υψηλές αποδόσεις και ικανοποιητικούς ρυθμούς ανάπτυξης ιδιαίτερα τη διετία 2005 και 2006. Σημαντικό ρόλο στην αύξηση της κερδοφορίας και κατά συνέπεια στην αξιολογη πορεία των τραπεζών διετέλεσε και η προώθηση νέων ευέλικτων χρηματοοικονομικών προϊόντων που ικανοποιούν τις ανάγκες του κάθε πελάτη.

Το πρώτο εξάμηνο του 2008 ήταν μια εξαιρετικά δύσκολη περίοδος για το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα, την παγκόσμια και την ελληνική οικονομία. Παρά το δυσχερές οικονομικό περιβάλλον που επικρατεί έρευνες δείχνουν ότι οι ελληνικές τράπεζες έχουν τη δυνατότητα να ξεπεράσουν την τρέχουσα κρίση χωρίς μεγάλες απώλειες, οι οποίες παρά την αύξηση των επισφαλειών δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο κίνδυνο. Η άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων που εφαρμόστηκε από την Τράπεζα της Ελλάδος σε συνεργασία με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο είχε ενθαρρυντικά αποτελέσματα. Από τα αποτελέσματα συνάγεται ότι ο ελληνικός τραπεζικός τομέας ως σύνολο έχει τη δυνατότητα να ανταπεξέλθει ακόμη και σε ακραίες διαταράξεις όπως αυτές των υποθετικών σεναρίων που διενεργήθηκαν. Αυτονόητο είναι ότι τα αποτελέσματα δεν είναι ομοιογενή για όλες τις τράπεζες. Ωστόσο η αποδυνάμωση ορισμένων τραπεζών δεν θα κλόνιζε το χρηματοπιστωτικό σύστημα στο σύνολο του. Πολλοί είναι οι αναλυτές που θεωρούν ότι τα πρώτα σημάδια της ανάκαμψης θα εμφανιστούν στο τέλος του 2009.

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη ανάλυση μπορούν να αποβούν ιδιαίτερα χρήσιμα στη διοίκηση της κάθε τράπεζας προκειμένου να λάβει αποφάσεις που σχετίζονται με τη στρατηγική και πολιτική που θα ακολουθήσει ώστε να περιορίσει τις επιπτώσεις που θα προκληθούν από τη κρίση να πετύχει τη βέλτιστη μακροχρόνια λειτουργική αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα και να βελτιώσει τη θέση της έναντι των ανταγωνιστών της.

6.2 Μελλοντικές μελέτες

Παρά το γεγονός, ότι η ανάπτυξη του συγκεκριμένου μεθοδολογικού πλαισίου αποτελεί μια ολοκληρωμένη πρόταση για λήψη αποφάσεων αξιολόγησης των τραπεζικών συστημάτων, η έρευνα στο χώρο αυτό παρουσιάζει σημαντικές προοπτικές για περαιτέρω έρευνας.

Οι κύριες από τις προοπτικές αυτές και οι αντίστοιχες μελλοντικές ερευνητικές κατευθύνσεις εντοπίζονται στα ακόλουθα σημεία:

- Διεύρυνση του τελικού συνόλου κριτηρίων αξιολόγησης με στόχο την πιο ρεαλιστική ανάλυση της χρηματοοικονομικής κατάστασης των πιστωτικών οργανισμών. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να συμπεριληφθούν στην έρευνα ποιοτικά κριτήρια που αντανakλούν την ποιότητα της διοίκησης, την οργάνωση, την εξοικείωση στη χρήση νέων τεχνολογιών, κριτήρια τα οποία κατέχουν σημαντικό ρόλο στην αξιολόγηση των επιδόσεων ενός οργανισμού όπως άλλωστε υποστηρίζουν πολλοί χρηματοοικονομικοί ερευνητές (Zorounidis 1987). Ταυτόχρονα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η χρήση ποσοτικών μεταβλητών που θα αντικατοπτρίζουν για παράδειγμα την εξάρτηση της κερδοφορίας του τραπεζικού ιδρύματος από τις διακυμάνσεις του επιτοκίου καθώς και την ευαισθησία της απόδοσης του, στους κινδύνους που πλαισιώνουν την αγορά.
- Διερεύνηση της φιλοσοφίας της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα διπλωματική, για την λήψη αποφάσεων που σχετίζονται με το χώρο της χρηματοοικονομικής διοίκησης.

Βιβλιογραφία

I. Ξένη Βιβλιογραφία

Golin (2001), "The Bank Credit Analysis Handbook : A Guide for Analysts, Bankers & Investors", First Edition, John Wiley and Sons

Hardy C.D., Simigiannis G.T., (1998), "Competitiveness and Effectiveness of the Greek Banking System", Economic Review of the Bank of Greece.

Heffernan S., (1996), "Modern Banking in Theory of Finance", John Wiley and Sons.

Heffernan S., (2005), "Modern Banking", John Wiley and Sons.

Johnson E.D., (1998), "Applied Multivariate for Data Analysts", Duxbury press

Kosmidou K., Pasiouras F., Doumpos M., Zopounidis C., (2004), "Foreign Versus domestic banks' performance in the UK: a multicriteria approach", Computational Management Science 1.

Kosmidou K., Zopounidis C.,(2008), "Measurement of Bank Performance in Greece", South – Eastern Europe Journal of Economics

Pardalos P.M., Siskos Y. and Zopounidis C., (1995), "Advances in Multicriteria Analysis", Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

Rose P. and Hudgins S., (2004), "Bank Management & Financial Services", Mc Graw – Hill International.

Spathis C., Kosmidou K., Doumpos M., (2002), "Assessing profitability factors in the Greek banking system: A multicriteria methodology ", International Transactions in Operational Research.

Thornton G., (Δεκέμβριος 2004a), "Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα I.F.R.S. – Τόμος Α", Εκδόσεις Thornton G., Αθήνα.

Thornton G., (Δεκέμβριος 2004b), "Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα I.F.R.S. – Τόμος Β", Εκδόσεις Thornton G., Αθήνα.

Zopounidis C., Despotis O.K., Stavropoulou E., (1995), "Multiattribute evaluation of Greek banking performance", Applied Stochastic Models and Data Analysis

Zopounidis C., (1987), "A multicriteria decision making methodology for the evaluation of the risk of failure and an application" Foundations of Control Engineering.

II. Ελληνική Βιβλιογραφία

Αγγελόπουλος Π., (2005), "Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα", Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα.

Αλεξάκης Π. – Πετράκης Π., "Εμπορικές και Αναπτυξιακές Τράπεζες", Εκδόσεις Παπαζήση.

Δούμπος Μ., (2007), "Πολυκριτήρια Συστήματα Αποφάσεων", Πανεπιστημιακές σημειώσεις για το ομώνυμο μάθημα, Πολυτεχνείο Κρήτης.

Ζοπουνίδης Κ., (1998), "Ανάλυση και Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων", Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα.

Ζοπουνίδης Κ., (2001), "Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Αποφάσεων με Πολλαπλά Κριτήρια", Εκδόσεις Ανίκουλα, Θεσσαλονίκη.

Ζοπουνίδης Κ., (2006), "Ανάλυση του Ισολογισμού για λήψη χρηματοοικονομικών αποφάσεων", Περιοδικό "Επιλογή Ισολογισμών", τεύχος Ιουλίου.

Ζοπουνίδης Κ., (2003), "Βασικές Αρχές και Σύγχρονα Θέματα του Χρηματοοικονομικού Μάνατζμεντ", Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα.

Ζοπουνίδης Κ. και Γαγάνης Χρ., (2006), "Εκτίμηση της πορείας των συνεταιριστικών τραπεζών για το έτος 2004", Συστήματα Αξιολόγησης και Σύγχρονα Θέματα στην Οικονομική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση. Ζοπουνίδης Κ., Γαγάνης Χ., Πασιούρας Φ.(Συγγραφείς). Εκδόσεις Κλειδάριθμος

Ζοπουνίδης Κ., Λεμονάκης Χρ., Σχοινιωτάκης Ν., (2006), "Συγκριτική Ανάλυση και Προοπτικές του Ελληνικού Χρηματοπιστωτικού Κλάδου", Συστήματα Αξιολόγησης και Σύγχρονα Θέματα στην Οικονομική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση. Ζοπουνίδης Κ., Γαγάνης Χ., Πασιούρας Φ.(Συγγραφείς). Εκδόσεις Κλειδάριθμος

Ζοπουνίδης Κ., Μουριάδου Γ., Μπαρόλα Σ., Πασιούρας Φ., (2006), "Η Αξιολόγηση και η Πορεία των Μεγαλύτερων Τραπεζικών Ιδρυμάτων του Κόσμου", Συστήματα Αξιολόγησης και Σύγχρονα Θέματα στην Οικονομική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση. Ζοπουνίδης Κ., Γαγάνης Χ., Πασιούρας Φ.(Συγγραφείς). Εκδόσεις Κλειδάριθμος

Ζοπουνίδης Κ., Πασιούρας Φ., Τζανετουλάκος Α., (2006), "Αξιολόγηση των Επιδόσεων Εμπορικών Τραπεζών στην Ελλάδα την περίοδο 2003 - 2004", Συστήματα

Αξιολόγησης και Σύγχρονα Θέματα στην Οικονομική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση. Ζοπουνίδης Κ., Γαγάνης Χ., Πασιούρας Φ.(Συγγραφείς). Εκδόσεις Κλειδάριθμος

Καφούση Γ., (1991), "Ανάλυση και Κριτική Διερεύνηση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων", Αθήνα.

Κόντος Γ., (2007), "Λογιστική Τραπεζών", Εκδόσεις ΔιπλοΓραφία, Αθήνα.

Μελάς Κ., (2002), "Εισαγωγή στην Τραπεζική Χρηματοοικονομική Διοίκηση", Τόμος Α', Εκδόσεις Εξάντας

Ναούμ Β.Χ., (1994), "Εισαγωγή στη Χρηματοοικονομική Λογιστική", Έκδοση Β – βελτιωμένη, Εκδότης Β.Χ. Ναούμ, Αθήνα.

Νιάρχος Α., (2004), "Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων", Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε., Αθήνα.

Νούλας Α. και Καραμπάση Π., (2006), "Μέτρηση της Αποτελεσματικότητας των Ελληνικών Τραπεζών", Περιοδικό Επιστημονικό Μάρκετινγκ, Εκδόσεις Morax, Τεύχος Οκτωβρίου.

Ντιό Δ., (2004), "Η Εφαρμογή της Παραγοντικής Ανάλυσης στο Μάρκετινγκ", Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Πετράκης Π., (1999), "Αξιολόγηση και Χρηματοοικονομική Διοίκηση", Χρηματοοικονομική Διαχείριση και Χρηματοοικονομικό Σύστημα Β' Τόμος Εκδότης Σμπίλιας Κ& Π Α.Ε.Β.Ε, Αθήνα.

Πετράκης Π., (1999), "Αξιολόγηση και Χρηματοοικονομική Διοίκηση", Ζητήματα Τραπεζικής Οικονομικής Γ' Τόμος Εκδότης Σμπίλιας Κ& Π Α.Ε.Β.Ε, Αθήνα.

Πετράκης Π.Ε., (2002), "Τραπεζική Οικονομική", Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Τραπεζική Οικονομική Γ' Τόμος, Εκδότης Π.Ε. Πετράκης, Αθήνα.

Προβόπουλος Γ. – Καπόπουλος Π., (2004) "Το Νέο Ευρωπαϊκό Χρηματοοικονομικό Περιβάλλον", Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα.

Προβόπουλος Γ. – Καπόπουλος Π., (2001) "Η Δυναμική του Χρηματοοικονομικού Συστήματος", Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.

Ρίζος Δ. Νίκος (2002), "Ανάλυση των διεθνών λογιστικών προτύπων και της νέας μεθόδου της προστιθέμενης οικονομικής αξίας", Περιοδικό Χρηματοασφαλιστικό Μάρκετινγκ, Εκδόσεις Morax, Τεύχος Οκτωβρίου.

Σαμουηλίδης Ι.Ε., Ασημακόπουλος Β., Χαραλαμπίδης Γ., Καλτσάς Η. (1994), "Συστήματα Χρηματοοικονομικής Διοίκησης", Εκδόσεις Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Τζιέρτζης Κ., "Ανάλυση και Αξιολόγηση των Χρηματοοικονομικών Επιδόσεων των Ελληνικών Συνεταιριστικών Τραπεζών", Διπλωματική Εργασία, Πολυτεχνείο Κρήτης.

Τσακλάγκανος Α., (1990), "Χρηματοοικονομική Λογιστική", Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη.

Διαδίκτυο

www.alpha.gr

www.ase.gr

www.aspis.gr

www.ate.gr

www.bankofattica.gr

www.bankofcyprus.gr

www.capital.gr

www.geniki.gr

www.emporiki.gr

www.eurobank.gr

www.marfinbank.gr

www.naftemporiki.gr

www.nbg.gr

www.piraeusbank.gr

www.proton.gr

www.tovima.gr

www.ttbank.gr

Παράρτημα Ι

Στο παράρτημα αυτό παρουσιάζονται τα 17 βασικά οικονομικά μεγέθη των τραπεζικών ιδρυμάτων που συγκεντρώθηκαν από τον ισολογισμό και την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης κάθε τραπεζικού ιδρύματος για τα έτη 2005, 2006, 2007 και ά εξάμηνο 2008.

Βασικά οικονομικά μεγέθη των τραπεζικών ιδρυμάτων (ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες Ευρώ)												
	Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος				EFG Eurobank Ergasias				Alpha Bank			
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
Σύνολο Ενεργητικού	53.278.930	61.306.162	71.058.950	75.369.454	41.724.000	50.057.000	68.272.000	78.967.000	41.849.246	46.768.612	54.039.136	59.561.303
Πάγιο Ενεργητικό	4.132.665	6.760.485	9.002.885	9.708.951	1.626.000	1.860.100	2.596.000	3.098.000	2.409.101	2.713.484	2.766.923	3.315.961
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	49.146.265	54.545.677	62.056.065	65.660.503	40.098.000	48.187.000	65.676.000	75.869.000	39.349.896	44.055.128	51.272.213	56.245.342
Σύνολο Υποχρεώσεων	50.306.441	55.187.614	64.523.029	68.291.509	38.608.000	46.895.000	63.585.000	74.680.000	39.897.809	44.332.776	51.298.919	56.976.440
Απαιτήσεις από Πιστωτικά Ιδρύματα	4.142.623	4.539.923	4.318.696	4.485.276	4.238.000	5.196.000	16.545.000	20.792.000	5.673.393	6.184.088	7.349.675	7.249.897
Σύνολο Χορηγήσεων	27.178.715	32.755.298	39.568.570	43.584.030	24.214.000	30.183.000	37.235.000	41.547.000	24.201.139	28.237.691	35.267.874	38.615.143
Σύνολο Απαιτήσεων	31.321.338	37.295.221	43.887.266	48.069.306	28.452.000	35.379.000	53.780.000	62.339.000	29.874.532	34.421.779	42.617.549	45.865.040
Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα	4.986.420	5.871.463	9.033.985	8.879.579	10.623.000	11.550.000	5.539.000	9.080.000	8.600.366	7.222.117	5.637.562	5.724.951
Σύνολο Καταθέσεων	41.060.200	44.564.664	49.259.670	52.456.615	24.660.000	30.363.000	38.939.000	45.179.000	19.301.646	20.372.543	23.334.888	26.303.296
Σύνολο Υποχρεώσεων	46.046.620	50.436.127	58.293.655	61.336.194	35.283.000	41.913.000	44.478.000	54.259.000	27.902.012	27.594.660	28.972.450	32.028.247
Χορηγήσεις & Καταθέσεις	68.238.915	77.319.962	88.828.240	96.040.645	48.874.000	60.546.000	76.174.000	86.726.000	38.603.292	48.610.234	58.602.762	64.918.439
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	2.972.489	6.118.548	6.535.921	7.077.945	3.116.000	3.162.000	4.687.000	4.287.000	1.951.437	2.435.836	2.740.217	2.584.863
Καθαρά Έσοδα από Τόκους	1.335.774	1.561.890	1.810.736	976.980	1.144.000	1.282.000	1.471.000	808.000	982.190	1.140.884	1.227.658	676.471
Γενικά Έξοδα Διοίκησης	212.431	220.869	299.756	141.296	191.000	245.000	324.000	177.000	241.185	276.333	338.490	163.183
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων	622.867	840.068	1.031.855	457.599	561.000	644.000	854.000	363.000	467.407	716.034	613.641	395.575
Λειτουργικά Έσοδα	1.768.986	2.110.433	2.546.279	1.167.973	1.425.000	1.644.000	2.033.000	1.039.000	1.314.108	1.622.877	1.587.084	921.085
Λειτουργικά Έξοδα	954.698	1.034.378	1.268.464	583.861	575.000	692.000	840.000	464.000	615.165	687.338	778.856	396.487

Βασικά οικονομικά μεγέθη των τραπεζικών ιδρυμάτων (ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες Ευρώ)												
	Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος				Τράπεζα Πειραιώς				Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος			
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
Σύνολο Ενεργητικού	20.208.406	20.588.412	23.399.219	24.840.002	21.154.101	27.941.609	42.343.311	46.633.430	19.087.516	21.805.310	26.805.313	28.898.825
Πάγιο Ενεργητικό	1.529.869	1.675.133	1.762.099	1.750.085	1.643.426	1.794.811	2.955.193	3.051.522	1.280.812	1.366.768	1.284.332	1.412.138
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	18.678.537	18.913.279	21.637.120	23.089.917	19.510.675	26.146.798	39.388.118	43.581.908	17.806.704	20.438.542	25.520.981	27.486.687
Σύνολο Υποχρεώσεων	19.014.067	19.253.915	21.950.177	23.656.689	19.695.103	26.313.514	39.399.026	43.751.029	18.048.840	21.006.898	25.965.361	28.093.234
Απαιτήσεις από Πιστωτικά Ιδρύματα	2.377.576	1.279.414	682.021	1.618.007	2.138.356	2.938.923	4.296.193	4.081.169	1.445.615	1.801.478	3.306.847	2.993.858
Σύνολο Χορηγήσεων	12.788.750	13.624.532	16.849.837	16.860.183	14.587.169	18.728.736	26.762.959	31.081.318	14.767.004	16.157.612	18.343.942	20.837.255
Σύνολο Απαιτήσεων	15.166.326	14.903.946	17.531.858	18.478.190	16.725.525	21.667.659	8.592.386	35.162.487	16.212.619	17.959.090	21.650.789	23.831.113
Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα	208.623	94.381	769.327	3.047.657	3.422.407	4.709.542	10.704.842	10.353.979	1.213.509	1.330.206	3.562.464	5.024.722
Σύνολο Καταθέσεων	17.801.755	18.198.205	20.713.674	20.080.992	11.451.453	14.606.019	19.030.022	22.559.294	14.810.624	16.375.026	17.674.319	17.921.603
Σύνολο Υποχρεώσεων	18.010.378	18.292.586	21.483.001	23.128.649	14.873.860	19.315.561	29.734.864	32.913.273	16.024.133	17.705.232	21.236.783	22.946.325
Χορηγήσεις & Καταθέσεις	30.590.505	31.822.737	37.563.511	36.941.175	26.038.622	33.334.755	45.792.981	53.640.612	29.577.628	32.532.638	36.018.261	38.758.858
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	1.194.339	1.334.497	1.449.042	1.183.313	1.458.998	1.628.095	2.944.285	2.882.401	1.038.676	798.412	839.952	805.591
Καθαρά Έσοδα από Τόκους	596.023	584.299	579.746	298.371	473.330	607.636	705.340	396.677	564.296	663.050	702.748	301.207
Γενικά Έξοδα Διοίκησης	84.734	95.312	109.814	49.206	183.781	193.098	227.518	105.891	152.704	183.814	185.592	90.110
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων	144.896	241.938	268.466	74.430	265.978	404.386	498.100	105.891	115.343	-233.114	61.039	-4.933
Λειτουργικά Έσοδα	704.065	760.823	824.064	342.515	735.092	908.143	1.080.647	510.168	726.047	845.328	902.309	376.389
Λειτουργικά Έξοδα	425.590	458.885	476.752	227.085	699.197	442.204	515.451	252.554	497.859	580.386	612.070	290.064

Βασικά οικονομικά μεγέθη των τραπεζικών ιδρυμάτων (ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες Ευρώ)												
	Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος				Τράπεζα Αττικής				Aspis Bank			
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
Σύνολο Ενεργητικού	11.565.107,30	12.336.684,22	13.182.416,18	14.170.935,43	2.468.842,22	3.047.135,58	3.904.627,84	4.337.763,86	1.987.050	2.312.369	2.770.666	2.884.930
Πάγιο Ενεργητικό	406.561,93	412.771,36	374.011,64	430.320,94	130.907,50	131.358,34	169.044,56	162.399,69	112.697	100.529	126.344	138.069
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	11.158.545,37	11.923.912,86	12.808.404,54	13.740.614,49	2.337.935	2.915.777,24	3.735.583,28	4.175.364,17	1.874.353	2.211.840	2.644.322	2.746.861
Σύνολο Υποχρεώσεων	10.699.667,81	11.467.219,64	12.435.270,90	13.504.704,85	2.315.957,28	2.892.518,46	3.588.184,88	4.017.329,36	1.856.033	2.112.730	2.572.886	2.715.156
Απαιτήσεις από Πιστωτικά Ιδρύματα	1.249.262,72	757.494,30	2.584.049,99	2.844.569,70	344.687,86	402.455,99	559.129,70	594.410,08	331.182	421.189	437.786	386.987
Σύνολο Χορηγήσεων	3.013.301,28	4.802.782,40	6.023.508,02	2.844.569,70	1.726.824,95	2.148.538,87	2.900.606,48	3.320.111,46	1.403.632	1.655.897	2.043.186	2.137.770
Σύνολο Απαιτήσεων	4.262.564	5.560.277	8.607.558	9.166.412	2.071.513	2.550.995	3.459.736	3.914.522	1.734.814	2.077.086	2.480.972	2.524.757
Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα	0	500.000,00	1.038.031,15	2.135.104,23	172.718,34	297.076,02	477.832,77	909.811,40	190.730	83.945	201.660	166.631
Σύνολο Καταθέσεων	9.953.838,77	10.725.959,05	11.155.690,92	11.095.564,17	1.955.870,32	2.423.891,33	2.919.784,06	2.912.735,21	1.573.361	1.944.891	2.190.797	2.362.505
Σύνολο Υποχρεώσεων	9.953.839	11.225.959	12.193.722	13.230.668	2.128.589	2.720.967	3.397.617	3.822.547	1.764.091	2.028.836	2.392.457	2.529.136
Χορηγήσεις & Καταθέσεις	12.967.140	15.528.741	17.179.199	13.940.134	3.682.695	4.572.430	5.820.391	6.232.847	2.976.993	3.600.788	4.233.983	4.500.275
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	865.439,49	869.464,58	747.145,28	666.230,58	152.884,99	154.617,19	316.443,00	320.434,58	131.017	199.639	197.780	169.774
Καθαρά Έσοδα από Τόκους	242.281,78	253.570,75	294.362,84	164.036,49	75.546,47	81.325,50	93.121,76	52.993,57	45.510	48.873	48.939	19.648
Γενικά Έξοδα Διοίκησης	52.895,92	85.111,26	99.076,15	46.639,88	27.507,28	34.454,85	30.333,54	13.278,47	26.193	25.414	29.939	16.968
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων	149.974,15	185.521,20	50.253,37	-7.768,58	-9.537,50	4.767,67	27.039,91	15.049,35	13.389	17.109	10.638	-29.125
Λειτουργικά Έσοδα	296.381,35	417.160,17	292.858,65	126.576,01	116.279,10	122.195,05	144.233,39	73.986,60	78.673	81.103	82.566	32.437
Λειτουργικά Έξοδα	127.496,66	202.363,23	213.894,02	108.734,96	81.816,60	96.087,57	86.793,46	42.877,28	63.037	61.590	68.878	51.524

Βασικά οικονομικά μεγέθη των τραπεζικών ιδρυμάτων (ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες Ευρώ)												
	Geniki Bank				Marfin Egnatia Bank				Proton Bank			
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
Σύνολο Ενεργητικού	3.510.114	3.842.531	4.335.058	4.546.066	3.284.147	3.696.311	12.925.429	16.205.915	289.974,03	1.577.986	2.355.135	2.305.916
Πάγιο Ενεργητικό	270.348	249.730	247.125	230.593	136.030	145.503	570.844	619.045	56.678,10	208.591	274.824	2.305.916
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	3.239.766	3.592.801	4.087.933	4.315.473	3.148.117	3.550.808	12.354.585	15.586.870	233.295,88	1.369.415	1.975.203	2.080.947
Σύνολο Υποχρεώσεων	3.300.165	3.711.768	4.032.834	4.255.914	3.034.488	3.437.501	12.145.404	15.425.018	55.077,40	1.177.109	1.972.066	1.940.981
Απαιτήσεις από Πιστωτικά Ιδρύματα	286.322	180.776	320.681	221.049	623.912	585.721	2.092.706	1.924.778	47.860,05	93.394	205.047	151.257
Σύνολο Χορηγήσεων	2.579.604	2.940.553	3.291.883	3.525.046	2.277.988	2.601.090	8.854.923	10.829.782	72.337,59	947.338	1.372.538	1.321.883
Σύνολο Απαιτήσεων	2.865.926	3.121.329	3.612.564	3.746.095	2.901.900	3.186.811	10.947.629	12.754.560	120.198	1.040.732	1.577.585	1.473.140
Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα	623.552	853.419	1.069.197	1.319.474	5.684	277.022	2.473.095	4.024.221	6.105,94	90.460	433.933	476.857
Σύνολο Καταθέσεων	2.470.868	2.644.443	2.757.851	2.736.891	2.646.338	2.759.631	8.698.300	10.575.572	45.451,29	1.064.599	1.470.488	1.388.985
Σύνολο Υποχρεώσεων	3.094.420	3.497.862	3.827.048	4.056.365	2.652.022	3.036.653	11.171.395	14.599.793	51.557	1.155.059	1.904.421	1.865.842
Χορηγήσεις & Καταθέσεις	5.050.472	5.584.996	6.049.734	6.261.937	4.924.326	5.360.721	17.553.223	21.405.354	117.789	2.011.937	2.843.026	2.710.868
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	209.949	130.763	302.224	290.152	249.659	258.810	780.025	780.897	234.896,63	400.877	383.069	364.935
Καθαρά Έσοδα από Τόκους	144.083	129.902	128.700	66.467	89.128	94.931	231.247	119.727	615,95	14.062	42.820	20.379
Γενικά Έξοδα Διοίκησης	55.068	56.839	54.946	28.443	24.208	26.450	76.788	36.943	3.350,14	11.976	23.935	10.962
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων	-17.362	-73.602	-38.258	-7.893	22.075	11.609	84.677	34.730	22.861,97	37.530	29.940	1.778
Λειτουργικά Έσοδα	174.663	163.479	165.078	95.595	120.385	125.106	344.176	162.984	21.284,39	61.839	92.224	32.851
Λειτουργικά Έξοδα	154.220	166.027	163.944	82.024	83.827	89.553	207.677	102.454	5.419,92	22.834	55.191	28.010

Βασικά οικονομικά μεγέθη των τραπεζικών ιδρυμάτων (ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες Ευρώ)			
	Τράπεζα Κύπρου		
	2005	2006	2007
Σύνολο Ενεργητικού	7.162.621	8.541.070	10.776.615
Πάγιο Ενεργητικό	115.692	120.441	153.037
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	7.046.929	8.420.629	10.623.578
Σύνολο Υποχρεώσεων	7.089.911	8.448.849	10.620.965
Απαιτήσεις από Πιστωτικά Ιδρύματα	56.664	124.440	137.289
Σύνολο Χορηγήσεων	4.287.480	5.124.400	6.377.853
Σύνολο Απαιτήσεων	4.344.144	5.248.840	6.515.142
Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα	116.270	177.131	925.918
Σύνολο Καταθέσεων	6.723.444	7.634.588	8.798.939
Σύνολο Υποχρεώσεων	6.839.714	7.811.719	9.724.857
Χορηγήσεις & Καταθέσεις	11.010.924	12.758.988	15.176.792
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	72.710	92.221	155.650
Καθαρά Έσοδα από Τόκους	167.715	215.371	242.517
Γενικά Έξοδα Διοίκησης	45.944	49.487	64.789
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων	40.914	70.958	87.157
Λειτουργικά Έσοδα	209.841	258.465	279.668
Λειτουργικά Έξοδα	120.338	133.418	166.712

Παράρτημα II

Στο παράρτημα αυτό παρουσιάζονται τα κριτήρια αξιολόγησης των υπό εξέταση τραπεζικών ιδρυμάτων που προέκυψαν μετά την εφαρμογή της παραγοντικής ανάλυσης για το χρονικό διάστημα 2005 – 2007 και ά εξάμηνο 2008.

Παρουσίαση των κριτηρίων αξιολόγησης των υπό εξέταση μεγάλων τραπεζικών ιδρυμάτων									
	Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος			EFG Eurobank Ergasias			Alpha Bank		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Καθαρά Κέρδη / Ίδια Κεφάλαια	0,209543921	0,137298588	0,15787446	0,180038511	0,203668564	0,182206102	0,23951939	0,293958214	0,223938834
Καθαρά Κέρδη / Σύνολο Ενεργητικού	0,01169068	0,01370283	0,01452111	0,0134455	0,01286533	0,01250879	0,01116883	0,01531014	0,01135549
Καθαρό Εισόδημα από τόκους / Σύνολο ενεργητικού	0,02507134	0,02547688	0,02548217	0,02741827	0,0256108	0,02154617	0,02346972	0,02439422	0,02271794
Σύνολο Χορηγήσεων / Σύνολο Καταθέσεων	-0,661924	-0,735006	-0,803265	-0,981914	-0,994072	-0,956239	-1,253838	-1,386066	-1,51138
Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού	0,922433	0,889726	0,873304	0,96103	0,962643	0,961976	0,940277	0,941981	0,948798
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού	0,0557911	0,0998031	0,0919789	0,0746812	0,063168	0,0686519	0,0466302	0,0520827	0,050708
Σύνολο Υποχρεώσεων / Σύνολο Ενεργητικού	-0,94420892	-0,90019685	-0,90802114	-0,92531876	-0,93683201	-0,93134814	-0,95336984	-0,94791729	-0,94929199
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων / Λειτουργικά Έσοδα	0,35210397	0,39805481	0,40524035	0,39368421	0,39172749	0,42006886	0,35568386	0,44121274	0,38664683
Πάγιο Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού	0,077566592	0,110274152	0,126696004	0,038970377	0,037159638	0,038024373	0,057566175	0,05801934	0,051202206
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων / Χορηγήσεις & Καταθέσεις	0,009127739	0,010864827	0,011616295	0,011478496	0,010636541	0,011211174	0,010744301	0,014730108	0,010471196
Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Χορηγήσεων	1,960318212	1,871641101	1,795843267	1,723135376	1,658450121	1,833543709	1,729226298	1,656247743	1,532248187
Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο χορηγήσεων	1,80826301	1,66524747	1,5683171	1,65598414	1,59649472	1,76382436	1,62595223	1,56015334	1,4537937

Παρουσίαση των κριτηρίων αξιολόγησης των υπό εξέταση μεγάλων τραπεζικών ιδρυμάτων									
	Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος			Τράπεζα Πειραιώς			Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Καθαρά Κέρδη / Ίδια Κεφάλαια	0,121318989	0,181295275	0,185271372	0,182301826	0,248379855	0,169175199	0,111048104	-0,291972065	1,264948187
Καθαρά Κέρδη / Σύνολο Ενεργητικού	0,00717009	0,01175117	0,01147329	0,01257335	0,01447254	0,01176337	0,00604285	-0,0106907	0,00227712
Καθαρό Εισόδημα από τόκους / Σύνολο ενεργητικού	0,02949382	0,02837999	0,0247763	0,02237533	0,02174664	0,01665765	0,02956362	0,03040773	0,02621674
Σύνολο Χορηγήσεων / Σύνολο Καταθέσεων	-0,718398	-0,748674	-0,813464	-1,273827	-1,282262	-1,406355	-0,997055	-0,986723	-1,037887
Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού	0,924295	0,918637	0,924694	0,922312	0,935766	0,930209	0,932898	0,937319	0,952087
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού	0,0591011	0,0648179	0,0619269	0,06897	0,0582678	0,0695337	0,0544165	0,0366155	0,0313353
Σύνολο Υποχρεώσεων / Σύνολο Ενεργητικού	-0,9408989	-0,93518213	-0,93807306	-0,93103002	-0,94173224	-0,93046635	-0,94558349	-0,96338452	-0,96866472
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων / Λειτουργικά Έσοδα	0,20579918	0,31799512	0,32578295	0,36182954	0,4452889	0,46092757	0,15886437	-0,27576751	0,06764756
Πάγιο Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού	0,075704586	0,081362905	0,075305889	0,077688293	0,064234347	0,069791259	0,067102079	0,062680512	0,047913337
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων / Χορηγήσεις & Καταθέσεις	0,004736633	0,007602677	0,007146989	0,010214749	0,012131063	0,010877213	0,00389967	-0,007165542	0,001694668
Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Χορηγήσεων	1,580170541	1,511128015	1,388691119	1,450185502	1,491911093	1,582161038	1,292578779	1,349537914	1,461262416
Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο χορηγήσεων	1,46054438	1,38817825	1,2841145	1,33752307	1,39607916	1,47174003	1,20584406	1,26494819	1,39124846

Παρουσίαση των κριτηρίων αξιολόγησης των υπό εξέταση μεγάλων τραπεζικών ιδρυμάτων						
	Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	EFG Eurobank Ergasias	Alpha Bank	Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος	Τράπεζα Πειραιώς	Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος
	ά εξάμηνο 2008	ά εξάμηνο 2008	ά εξάμηνο 2008	ά εξάμηνο 2008	ά εξάμηνο 2008	ά εξάμηνο 2008
Καθαρά Κέρδη / Ίδια Κεφάλαια	0,064651392	0,084674598	0,15303519	0,062899672	0,072484016	-0,00612345
Καθαρά Κέρδη / Σύνολο Ενεργητικού	0,00607141	0,00459686	0,00664148	0,00299638	0,00448022	-0,0001707
Καθαρό Εισόδημα από τόκους / Σύνολο ενεργητικού	0,012963	0,010232	0,011358	0,012012	0,008506	0,010423
Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού	0,871182	0,960768	0,944327	0,929546	0,934564	0,951135
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού	0,09391	0,054289	0,043398	0,047637	0,06181	0,027876
Λειτουργικά Έξοδα / Σύνολο Ενεργητικού	0,0154966	0,0131574	0,0154645	0,0137888	0,01094	0,0130244
Σύνολο Υποχρεώσεων / Σύνολο Ενεργητικού	-0,90609	-0,94571	-0,9566	-0,95236	-0,93819	-0,97212
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων / Λειτουργικά Έξοδα	0,391789	0,349374	0,429466	0,217304	0,409528	-0,01311
Πάγιο Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού	0,128818	0,039232	0,055673	0,070454	0,065436	0,048865
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων / Χορηγήσεις & Καταθέσεις	0,004765	0,004186	0,006093	0,002015	0,003895	-0,00013
Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Χορηγήσεων	1,729291	1,900667	1,542434	1,473294	1,500368	1,386883
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Χορηγήσεις	0,162398	0,103184	0,066939	0,070184	0,092737	0,038661
Λειτουργικά Έξοδα / Λειτουργικά Έσοδα	-0,49989255	-0,44658325	-0,43045647	-0,66299286	-0,49504085	-0,77064951
Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο χορηγήσεων	1,506527	1,826101	1,456562	1,369494	1,40219	1,319113

Παρουσίαση των κριτηρίων αξιολόγησης των υπό εξέταση μικρομεσαίων τραπεζικών ιδρυμάτων									
	Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος			Τράπεζα Αττικής			Aspis Bank		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Καθαρά Κέρδη / Ίδια Κεφάλαια	0,17329247	0,21337407	0,06726051	-0,06238349	0,03083532	0,08544954	0,10219285	0,08569969	0,05378704
Σύνολο Χορηγήσεων / Σύνολο Καταθέσεων	-0,30273	-0,44777	-0,53995	-0,88289	-0,8864	-0,99343	-0,89212	-0,85141	-0,93262
Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού	0,964846	0,966541	0,971628	0,946976	0,956891	0,956707	0,943284	0,956526	0,954399
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού	0,074832	0,070478	0,056677	0,061926	0,050742	0,081043	0,065935	0,086335	0,071384
Λειτουργικά Έσοδα / Σύνολο Ενεργητικού	0,025627	0,033815	0,022216	0,047099	0,040102	0,036939	0,039593	0,035074	0,0298
Σύνολο Υποχρεώσεων / Σύνολο Ενεργητικού	-0,92517	-0,92952	-0,94332	-0,93807	-0,94926	-0,91896	-0,93406	-0,91366	-0,92862
Πάγιο Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού	0,035154	0,033459	0,028372	0,053024	0,043109	0,043293	0,056716	0,043474	0,045601
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων / Χορηγήσεις & Καταθέσεις	0,011565708	0,011946957	0,002925245	-0,002589815	0,001042699	0,004645721	0,004497491	0,00475146	0,002512528
Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Χορηγήσεων	3,838019	2,568654	2,188495	1,4297	1,418236	1,346142	1,415649	1,396445	1,356052
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Καταθέσεις	0,086945	0,081062	0,066974	0,078167	0,063789	0,108379	0,083272	0,102648	0,090278
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Χορηγήσεις	0,287206	0,181034	0,124038	0,088535	0,071964	0,109095	0,093341	0,120562	0,0968
Σύνολο Απαιτήσεων / Σύνολο Υποχρεώσεων	0,428233	0,495305	0,705901	0,973186	0,937532	1,018283	0,983404	1,023782	1,036998
Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο χορηγήσεων	3,703096	2,482709	2,126403	1,353892	1,357098	1,287863	1,335359	1,335735	1,294215

Παρουσίαση των κριτηρίων αξιολόγησης των υπό εξέταση μικρομεσαίων τραπεζικών ιδρυμάτων									
	Geniki Bank			Εγνατία Τράπεζα			Proton Bank		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Καθαρά Κέρδη / Ίδια Κεφάλαια	-0,08269627	-0,56286564	-0,12658823	0,08842061	0,0448553	0,10855678	0,09732777	0,09361974	0,07815824
Σύνολο Χορηγήσεων / Σύνολο Καταθέσεων	-1,04401	-1,11197	-1,19364	-0,86081	-0,94255	-1,01801	-1,59154	-0,88985	-0,93339
Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού	0,92298	0,935009	0,942994	0,95858	0,960636	0,955836	0,804541	0,867825	0,838679
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού	0,059813	0,03403	0,069716	0,076019	0,070018	0,060348	0,810061	0,254043	0,162653
Λειτουργικά Έσοδα / Σύνολο Ενεργητικού	0,04976	0,042545	0,03808	0,036656	0,033846	0,026628	0,073401	0,039189	0,039159
Σύνολο Υποχρεώσεων / Σύνολο Ενεργητικού	-0,94019	-0,96597	-0,93028	-0,92398	-0,92998	-0,93965	-0,18994	-0,74596	-0,83735
Πάγιο Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού	0,07702	0,064991	0,057006	0,04142	0,039364	0,044164	0,195459	0,132188	0,116691
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων / Χορηγήσεις & Καταθέσεις	-0,003437698	-0,013178523	-0,006323914	0,004482847	0,002165567	0,004824014	0,194092711	0,018653666	0,010531033
Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Χορηγήσεων	1,360718	1,306738	1,316893	1,441688	1,421062	1,459688	4,008621	1,665705	1,715898
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Καταθέσεις	0,08497	0,049448	0,109587	0,094341	0,093784	0,089676	5,168095	0,376552	0,260505
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Χορηγήσεις	0,081388	0,049448	0,091809	0,109596	0,099501	0,088089	3,247228	0,423162	0,279095
Σύνολο Απαιτήσεων / Σύνολο Υποχρεώσεων	0,926159	0,892353	0,943956	1,094222	1,049449	0,97997	1,094222	0,901021	0,82838
Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο χορηγήσεων	1,255916	1,221811	1,241822	1,381973	1,365123	1,395222	1,381973	1,44554	1,439088

Παρουσίαση των κριτηρίων αξιολόγησης των υπό εξέταση μικρομεσαίων τραπεζικών ιδρυμάτων			
	Τράπεζα Κύπρου		
	2005	2006	2007
Καθαρά Κέρδη / Ίδια Κεφάλαια	0,56270114	0,76943429	0,55995503
Σύνολο Χορηγήσεων / Σύνολο Καταθέσεων	-0,63769	-0,67121	-0,72484
Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού	0,983848	0,985899	0,985799
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού	0,010151	0,010797	0,014443
Λειτουργικά Έσοδα / Σύνολο Ενεργητικού	0,02929	0,030261	0,025951
Σύνολο Υποχρεώσεων / Σύνολο Ενεργητικού	-0,98985	-0,9892	-0,98556
Πάγιο Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού	0,016152	0,014101	0,014201
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων / Χορηγήσεις & Καταθέσεις	0,003715764	0,005561413	0,005742781
Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Χορηγήσεων	1,67059	1,666745	1,689693
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Καταθέσεις	0,010814	0,012079	0,01769
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Χορηγήσεις	0,016959	0,017996	0,024405
Σύνολο Απαιτήσεων / Σύνολο Υποχρεώσεων	0,635135	0,671919	0,669947
Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο χορηγήσεων	1,643606	1,643242	1,665698

Παρουσίαση των κριτηρίων αξιολόγησης των υπό εξέταση μικρομεσαίων τραπεζικών ιδρυμάτων						
	Ταχυδρομικό Ταμειντήριο Ελλάδος	Τράπεζα Αττικής	Aspis Bank	Geniki Bank	Εγνατία Τράπεζα	Proton Bank
	ά εξάμηνο 2008	ά εξάμηνο 2008	ά εξάμηνο 2008	ά εξάμηνο 2008	ά εξάμηνο 2008	ά εξάμηνο 2008
Καθαρά Κέρδη / Ίδια Κεφάλαια	-0,01166	0,046965	-0,17155	-0,0272	0,044474	0,004872
Καθαρά Κέρδη / Σύνολο Ενεργητικού	-0,00055	0,003469	-0,0101	-0,00174	0,002143	0,000771
Καθαρό Εισόδημα από τόκους / Σύνολο ενεργητικού	0,011576	0,012217	0,006811	0,014621	0,007388	0,008838
Γενικά έξοδα Διοίκησης / Σύνολο Ενεργητικού	-0,00329124	-0,00306113	-0,0058816	-0,00625662	-0,0022796	-0,00475386
Σύνολο Χορηγήσεων / Σύνολο Καταθέσεων	-0,56976	-1,13986	-0,90487	-1,28797	-1,02404	-0,95169
Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού	0,969634	0,962561	0,952141	0,949276	0,961801	0,902438
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού	0,047014	0,073871	0,058849	0,063825	0,048186	0,15826
Σύνολο Υποχρεώσεων / Σύνολο Ενεργητικού	-0,95299	-0,92613	-0,94115	-0,93618	-0,95181	-0,84174
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων / Λειτουργικά Έσοδα	-0,06137	0,203406	-0,89789	-0,08257	0,213088	0,054123
Πάγιο Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού	0,030366	0,037439	0,047859	0,050724	0,038199	0,097562
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων / Χορηγήσεις & Καταθέσεις	-0,000446	0,0024145	-0,006472	-0,00126	0,0016225	0,0006559
Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Χορηγήσεων	2,241583	1,306512	1,349504	1,289647	1,496421	1,744418
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Καταθέσεις	0,060045	0,110012	0,071862	0,106015	0,07384	0,262735
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Χορηγήσεις	0,105386	0,096513	0,079416	0,082312	0,072106	0,276072
Λειτουργικά Έξοδα / Λειτουργικά Έσοδα	-0,85904872	-0,57952764	-1,58843296	-0,85803651	-0,62861385	-0,85263767
Σύνολο Απαιτήσεων / Σύνολο Υποχρεώσεων	0,692815	1,024061	0,998269	0,92351	0,873612	0,789531
Κυκλοφορούν Ενεργητικό/Σύνολο χορηγήσεων	2,173514	1,257598	1,284919	1,224232	1,43926	1,574229